

M

m, M I 1. *чешиятъ съгласен звук [m] и буквата m, която го обозначава 2. [em] и em нескл. ср. название на съгласния звук [m] и на буквата m 3. m съкр. от metr м (метър) 4. M римска цифра за 1000*

m II, mm *междум. м-м-м, хм*

m III *съкр. 1. език. м.р. (мъжки род) 2. t.m. (tohoto měsíce) т.м. (този месец) 3. m.p. (mani propria) собственооръчно 4. M. (mistr) магистър: M. Jan Hus магистър Ян Хус*

má I. *вж. mít*

má II. *вж. můj*

má III, moje ж. *моята (жена ми)*

macarát, -a *зоол. протей (Proteus): ~ jeskynní пещерен, европейски протей*

macech|a, -y ж. *често пейор. мащеха*

mac|ek, -ka м. *експр. 1. едър котарак; едра котка*

2. *друго едро животно (заек, мечка и под.):*

pořádný ~ek vyhopkoval z lesa *един доста едър заек изскочи от гората*

maces, -u м. *рел. маца (пасхален хляб у евреите)*

macešk|a, -y ж. *бот. теменуга, теменужка (Viola)*

macešsky нар. *мащински; като мащеха: jednat ~ постъпвам като мащеха; държã се като мащеха*

macešsk|ý, -á, -é *мащински; който се отнася до мащеха; присъщ на мащеха: ~ý vztah мащинско отношение*

mač, -e м. *разг. експр. спортна среща; мач*

mačen|ý, -á, -é 1. *накиснат, намокрен, навлажнен*

2. *натопен, потопен: ~é sušenky (v čokoládě) шоколадови бисквити; бисквити с шоколадова глазюра*

mač|et, -ím, 3. мн. -í/-ejí нескв. 1. *накисвам, натопявам: ~et prádlo* *накисвам пране* **2.** *намокрям, навлажнявам, наквавам: ~et si ruce ve vodě* *намокрям си ръцете* **3. (co do čeho)** *топя, овълвам (нещо в нещо): ~et pečivo v cukru* *овълвам сладки в захар*

mačkad|lo, -a ср. *техн. преса: ~o brambor, ~o na brambory* *преса за картофи*

mačkanic|e, -e ж. *разг. навãлица, блъсканица, тãпканица: ~e ve vlaku* *блъсканица, навãлица във влак*

mačkan|ý, -á, -é *мачкан, смãчкан: ~é brambory (jako krmivo)* *смãчкани картофи (като фураж)*

mačk|at, -ám нескв. 1. (co) *притъскам, натъскам (нещо): ~at tlačítko zvonku* *натъскам копче*

на звънец 2. (co) *мãчкам, смãчквам (нещо):*

~at papír *мãчкам хартия; ~at brambory* *смãчквам картофи 3. (co z čeho)* *стъскам, изстъсквам (нещо от нещо): ~at pastu z tuby* *изстъсквам пãста от тãба*

mačk|at se, -ám se нескв. 1. *мãчкам се: látka se*

~á *платãт се мãчка 2. разг. тãпã се, блъскам се, натъскам се: ~at se u šatny* *блъскам се пред гардероба*

mačkát|k|o, -a ср. *разг. бутон; копче за натъскане*

mačkavost, -i ж. *мãчкаемост: látky se sníženou ~í* *платовã с мãлка мãчкаемост*

mačkav|ý, -á, -é *който се мãчка; (лãсно)мãчкаем: látky ~é a nemačkové* *мãчкаеми и немачкãеми платовã*

mãčk|nout, -nu (na co, co) *натъсна, понатъсна (нещо)*

madal, -u м. *бот. див кãстен (Aesculus hippocastanum)*

madam, madame [-dam] *нескл. ж. малко остар. мадам, госпожа (учтиво обръщение към жена)*

maďarsky нар. *унгарски, по унгарски*

maďarsk|ý, -á, -é *унгарски: ~ý jazyk* *унгарски език*

maďarštin|a, -y ж. *унгарски език*

madě|r|a, -y ж. **1.** *остар. висока шапка 2. етногр. мадера (народен танц) 3. в съчет. na*

~u разг. експр. *окончателно, напълно, без остатък, съвсãм: rozbít něco na ~u* *съвсãм счãпя нещо; счãпя нещо на парчета*

madl|o, -a ср. **1.** *дръжка, гривна (на гимнастически уред): kůň s ~y* *кõн с гривни 2.* *перилõ; опõрка; горна част на парапет: schodišřová*

~a *стълбищни перилã; přidržujte se pohyblivých madel (v metru)* *дръжете се за подвижните перилã (на ескалатор в метрõ)*

madon|a, -y ж. **1.** *рел. Мадõна, Богородица, Дãва Мария 2.* *мадõна, богородица (икона или статуя на Мадоната): renesanční ~a*

ренесãнова мадõна

madonk|a, -y ж. *мадõнка, богородичка (иконка или статуйка на Мадõната, медалион с нейния образ): zlatá ~a na krk* *златно медалиõнче с мадõнка за вратã*

madrigal, -u м. *лит. муз. мадригал*

madrigalist|a, -y м. *лит. муз. мадригалист (автор и изпълнител на мадригали)*

mafian, -a м. *експр. мафиõт*

- mafie**, -e ж. мафия
- mág**, -a м. 1. *остар. поет.* маг 2. магьосник, вълшебник 3. илюзионист
- magacín**, -u м. *разг.* склад, магазин: **vojenské** ~у военни складове
- magazín**, -u м. 1. илюстрирано списание; магазин 2. универсален магазин: **pařížské, americké, moskevské** ~у парижки, американски, московски универсални магазини
- maggi** *нескл. ср.* „маги“ (*подправка за супа*)
- magický**, -á, -é 1. магически, вълшебен, чудесен: ~á **formule** магическа формула; заклинание; ~á **hůlka** магическа, вълшебна пръчица; ~ý **čtverec** *мат.* магически квадрат 2. *в съчет.* ~é **oko (u rádia)** *електр.* индикатор 3. тайнствен, загадъчен 4. илюзионистки: **představení akrobatická a ~á** представления на акробати и илюзионисти
- magie**, -e ж. магия, вълшебство
- magister** *вж.* **magistr**
- magistr**, -ra м. магистър (*академична степен*): ~r **farmacie** магистър фармацевт
- magistr|a**, -y ж. жена магистър
- magistrál|a**, -y ж. магистрала
- magistrát**, -u м. *остар.* градско самоуправление; кметство, муниципалитет
- magistrátní**, -í, -í муниципален, общински: ~í **úředník** общински чиновник; ~í **rada** общински съветник
- maglajz**, -u м. *разг. експр.* 1. сбиване, тупаница, патаклама 2. неприятност, бъркотия; (голяма) каша: **až to praskne, to bude ~!** когато това излезе найве, страшна каша ще стане!
- magma**, -tu *ср. геол.* магма: **chladnutí, tuhnutí** ~tu застиване, втвърдяване на магма
- magmatický** [-ty-], -á, -é магмен
- magmový**, -á, -é магмен
- magnát**, -a м. 1. *истор.* магнат (*висш унгарски или полски благородник*): **moc uherských ~ů** власт на унгарски магнати 2. магнат (*богат и влиятелен човек*): **bankovní, průmysloví, finanční** ~i банкови, промишлени, финансови магнати; **filmový, novinářský** ~ филмов, журналистически магнат
- magnátský**, -á, -é който се отнася към магнат; магнатски: ~é **kruhy** магнатски кръгове
- magnet**, -u м. магнит: ~ **ve tvaru podkovy** подковообразен магнит; **hra byla pro diváky ~em** *прен.* играта беше като магнит за зрителите
- magnetický** [-ty-], -á, -é магнетичен, магнитен: ~á **střelka**, ~á **jehla** магнитна стрелка (*на компас*); ~é **pole** *физ.* магнитно поле; ~á **silová** *физ.* магнитна силова линия; ~ý **nosič** *спец.* магнитен носител (*касета, диск и под.*)
- magnetit** [-ty-], -u м. *минер.* магнетит; желязна руда
- magnetizmus**, **magnetism|us** [-tyz-], -u м. магнетизъм: **zemský ~us** земен магнетизъм
- magnetiz|ovat** [-ty-], -uji/*разг.* -uju *несв. и св. (со)* магнетизирам, намагнитвам/намагнитя, намагнетизирам (*нещо*)
- magnetofon**, -u м. магнетофон
- magnetofonový**, -á, -é магнетофонен: ~ý **záznam**, ~á **nahrávka** магнетофонен запис; запис на магнетофон; ~ý **pásek** магнетофонна лента
- magnetovec**, -ce м. *минер.* магнетит; желязна руда
- magnetový**, -á, -é магнитен: ~á **ocel** магнитна стомана; стомана за производство на магнити
- magnezijum** [-ne-/né-], -a м. *хим.* магнезий (Mg)
- Magnificence** [-ny-], -e ж. *в съчет.* **Jeho Magnificence** Негово Превъзходителство ректорът
- magnolie** [-no-/no-], -e ж. *бот. град.* магнолия (Magnolia)
- magor**, -a м. *разг. експр.* хахо, кукучо; откачен, ненормален, смъхнат, луд: **dělat ~a** правя се на луд; **být z něčeho ~** съвсѐм съм изкукал от нещо
- magot**, -a м. *зоол.* магот (*маймуна*) (Macacus inuus)
- mahagon**, -u м. махагон: **pravý** ~ истински махагон
- mahagonový**, -á, -é махагонов: ~ý **nábytek** махагонови мебели; ~á **barva** махагонов цвят; цвят махагон
- maharadž|a**, -i м. махараджа
- mách|at**, -ám *несв.* 1. (*со*) плакна (*нещо*): ~at **prádlo** плакна пране 2. (*čít*) рядко махам (*с нещо*), размахвам (*нещо*): ~at **rukama** махам с ръце
- mách|at se**, -ám *св.* 1. плакна се, пльскам се (*във вода*): **v potoce se ~aly kachny** в потока се пльскаха пастици 2. шляпам, джъпам (*във вода*)
- machiavelizmus** [makja-], **machiavelism|us** [makja- -zm-], -u м. макиавелизъм
- machinac|e**, -e ж. машинация, интрига: **peněžní ~e** финансови машинации
- machl**, -u/-e м. 1. *разг. експр.* бъркотия 2. *често мн. разг.* **machl|e**, -ů интриги, сплетни, машинации
- machn|a**, -y ж. *разг. експр.* цоца, цоцолана, друсла; дебела, пълна жена
- mách|nout**, -nu *св. (čít)* махна, замъхна (*с нещо*): ~la **ledabyle rukou** тя равнодушно мах-

на с рѣкà; ~**nutí vesel** máx на веслà
machr, -a м. 1. разг. експр. спец. майстор, срѣчен човѣк: **na to on je** ~ цар е на тия рàботи 2. разг. пейор. интригàнт: **politický** ~ политически интригàнт
mail [mejl], -u м. комп. 1. имейл, електрòнна пòща: **poslat dopis ~em** изпràтя писмò по имейл, по електрòнна пòща 2. имейл, писмò по имейл: **poslat** ~ изпràтя имейл, писмò по електрòнна пòща
mail|ovat [mejl-], -uji/разг. -uju неск. и св. (-; со) изпòлзвам електрòнна пòща, изпàщам имейл
máj I, -e м. мայ: **První** ~ пѣрви май; ~ **žití** прен. **пòдòбнò**
dole ráj пòгòворка когàто през май е студено, плевнята е пълна; дебел сняг, дебел комàт
máj II, **májje**, -e м., **májk|a**, -y ж. *етногр.* „май“ (висок и тѣнък прѣт, украсен с ленти и цвeтя, с който по традиция младежите в селата на Чехия и Словакия празнуват на Пѣрви май идването на пролетта): **postavit děvčeti ~i/~ku** забия „май“ под прозòреца на момиче в знàк на обич
maják, -u м. маяк, фàр
majáles, -u м. „маялес“ (традиционен пролетен студентски празник)
máje *вж.* **máj II**
majestát, -u м. 1. истор. Велїчество (владетелска титул): **Její Majestát císařovna** Нейно Велїчество императрицата 2. истор. (владетелска) грамотà (за привилегии): **říšský** ~ импèрска грамотà 3. книж. велїчие: **chladný** ~ **hor** хладно велїчие на планинà
majestátní, -í, -í велїчествен, велїчав, грандиòзен: ~**í postava** велїчествена осàнка
majestátnost, -i ж. велїчественост, грандиòзност: ~ **hradu** велїчественост на крèпост; **královská** ~ крàлска велїчественост
majet|ek, -ku м. имòт, имущество, сòбственост: **nemovitý ~ek** недвижим имòт; **soukromý ~ek** частна сòбственост; **osobní ~ek** лична сòбственост, лично имущество; **mít něco v ~ku** притежàвам нèщо, сòбственик сьм на нèщо
majetkoprávní, -í, -í *юрид.* който се отнàся до имуществено прàво; имуществено-прàвен: ~**í poměr** имуществено правоотношèние, имуществено-прàвно отношèние; ~**í přesuny** прехвърляния на прàва върху имòти; прехвърляния на сòбственост
majetkov|ý, -á, -é имуществен; който се отнàся до имòт: ~**é právo** *юрид.* имуществено прàво; ~**é poměry** материално положèние; имущест-

ствени отношèния; ~**é zdanění** *юрид.* облагане с данък върху имòт, имущество
majetnice, -e ж. сòбственичка, притежàтелка: **poloviční ~e statku** притежàтелка на половин чифлик
majetnick|ý, -á, -é сòбственически, притежàтелски: ~**ý vztah k půdě** сòбственическо отношèние към земята; ~**ý pud** сòбственически инстинкт
majetník, -a м. сòбственик, притежàтел: ~ **domku, pole** сòбственик на къща, на нива
majetn|ý, -á, -é замòжен, имòтен, състоятелен, богàт: ~**é třídy** имòтни, замòжни клàси
majitel, -e м. сòбственик, притежàтел: ~ **domu** сòбственик на къща
majitelk|a, -y сòбственица, притежàтелка: ~**a bytu** сòбственица на апартамент
majitelsk|ý, -á, -é сòбственически, притежàтелски: ~**é vrstvy** сòбственически прослòйки; сòбственици
majk|a, -y ж. *зоол.* брѣмбар майка; мелòе (Meloe)
májk|a *вж.* **máj II**
majolena, -y ж. разг. представителна, едра, пълна женà; кокèтка
majolik|a, -y ж. *керам.* майолика (рисуван фаянс)
majonéz|a, -y ж. майонèза
major, -a м. майòр: ~ **pěchoty** майòр от пехòтата
majoránek|a, marjánk|a, -y ж. 1. бот. майорàна (Origanum majorana) 2. майорàна (подправка)
majoránkov|ý, -á, -é майорàнов; който се отнàся към майорàна: ~**ý olej** майорàново мàсло; ~**á omáčka** сòс с майорàна
majorát, -u м. истор. *юрид.* майорàт (наследствено право на най-големия син)
majordom|us, -a м. 1. истор. майордòм (пѣрви придворен или държавен чиновник) 2. остар. главен лакèй, иконòм
majorit|a, -y ж. *книж.* мнозинствò, болшинствò, мажоритèт
majoritn|í, -í, -í *книж.* мнозинствен, мажоритарен: ~**í usnesení** рещèние с мнозинствò; ~**í systém** мажоритарна систèма
majoriz|ovat, -uji/разг. -uju неск. и св. (koho, со) *книж.* налàгам/налòжа (на някого, на нецò) чрез мнозинствò: ~**ovat jednu třídu třídou druhou** налàгам/налòжа вòля на една клàса на дрùга клàса
májovk|a, -y ж. 1. бот. майска гѣба (Tricholoma) 2. бот. град. „11-ти май“ (сорт ранна череша) 3. *зоол.* майска бòлест; полèнова

- токсикоза (по младите пчели)
- májov|á**, -é *ж.* църк. майско богослужение в чест на Богородица
- májov|ý**, -á, -é **1.** майски: ~é kvítí майски цветя **2.** първомайски: ~ý průvod първомайска манифестация
- majuskul|e**, -e *ж.* спец. главна буква, маюскъл: řecká ~e гръцки маюскъл; ~emi/~í napsaný nápis надпис, написан с главни букви
- majuskuln|í**, -í, -í, **majuskulov|ý**, -á, -é *спец.* маюскъл: ~í, ~é písmo маюскълно писмо; маюскъл
- majzlík**, -u *м.* жарг. длето
- mák**, -u *м.* **1.** бот. мак (Papaver): vlčí ~ див мак **2.** махов **3.** маков
- rozumí tomu ani za** ~ нищо не разбира от тази работа; хабер си няма от тази работа; **nemá rozumu ani za** ~ няма ум за пет пари; **má peněz jako ~ů** има много пари - с лопата да ги ринеш; **ztratit se jako zrnko ~u v pytlí** изгубя се като игла в купа сено
- makadam**, -u *м.* строит. **1.** макадам (вид път-на настилка) **2.** макадам (път) **3.** макадам (строителен материал)
- makad|o**, -a *ср.* мустак, пипало (при насекоми, раци и под.)
- makaron** [-on/-ón], -u *м.*, обикн. мн. **makaron|y**, -ů макарон, макарони
- makarónsk|ý**, -á, -é който се отнася към макароничен език; макаронски, макароничен
- makarónštín|a**, -y *ж.* макаронски, макароничен (смесен) език
- mak|at**, -ám *несв. разг. 1.* (-; паč) пипам, опипвам: **ne~ej na to!** не пипай! **~at ve tmě rukama** опипвам с ръце в тъмнината **2.** *експр.* бачкам, усилено работя: **ten dovede ~at** той умее да бачка; **~at od rána do večera** работя усилено от сутрин до вечер
- makavě nar.** осезаемо, подчертано: ~ **názorný příklad** подчертано нагледен пример
- makav|ý**, -á, -é осезаем, очевиден, убедителен, подчертан: ~á **příroda** осезаема природа; ~á **lež** очевидна лъжа; **nabýt ~é jistoty** убедя се със собствените си очи, стò процента
- maket|a**, -y *ж.* макет, модел
- make-up** [mejkar], **mejkar**, -u *м.* **1.** грим **2.** дизайн
- maklér**, -e *м.* **1.** маклер, дилър, търговски посредник: **burzovní** ~ борсов посредник **2.** *прен.* политически интригант
- maklérsk|ý**, -á, -é **1.** маклерски, посреднически; който се отнася до търговски посредник: ~á **banka**, **firma** посредническа банка, фирма **2.** *пейор.* интригантски; който се отнася до политически интриги: ~á **šikovnost** сръчност, умение, обиграност в политически интриги
- maklérstv|í**, -í *ср.* **1.** маклерство, посредничество; професия на посредник **2.** качества на посредник **3.** *прен.* политическо интригантство
- mák|nout**, -nu *св. разг. 1.* (на со) пипна, докосна (нещо): **na to mi nesmíš ani ~nout!** да не си го пипнал! **2.** *разг. експр.* побачкам, здравата поработя
- makotin|a**, -y *ж.* *диал.* нещо размекнато, смачкано **3.** *ж.* става за употреба; **ožralý na ~u** съвсем пьян, кърктотук пьян
- makov|ec**, -ce *м.* **1.** *неодуш.* кифла, поръсена с мак; кекс с макова плънка **2.** *одуш. прен.* тиквеник, дръвник, тъпак, простак
- makovic|e**, -e *ж.* **1.** макова глава, кутийка със семена: **vyklepávat ~e** изгърсвам маково семе от макови глави, кутийки **2.** черковно кубе **3.** *разг. експр.* глава, кратуна
- makov|ý**, -á, -é маков: ~á **barva** маков цвят (червен или сивосин); ~é **oči** сивосини очи
- makrel|a**, -y *ж.* *зоол.* скумрия (Skomber)
- makroanalýz|a**, -y *ж.* *хим.* макроанализ, анализ
- makrokosm|os**, -u *м.* *книж. филос.* макрокосмос
- makromolekul|a**, -y *ж.* *физ. хим.* макромолекула
- makromolekulárn|í**, -í, -í *физ. хим.* макромолекулярен
- makroskopick|ý**, -á, -é *спец.* макроскопичен, макроскопски
- makulář**, -e *м.* чернова, макулатура
- makulatur|a** [-ur/-úr-], -y *ж.* *полигр.* **1.** макулатура (напечатани листове за бракуване) **2.** макулатура (употребена хартия като вторична суровина, обикновено с печатен текст)
- mal|á**, -é *ж.* **1.** малка(та) (обръщение към малко момиче) **2.** гальов. мйличката ми, мъничката ми
- malachit**, -u *м.* *минер.* малахит
- malachitov|ý**, -á, -é *минер.* малахитов: ~é **sklo** стъкло с цвят на малахит
- malajštín|a**, -y *ж.* малайски език
- maláři|e**, -e *ж.* *мед.* малария
- malátně nar.** изнурено, нemoщно, отмаляло, вяло: ~ **přivírat víčka** нemoщно притварям очи; **ruce ~ složené v klín** ръце, отмаляло отпуснати в скүта
- malátn|ět**, -ím, **3.** *мн.* -ějí/-í *несв.* отмалявам, отслабвам, изнемошявам, отпадам: **pohyby ~ějí únavou** движенията отслабват от умора; **tělo**

~**í bolestí** тялото отмалява, изнемошява от болката

malátnost, -i *жс.* слабост, отмалялост, вялост, немош, отпадналост, унйлост, изтощителност: **celková** ~ обща слабост, отпадналост, отмалялост; **probrat se z ~i** свързва се от отпадналост; ~ **poledního žáru** изтощителност на обедна жѐга

malátn|ý, -á, -é **1.** отмалял, вял, изнемошял, отслабнал, изнурѐн, изтощѐн, унйл: ~**ý pohyb** отмаляло, отпуснато движение; ~**ý úsměv** вяла, унйла усмивка **2.** който изтощава, води до отмалялост, изтощѐние, унйлост, отслабналост: ~**é vedro unavovalo** изтощителната жѐга уморяваше

malb|a, -y *жс.* **1.** рисуване, живопис: **nástěnná ~a** стенопис **2.** рисунок, картина: **barokní ~a** барокова картина **3.** боядисване: ~**a pokoje** боядисване на стѐя

mal|é, -ého *ср. гальов.* малко(то), детѐ(то)

malebně *нар.* живописно, картинно

malebnost, -i *жс.* картинност, живописност

malebn|ý, -á, -é живописен, картинен: ~**ý západ slunce** живописен залез; ~**é líčení přírody** картинно описание на природата

málem *нар.* без малко, насмалко: ~ **(by) se uho-dil** за малко да се удари; ~ **na to zapomněl** насмалко да забравя

malér, -u *м. разг. експр.* гаф, неприятност, провал, неуспѐх: **stal se mu ~** случи му се неприятност; **mít ~ na silnici** катастрофирам с колá; претърпя авария при пътуване с колá; **dostat se do ~u** загаза

~ku знаѐ, владѐе нѐщо много добрѐ; знаѐ нѐщо на прѐсти; **otočit si, omotat si někoho okolo ~ku** напълно подчиня някого; вода някого за носá; въртя някого на прѐста си; **vycucat si něco z ~ku** изсмуча си нѐщо от прѐстите

maličk|á, -é *жс. гальов.* **1.** мѐничка(та), малка(та) **2.** мйличка(та) ми

maličk|é, -ého *ср. гальов.* **1.** мѐничко(то), малко(то) **2.** мйличко(то) ми

maličko **I** *нар.* мѐничко, много малко: ~ **se pošmát** усмихна се едва забележимо: ~ **počkat** почакам малко, мѐничко, съвсем малко

maličk|o **II, -a** *ср. експр. само в съчет. od ~a* от малък, от детѐ

maličkost, -i *жс.* **1.** дреболия; нѐщо малко, незначително: **utrácí za ~i** харчи пари за дребо-
 лия **2.** лѐка, лѐсна работа: **to je pro něho ~** за нѐго това е дреболия; нищо не му струва да

го направи; за нѐго това не ѐ нищо

maličk|ý **I, -á, -é** **1.** мѐничък, нищѐжен, незначителен; ~**ý domek** мѐничка къщичка; ~**ý rozdíl** нищѐжна разлика **2.** много малък; невръстен; в ранна дѐтска възраст: ~**ý chlapec** малко, мѐничко момчѐнце **3.** слабичък ♦ ~**ý rozumek** пилешки мозък, акъл; **byla ve mně ~á dušička** много ме бѐше стрáх

maličk|ý **II, -ého** *м. гальов.* **1.** малък/малкият, мѐничък/мѐничкият **2.** мйличкият ми

malichernost, -i *жс.* **1.** прекалена придиричност, дребнáвост, педантичност: ~ **maloměstských poměrů** дребнáвост на еснафска средá **2.** незначителност; нѐщо дрѐбно и незначително, дреболия: **ztěžovat si život ~mi** усложнявам, затруднявам си живѐта с дреболия

malichern|ý, -á, -é **1.** дребнáв, педантичен, придиричив: ~**ý kritik** придиричив критик **2.** дрѐбен, маловажен, незначителен, нищѐжен: ~**á záminka** нищѐжен предлог, повод

malík, -u *м.* малък прѐст, кутрѐ ♦ **mám něco v ~u** зная, владѐя нѐщо много добрѐ; зная нѐщо на прѐсти

malilíčk|ý *вж. malilinký*

malilinkat|ý *вж. malilinký*

malilink|ý, malilíčk|ý, malilinkat|ý, -á, -é *експр.* съвсем малък; съвсем мѐничък

malin|a, -y *жс.* **1.** малина ♦ **děvče jako ~a** момиче като кáпка; **spolkl to jako ~u** глътна го като нищо, чáк се облиза; **to je jako když dá krávé, volovi ~u** *експр.* и на единия ми зѐб дáже няма да се закачи; много малко; на сто вълци кѐзи крак (*най-често за храна*) **2.** *диал.* малинак

malináč, -e *м. разг. диал.* малинов плод; малина

malin|í, -í, malinov|í, -í *ср.* малинак, малинаж; малинови храсти

maliník, -u *м.* малинов хрáст; малина: **ostružiník** ~ *бот.* малина (*Rubus idaeus*)

malinkat|ý, -á, -é *експр.* много мѐничък, дрѐбничък, миниатюрен: ~**ý ptáček** мѐничко птйченце

malinko **I** *нар.* мѐничко: **mít jen ~ peněz** имам мѐничко пари

malink|o **II, -a** *ср. само в съчет. od ~a* от малък, от детѐ

malink|ý **I, -á, -é** мѐничък, дрѐбничък

malink|ý **II, -ého** *м.* мѐничкият, най-малкият, малкото, синчѐто

malinovk|a, -y *жс. разг.* малиновка; малинова лимонáда

malinová *вж. maliní*

malinov|ý, -á, -é **1.** малинов: ~**ý sirup** малинов

зен, еснафски стил; **~á zásada** дребно-буржоазен, еснафски принцип

maloměšťáctv|í, -í *ср.* дребнобуржоазен характер, еснафщина, провинциализъм: **úzkoprsé ~í** тесногрѣда еснафщина; тесногрѣд дребнобуржоазен морал

maloměšťáctv|o, -a *ср.* *сѣбир.* дрѣбна буржоазия; еснафи; провинциалисти

maloměšťáčk|a, -y *ж.* дребнобуржоазка, провинциалистка, еснафка

maloměšťák, -a *м.* 1. дрѣбен буржоа: **kolísavý ~** колеблив дрѣбен буржоа 2. *често пейор.* еснаф 3. провинциалист

maloměšťan, -a *м.* 1. жител на малѣк провинциален град 2. *рядко пейор.* дрѣбен буржоа; еснаф

málomluvnost, -i *ж.* мълчаливост, неразговорливост

málomluvn|ý, -á, -é мълчалив, неразговорлив: **~ý člověk** мълчалив човек

malomocenstv|í, -í *ср.* *мед.* проказа, лѣпра и *прен.*

malomocn|ý, -á, -é прокажен; болен от проказа, от лѣпра

malomyšně *нар.* малодушно, страхливо: **~ věšet hlavu** малодушно увѣсвам нѡс

malomysln|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв. разг.* стѣвам малодушен и страхлив; отчѣйвам се: **~í v neštěstí** проявява малодушие, малодушен е в нещѣстие; отчѣйва се

malomysln|ý, -á, -é малодушен, страхлив: **~é úvahy** малодушни разсѣждения; **nešťastný ~ý člověk** нещѣстен малодушен човек; **poddávat se ~ému stesku** поддѣвам се на отчаяние

maloobchod, -u *м.* търговия на дрѣбно

maloobchodn|í, -í, -í който се отнася към търговия на дрѣбно: **~í ceny** ценѣ на дрѣбно; **~í síť** мрѣжа от магазинѣ за търговия на дрѣбно

maloobchodník, -a *м.* дрѣбен търговец; търговец на дрѣбно

maloprodejn|a, -y *ж.* 1. магазин за търговия на дрѣбно 2. малѣк магазин

malorážk|a, -y *ж.* малокалибрена пушка: **sportovní střelba z ~y** спортна стрелба с малокалибрена пушка

malorážkov|ý, -á, -é който се отнася до малокалибрена пушка

malorážn|í, -ní, -ní, maloráž|ový, -ová, -ové малокалибрена: **~ní protiletadlové dělostřelectvo** малокалибрена зенитна артилерия

malorolnick|ý, -á, -é който се отнася до дрѣбно земедѣлие: **~é hospodářství** дрѣбно земедѣлско стопанство

malorolník, -a *м.* дрѣбен земедѣлец

malosériov|ý, -á, -é който се произвѣжда на малки сѣрии: **~á výroba** производството на малки сѣрии

malost, -i *ж.* 1. малка големина, малѣк размер, малко количество: **~ kolektivu** малобрѡйност на колектѣв 2. дрѣбнѡвост, принизѣност, ограничѣност: **~ názorů** дрѣбнѡвост на вѣзгледи

malotříd|n|í, -í, -í *учил.* който е с малко класовѣ, паралѣлки: **~í škola** училище с малко класовѣ

maloučko *нар. експр.* мѣничко, мѣнинко: **~ vody** мѣничко вода; **~ osolit** посоля мѣничко

maloučk|ý, -á, -é *експр.* мѣничѣк; сѣвсѣм малѣк; дрѣбничѣк

malounko *нар. експр.* мѣничко, мѣнинко; едѡва-едѡва: **dveře se ~ pootevřely** вратѡта мѣничко, едѡва-едѡва се поотвѡри

malounk|ý, -á, -é *експр.* сѣвсѣм мѣничѣк, дрѣбничѣк

malován|í, -í *ср.* 1. рисѡване, живописване 2. картина 3. боядисване

malovánk|a, -y *ж.* 1. картинка, рисѡнка (*често неумѣла*): **starodávné ~y** старѣнни рисѡнки, картинки 2. *пейор.* картина без художѣствена стойност: **kyčovitě ~y** *пейор.* картинѣ-кич 3. *само мн.* **malován|ky, -ek** картинки за оцветяване с бойѣчки (*за деѣца*)

malování *ср.* **čtě**

jako ~é момѣче като картина 2. декорѣран, рисѡван, писан: **~á truhla** рисѡвана, писана рѡкла 3. боядисан: **čerstvě ~á lavice** прѣсно боядисана пѣйка; прѣсно боядисан чѣн

mal|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (сѡ)* 1. рисѡвам с бой, живописвам (*нещо*): **~ovat krajinu** рисѡвам пейзаж; **~ovat obraz** рисѡвам картина, прѣдѣ ◆ **nečinně** не пророкувай нѣщо лѡшо; дяволѣт не ѣ толкова чѣрен 2. опиѣвам, рисѡвам с дѡми (*нещо*): **~ovat si budoucnost co nejkrásnější** предѣвам си бѣдѣщето в най-хѡбава светлина, в най-сѣтли крѡски 3. декорѣрам, изписвам (*нещо*): **~ovat kraslice** рисѡвам великденски яйѣа 4. изписвам мнѡго грижливо, черѣа мнѡго старѣтелно (*нещо*): **~ovat nápis** изписвам фѣрма 5. боядисвам (*нещо*): **~ovat byt** боядисвам апартамент

mal|ovat se, -uji/se *разг. -uju se* *несв. 1. (čít)* гримѣрам се (*с нещо*): **~ovat se rtěnkou** слѡгам си червило 2. (*s čít*) *експр.* посѣщѣвам излишно мнѡго врѣме (*на нещо*); пѣпкам се (*с нещо*): **ne~uj se s tím tak** не сѣ бавѣ, не сѣ пѣпкай толкова с товѡ нѣщо 3. *рядко книж.* показвам се, предѣвам се, изписвам се: **při sluníčku lesy se ~ují všemi tóny zeleně** при слѣнѣчево врѣме горѣте се показѡват вѣв всѣч-

- ки тòнове на зелèното; **úžas se ~oval na všech obličejích** изумлèние, смáйване личèше по всíчки лицá
- malovávat, -ám** *несв. многокр.* ймам нáвика да рисувам (*периодично*); *често мин.* **~al jsem** обíчях да рисувам; ймах нáвика да рисувам
- malověrnost, -i** *ж.* маловèрност, недòверие, невèрие
- malověrný, -á, -é** маловèрен, недòверчív, невèрващ
- malovýrob|a, -y** *ж.* дрèбно стòково производ-ство: **zemèdělská ~a** дрèбно стòково земе-дèлско производство
- malovýrob|e, -e** *м.* дрèбен производител
- malovýrobn|í, -í, -í** дрèбнопроизводствен: **~í hospodářství** дрèбно стопáнство
- malozemèděl|ec, -ce** *м.* дрèбен земеделец
- malozemèdělsk|ý, -á, -é** дрèбноземеделски: **~á výroba** дрèбноземеделско производство
- maloživnostník, -a** *м.* дрèбен сòбственик, дрè-бен занаятчíя, дрèбен тръгòвец
- malt|a, -y** *ж.* хоросàн: **cihly spojované ~ou** тухли, спòени с хоросàн; **míchat ~u** бъркам хоросàн
- maltézsk|ý, -á, -é** малтíйски: **řád ~ých rytířů** *истор.* малтíйски òрден (*църковно-рицарски òрден през Средновековието*)
- maltosa** *вж.* **maltóza**
- maltóz|a, -y** *ж.* *хим.* малтòза
- malůvk|a, -y** *ж.* нарòдно (*моравско*) рисувано украсèние, орнамент
- malvaz, -u** *м.* сíлно слáдко винò: **pivo jako ~** отлежáла, хубава бíра; хубаво пиво **2.** сíлна бíра
- mal|ý, -á, -é** **1.** мálтък, дрèбен, незначíтелен, малòбрòен: **~ý člověk** дрèбен чòвèк; **muž ~é postavy** дрèбен на рèст мѣж; **~é písmeno** мál-ка бѹква; **~é pivo** мálка (чáша) бíра (1/3 л); **Malá Strana** Мáла Стрána (*квартал в Прага*); **Malý vůz** *астр.* Мálката мèчка; **Malá dohoda** *истор.* Мálката Антáнта, Мálкото сýгла-шение; **~ý pohraniční styk** слáби врѣзки; слáб трáфик в погранични òбласти; **~ý majetek** мál-тък, дрèбен имòт; **~á pravděpodobnost** мál-ка верòятност; **~é dítě, ~ý chlapec** мálко дете, мáлко мѣ◆ **~ý rybník** мáлко нýма рíба, и рáкът е рíба **2.** мálтък, прекалèно мálтък, недостáтъчен, недостáтъчно гòлям: **boty jsou mi ~é** обѹвките са ми мálки, тèsни; **~ý plat** ниска заплáта **3.** дрèбен, нízш: **~ý úředník** дрèбен, нízш чинòвник **4.** слáб: **~ý deštěk** слáб дъждèц
- mal|ý II, -ého** *м.* мálкият, момчèто, синѣт: **to je náš ~ý** товá е нáший син; **haló, ~ý** хèй, мálкият
- mám|a, -y** *ж.* **1.** *разг.* мама, мáйка **2.** *фам.* женá, сьпругá
- mameluk, -a** *м.* **1.** *истор.* мамелòк **2.** *нейор.* грубиян, простáк, дрѣвник; безòчлив чòвèк; бунáк
- mámen|í, -í** *ср.* илюзия, мирáж, измáма (*на се-тивата*): **~í smyslů** мирáж
- mámidl|o, -a** *ср.* примáмка, стрѣв
- mamičk|a, -y** *ж. експр.* мáма, мáйче, мáйчица: **~a a tatíček** мáйчето и тáтенцето
- mámil, -a** *м.* *рядко* измáмник, сьблáзнител, прел-ъстítел: **~ děvčat** сьблáзнител, прелъстítел на момíчета
- mamink|a, -y** *ж. експр.* **1.** мáма, мáйче: **děti s ~ou** децá с мáйка си **2.** мáйка; брèмenna женá, бѣдещá мáйка **3.** *фам.* сьпругá, женá
- mám|it, -ím** *несв.* **1.** (*koho, co čím*) омáйвам, замáйвам (*някого, нещò с нещò*): **~it mysl** **lichocením** омáйвам мисълтá с ласкáтелства **2.** (*koho, co*) мáмя, лѣжа, заблуждáвам (*ня-кого, нещò*): **~í mě snad zrak** не мòга да по-вѣрвам на очíte си; очíte ме лѣжат; виждам мирáж **3.** (*koho, co ke komu*) мáмя, примáм-вам, привлíчам (*някого, нещò при някого*): **~ila jej k sobě** тя го примáмваше да дòйде при нèя **4.** (*co na kom*) изнѹдвам (*някого за нещò*), измѣквам (*от някого нещò*): **~it na rodičích peníze** измѣквам парí от родítелите си
- mámivě** *нар.* **1.** измáмно, мáмещò **2.** омáйно, привлекáтелно, сьблáзнително: **~ vonět** ухáя привлекáтелно; **~ hledět, mluvit** глèдам, го-вòря сьблáзнително
- mámivost, -i** *ж.* илюзòрност, измáмност, по-датлívост на заблѹди: **~ lidského rozumu** склòнност на чòвèшкия рáзум да се подáва на заблѹди **2.** омáйност, привлекáтелно, сь-блáзнителност: **~ pohledu** привлекáтелно, сьблáзнителност на глèдка
- mámiv|ý, -á, -é** **1.** омáен, замáйващ: **~á vůně** замáйващ аромáт **2.** измáмен: **~á vidina** из-мáмен мирáж **3.** сьблáзнителен, примáмваш, мáмещ: **~á žena** сьблáзнителна женá
- mamk|a, -y** *ж. експр.* мáма, мáйка, мáйчето
- mamlas, -e** *м.* *експр.* простáк, дебелáк, грубиян; невѣзпитан чòвèк
- mamon, -u** *м.* *експр.* мамòн; богáтство, злáто: **dřít pro ~** рáбòтя мнòго, бѣхтя се за парí, богáтство **2.** сребролюбие; áлчност; ненасítност за богáтство: **propadnout ~u** стá-на жèртвa на áлчност за парí, богáтство; отдám се на страсттá към богáтство
- mamonář, -e** *м.* *експр.* сребролюбец; áлчен,

- ламтящ за парй човѣк; скрънза, стѣпца, циция, скъпѣрник
- mamonářk|a**, -у ж. *експр.* сребролюбка; ѡлчна, ламтяща за парй жена; скъпѣрница, скрънза, циция
- mamonářstv|í**, -í *ср. експр.* сребролюбие; ѡлчност за богатство; скъпѣрничество, стѣснастост, цицилѣк
- mamon|ít**, -ím *несв.* ламтя, ѡлчен съм за парй; стѣснат, скъпѣрник съм
- mamut**, -а м. 1. *зоол.* мамут (Mammonteus): **objevit zmrzlého ~a** открѣя замръзнал мамут 2. *експр.* гигант: **finanční ~í** финансови гиганти 3. *експр. вулг.* дрѣвник, глупѡк, недодрѣланик: **nadávat někomu ~ů** наричам някого дрѣвник, глупѡк, недодрѣланик
- mamut|í**, -í, -í 1. мамутов: **~í kly** бивни на мамут 2. *експр.* огромен, гигантски: **~í podnik** гигантско предприятие 3. *прен. експр.* брадат, престарѣл: **~í vtipy** старѣ, брадати вѣцове
- man**, -а м. *истор.* васѡл, лѣнник
- man|a**, -у ж. 1. *библ.* мѡнна: **biblická ~a** мѡнна небѣсна 2. едрѣвни чѡсти на някои пустинни растѣния 3. *прен.* мѡнна; нѣщо вкўсно, приятно, освежаващо, необходимо: **to byla pro něj ~a** за него това бѣше мѡнна небѣсна; **čistý vzduch je ~a pro plíce** чистият вѣздух е мѡнна за дробовѣте
- management** [menydzment], -u м. *икон.* мѣниджмѣнт
- mañas**, -а м. 1. *остар.* фѣгура, палячо; голяма кўкла; чўчело 2. *експр.* глупѡк, простаѣк
- maňás|ek**, -ku/-ka м. 1. кўкла петрушка в кўклен театър (*нахлузва се на ръката*) 2. лѣка, тѣсна, нестабилна лѡдка: **jezdit na ~ku** пътувам, вѡзя се в нестабилна лѡдка, в черўпка
- maňáskov|ý**, -á, -é 1. който се отнѡся към кўкла петрушка в кўклен театър: **~é divadlo** кўклен театър 2. който се отнѡся към лѣка, тѣсна, нестабилна лѡдка
- manažer**, -а м. 1. менажѣр, импресѡрио: **filmový ~** филмов менажѣр 2. *икон.* мѣниджѣр
- manažersk|ý**, -á, -é 1. менажѣрски, импресѡрски 2. *икон.* мѣниджѣрски
- manažerstv|í**, -í *ср.* 1. мѣнажерство; импресѡрство 2. *икон.* мѣниджмѣнт
- mandant**, -а м. мандант (*който дава мандат*); възложитѣл, упълномощитѣл: **obhájce se svým ~em** адвокатът със своя клиент
- mandantk|a**, -у ж. мандантка (*която дава мандат*); възложитѣлка, упълномощитѣлка
- mandarink|a** [-rǐ-/rǐ-], -у ж. 1. мандарѣйна (*плод*) 2. *бот.* мандарѣново дѣрвѡ (Citrus
- reticulata, Citrus deliciosa, Citrus nobilis, Citrus unshin)
- mandát**, -u м. 1. *юрид.* мандат, пълномѡщие: **dostat ~** полўча мандат, пълномѡщие 2. *юрид. полит.* мандат (*в изборни органи*): **poslanecký ~** мандат на депутат 3. *истор. полит.* мандат, грамота
- mandátn|í**, -í, -í 1. *юрид.* мандатен: **~í řízení** мандатно глѣдане на дѣло 2. *юрид. полит.* подмандатен, мандатен
- mandátov|ý**, -á, -é *полит.* мандатен: **~ý výbor** мандатна комѣсия
- mand|el**, -le м. 1. 15 брѡя (*стара мярка*) 2. кръстѣц (*от 15 снопа*): **stavět ~le** правя кръстѣци
- mandelík**, -а м. *зоол.* сѣва врѡна (Coracias garcula)
- mandelink|a**, -у ж. *зоол.* 1. бѡжа крѡвичка (Melasoma, Phytodecta, Leptinotarsa) 2. калѣнка (Chrysomela) 3. *в съчет.* **~a bramborová** колорѡдски брѣмбар (Leptinotarsa decemlineata)
- mandl**, -u м. 1. гладѡчна машина с вѡляци: **elektrický ~** електрическа машина за глѡдене с вѡляци 2. гладѡчница: **nést prádlo na ~** нѡся белѡ на гладѡчница
- mandl|e**, -e ж. 1. бадѣм: **sladké, slané ~e** слѡдки, солѣни бѣми **kašička ~e** кѡшичѡци си обливеш прѣстите 2. *анат.* сливица: **nosní ~e** трѣта сливица; **vzít, brát ~e** оперѣрам слици **míspalé ~e** мѣсобоѣме гърлото; **zdvihnout někomu ~e** *експр.* вдѣгна някому мѣрника; енергично се намѣся в нѣчия вредѡ
- mandloň**, -ně ж. *бот.* бадѣмово дѣрвѡ (Amygdalus)
- mandl|ovat**, -uji/разг. -uju *несв. (со)* глѡдя (*нещо*) на машина: **~ovat prádlo** глѡдя прѡнѣ на машина
- mandlovník**, -u м. *бот.* бадѣмово дѣрвѡ (Amygdalus)
- mandlov|ý**, -á, -é бадѣмов: **~á příchut'** привкус на бадѣми; **~é oči** очи с фѡрма или цвѣт на бадѣми
- mandlovk|a**, -у ж. *разг.* кѣфла с бадѣми
- mandlovn|a**, -у ж. гладѡчница, кѡдѣто се глѡди с вѡляк
- mandolet|a**, -у ж., *често мн.* **mandole|ty**, -t бадѣмови слѡдки
- mandolín|a**, -у ж. мандолиѣна
- mandorl|a**, -у ж. *худ.* ореѡл, нѣмб (*в рел. живопис*)
- mandragor|a**, -у ж. 1. *бот.* мандрагѡра (Mandragora) 2. чудотвѡрен корѣн на мандрагѡра
- maně**, **maní** нар. невѡлно, несъзнѡтелно, ма-

- шинáлно: ~ **pohlédnout** поглéдна невóлно
- ◆ **manekýn**, -a м. 1. манекён (*мъж*) 2. манекён (*фигура на витрина*)
- manekýnk|a**, **manekýn|a**, -у ж. манекёнка
- manévr**, -u м. 1. манёвра, маневрiране, лавi-ране: ~ **lodi** маневрiране на кóраб 2. *прен.* манёвра; лóвък хóд; тáктика: **volební** ~ предiзборна тáктика, предiзборна манёвра 3. *воен.* мањóвър, *обикн.* в счeт. **vojenské** ~у воёни манёври; учёние
- manévrovac|í**, -í, -í манёврeн; кóйто се отнáся до маневрiране: ~**í schopnost** способност за маневрiране
- manévr|ovat**, -uji/*разг.* -uju *несв.* 1. (*čít*) маневрiрам, борáвя (*с нещo*): ~**ovat kormidlem** маневрiрам, борáвя с кормiло 2. лавiрам, маневрiрам: **úskočně** ~**ovat** прáвя задкулисни манёври
- maněž**, -e ж. манёж
- mangan**, -u м. *хим.* мангáн (Mn)
- manganistan** [-пу-], -u м. *хим.* сòл на мангáнова киселинá; перманганáт; мангáнокiсeлa сòл: ~ **draselný** кáлиев перманганáт
- manganov|ý**, -á, -é мангáнов: ~**á ruda** мангáнова рúда
- maní** *вж.* **maně**
- maniáčk|a** [-пу-], -у ж. маниáчка
- maniak** [-пу-], -a м. маниáк
- máni|e** [-пу-], -e ж. 1. *мед.* мánия (*душевна болест*): **propadnout** ~i обхвáне ме мánия 2. мánия; силна стрáст: **sběratelská** ~e колекционёрска мánия; ~e **uklízet** мánия за разтрёбване
- manifest** [-пу-], -u м. манифёст: **Komunistický** ~ Кóмунистiчески манифёст; ~у **uměleckých směrů** манифёсти на течёния в изкúството
- manifestac|e** [-пу-], -e ж. 1. (*čeho*) манифестáция, изявá, проявá, проявлёние (*на нещo*): ~e **přátelství** манифестáция на приятелство, дрúжба 2. демонстрáция, манифестáция: **protestní** ~e протёстна демонстрáция; **májová** ~e първомайска манифестáция
- manifestačn|í** [-пу-], -í, -í 1. тържествен, манифестациóнен 2. *в счeт.* ~**í přísaha** *юрид.* *остар.* клётвена декларáция
- manifestant** [-пу-], -a м. манифестáнт, демонстрáнт; учáстник в протёстна демонстрáция
- manifestantk|a** [-пу-], -у ж. манифестáнтка, демонстрáнтка; учáстничка в протёстна демонстрáция
- manifest|ovat** [-пу-], -uji/*разг.* -uju *несв. и св.* 1. манифестiрам; учáствам в манифестáция, в демонстрáция: ~**ovat za mír** учáствам в манифестáция за мiр 2. (*co*) проявiвам, манифестiрам, демонстрiрам (*нещo*): ~**ovat přátelství** манифестiрам приятелство, приятелски чúвства
- manikérk|a**, **manikýrka** [-пу-], -у ж. *разг.* маникюрiстка
- manikúr|a**, **manikýr|a** [-пу-], -у ж. 1. маникюр: **dělat si** ~u прáвя си маникюр 2. комплёт прибори за маникюр
- manin|a**, -у ж. *диал.* непроходiмо мýсто; мýсто без пътища
- manipulac|e** [-пу-], -e ж. 1. (*s čím*) манипулáция, манипулiране (*с нещo*): ~e **s materiálem** манипулiране с материáл; ~e **se soustruhem** манипулáция на струг 2. *адм.* канцелáрия, деловóдство 3. манипулáция, фалшификация, машинáция, измáма: **podvodná** ~e машинáция за измáма; ~e **s doklady** подпрáвяне на докумёнти
- manipulačn|í** [-пу-], -í, -í манипулациóнен: ~**í stůl** работна мáса; ~**í úředník** чинóвник, технически персонал
- manipulant** [-пу-], -a м. манипулáтор: **telefonní** ~ телефонiст; **poštovní** ~i пóщенски служители
- manipulantk|a** [-пу-], -у ж. манипулáторка: **telefonní** ~a телефонiстка
- manipul|ovat** [-пу-], -uji/*разг.* -uju *несв. и св.* 1. (*s čím*) манипулiрам, борáвя (*с нещo*): ~**ovat se zařízením** манипулiрам, борáвя с сьорьжёние 2. (*s kým, čím; koho, co*) манипулiрам, обработвам (*някoго, нещo*): ~**ovat (s) lidmi** манипулiрам хóра; ~**ovat veřejné mínění** обработвам общёствено мнёние
- mank|o**, -a *ср.* счeтов. дефицит, недóстиг, липса, мáнко: **pokladní** ~o кáсов дефицит; **skladní** ~o липса в склáд
- manometr**, -u м. маномётър
- mansard|a** [-sa-], -у ж. мансарда
- mansardov|ý**, -á, -é мансарден
- mansk|ý**, -á, -é *истор.* васáлен, васáлски, лёнен: ~**á přísaha** васáлска клётва; ~**é právo** лённо прáво
- manstv|í**, -í *ср.* 1. *истор.* васáлство: **zavázat** ~ím обвържá като васáл; подчиня 2. лённо стопáнство, васáлно феодáлно стопáнство: **obhospodařovat** ~i обработвам земя според лённо прáво
- manšestr**, -u м. памúчно рiпсено кадифё
- manšestrák|y**, -ů м. *само мн.* кадифёни джiнси
- manšestrov|ky**, -ek ж. *само мн.* кадифён панталон
- manšestrov|ý**, -á, -é кóйто се отнáся към па-

- мўчно рипсено кадифе; кадифен: **~é sako** кадифено сакó
- mantilla** [-ty-], -у ж. мантия, пелерина, намётка
- mantinel** [-ty-], -у м. 1. спорт. мантинела; дървена ограда 2. прен. граница, рамка: **v ~u zákona** в рамките на закона
- mantisla** [-tys-], -у ж. мат. мантиса
- manú, -u** м. остар. разг. палто
- manuál, -u** м. 1. наръчник, ръководство 2. муз. мануал (клавиатура за ръце при муз. инструменту) 3. електр. комп. упътване за ползване на уреди
- manuální, -í, -í** мануален, ръчен: **~í práce** мануален, ръчен труд; **~í výroba** ръчно производство
- manufaktur|a** [-pu- -tú-], -у ж. манифактура
- manufakturní, -í, -í** манифактурен
- maný|ra, -ry** ж. 1. маниер, стил, начин, способ, шаблон, стереотип: **upadat do ~ry** започвам да се повтарям, ставам шаблонен; **malovat v ~ře středověkých mistrů** рисувам в стила на средновековни майстори 2. обикн. мн. **maný|ry, -r** маниери, обноски: **aristokratické ~ry** аристократични обноски; **vybrané ~ry** изискани, деликатни маниери, обноски
- manžel, -a** м. 1. мъж, съпруг: **vzít si za ~a** взема за съпруг 2. рядко един от двамата съпрузи 3. само мн. **manžellé, -ů** съпругеска двойка; съпрузи: **mladí ~é** младоженци
- manželk|a, -y** ж. съпруга, жена: **pečlivá ~a** грижовна съпруга
- manželský, -á, -é** съпругески: **~ý pár** съпругеска двойка; **~é lože** брачно легло; **~é děti** законнородени деца
- manželství, -í** ср. брак, съпругество: **uzavřít ~í** склòча брак
- manžet|a, -y** ж. маншет
- manžetový, -á, -é** маншетен
- map|a, -y** ж. 1. кàрта (географска и под.) 2. папка: **uložit do ~y** слòжа в папка
- map|ovat, -uji/разг. -uju** несл. картографирам: **~ovat povrch zemský** картографирам зèмна повърхност; **~ovat nářeční jevy** език. правя кàрта на диалектни явления
- маров|ý, -á, -é** картен; който се отнася към кàрта: **~é značky** услòвни знаци на кàрта
- marast, -u** м. разг. голяма кàл, тиня; блато
- marastivý, -á, -é** разг. кàлен, разкàлян, заблатен
- maraton** [-on/-ón], -у м. марафон
- maraton|ec** [-on/-ón], -се м. марафонец; участник в марафон
- maratonský, -á, -é** марафонски: **~ý běh** марафонско бягане; марафон
- marazm|us, marasm|us** [-zm-], -у м. 1. мед. маразм, отпадане, изтощение: **naprostý ~us** пълно изтощение 2. прен. маразм, упадък: **hospodářský ~us** стопански упадък
- марципан|а** ◆ **марципан|е** ◆ хък, деликатен, уязвим сьм
- marcipánov|ý, -á, -é** марципанен
- margarín, -u** м. маргарин
- margarínov|ý, -á, -é** маргаринен, маргаринов
- marginál|e, -e** ж., често мн. **margináli|e, -í** книж. маргинали(и), белèжки в полèта (на ръкопис, книга); маргинални белèжки; второстепенни странични белèжки: **doplňovat text ~emi** допълвам текст сьс странични белèжки; **studovat ~e rukopisu** изучавам белèжки по полèтата на ръкопис
- marginaliz|ovat, -uji/разг. -uju** несл. (со) маргинализирам (нещо); изтлòсквам (нещо) в перифèрията
- marginální, -í, -í** книж. 1. маргинален; намиращ се по полèта (на ръкопис, книга): **~í poznámky** маргинални белèжки 2. периферен, маргинален, второстепенен, страничен: **~í umění** периферийно, маргинално изкуство
- marhul|e, -e** ж. разг. зарзала, кайсия (Armeniaca)
- maríánsk|ý, -á, -é** Марийн, Богородичен: **~á píseň** рел. песен в чест на Богородица
- maríáš, -e** м. картоигр. „мариаш“ (игра на карти)
- maríášník, -a** м. играч на „мариаш“
- marinád|a, -y** ж. 1. маринàта; тèчност за маринòване; саламýра: **naložit do ~y** накисна в маринàта, в саламýра 2. маринòван продукт
- maringotk|a, -y** ж. фургон
- marin|ovat, -uji/разг. -uju** несл. и св. (со) маринòвам, слàгам/слòжа (нещо) в саламýра: **~ovat rybu** маринòвам риба
- marionet|a, -y** ж. 1. театр. марионèтка, кùкла на концй; кùкла за кùклен театр 2. прен. марионèтка
- mark|a, -y** ж. 1. банк. мàрка (парична единица): **německá ~a** германска мàрка 2. истор. адм. мàрка (област): **~a braniborská** бранденбýргска мàрка
- markantně** нар. очебийно, подчертàно, изразèно, ярко: **~ se lišit** ярко се отличàвам
- markantní, -í, -í** очебийен, подчертан, ярък, забележим; добре изразèн: **~í rozdíl** чувствителна, очебийна рàзлика; **~í tvář** ярко, открояващо се лице; **~í případ** слùчай, който прави впечатлèние
- marketink** [-ty-], **marketing** [-ty-], -у м. мàркетинг, проучване на пазàра

markantnost, -i ж. очевийност, характерност; ярка изразеност

markrab|ě, -ěte, **markrab|í**, -iho м. истор. маркграф

markraběnk|a, -y ж. истор. съпруга на маркграф; маркграфиня

markraběc|í, -í, -í истор. маркграфски: ~í dvůr маркграфски двор, дом; ~í hodnost маркграфска титла, маркграфски сан

markrabsk|ý, -á, -é истор. маркграфски: ~ý pozemek маркграфски поземлен имот

markrabstv|í, -í ср. истор. маркграфство

marký|ovat, -uji/разг. -uju неск. разг. (со) симулирам (нещо), преструвам се: ~ovat nemoc преструвам се на болен; симулирам боolest

markytán, -a м. истор. маркитант, лавкаджия (в казарма)

markytánk|a, -y ж. истор. маркитантка, лавкаджийка (в казарма)

markýz, -a м. маркиз

markýz|a, -y ж. маркиза

marmelád|a, -y ж. мармалад

marmeládov|ý, -á, -é мармаладен

marně нар. 1. напрáзно, безрезултáтно: ~ doufat напрáзно се надявам; ~ hledat търся безрезултáтно 2. напрáзно, безпричинно, безсмислено: ~ žít špatně а ~ живѐя лошо и безполѐзно; ~ přijít o život загубя напрáзно живота си; умрã мърщина; умрã без полза; ~ čemu nerozumíš, o tom ~ nemluv не говори излишно за оновã, коѐто не разбираш

márnice, -e ж. 1. дом на покõйниците: vynášet rakev z ~e изнасям ковчег от дом на покõйниците 2. мõрга: je tu zima jako v ~i тук е студѐно като в мõрга

marn|it, -ím неск. (со) пилѐя, прахõсвам, хабã (нещо): ~it čas пилѐя врѐме; ~it peníze прѐскам, прахõсвам парì; ~it síly хабã сили

marniv|ec, -ce м. 1. суѐтен, самовлõбен, тщеславен (човѐк) 2. прахõсник

marnivost, -i ж. 1. суѐта, самовлõбеност, тщеславие: ~enská ~ жѐнска суѐта 2. прахõсничество

marniv|ý, -á, -é 1. суѐтен, самовлõбен, тщеславен: ~á žena суѐтна женã; ~á ctižádost самовлõбеност тщеславие; je ~á na svou krásu влõбена е в красотãта си 2. прахõснически: ~é manželky съпруги-прахõснички

marnost, -i ж. 1. прãзна рãбота, глупост; безполѐзност, безплõдност, безрезултáтност: utrácet peníze za ~i хãрча парì за глупости, за прãзни рãботи; ~ snahu безплõдност на усилие 2. суѐтã ♦ ~nad-суѐтãсуѐтã; суѐтãна суѐтãте

marnotratnictv|í, -í ср. разточителство, прахõсничество, разсипничество

marnotratník, -a м. разсипник, прахõсник; разточителен човѐк

marnotratnost, -i ж. разточителство, прахõсничество, разсипничество

marnotratn|ý, -á, -é разточителен, прахõснически, разсипнически: ~ý blahobyт прахõсническо, разточително благополучие; ~á pestrost barev разточителна пѐстротã на бãгри

marn|ý, -á, -é 1. напрáзен, безполѐзен, излїшен, безрезултáтен: ~é úsilí напрáзно усилие; to je ~é напрáзно е, излїшно е, безполѐзно е; нищо нãма да стãне 2. суѐтен, пус̀т, прãзен: ~é hrozný rozmar ♦ ~ýjé разг. не ѐ злѐ да опитãме; ~é řeči напрãзни думи; нãма смисъл да се говорì; ~á sláva разг. каквõ да се прãви; нãма каквõ да говорим

marod I, -a м. разг. експр. болник; бõлен човѐк: mít doma několik ~ů в кãщи ймам нãколко бõлни

marod II неизм. прил. разг. експр. бõлен: být ~ болн ♦ ~нã стõря се на бõлен, не мѐ бивã (сѐс здравето)

marod|it, -ím неск. разг. експр. боledувам; бõлен сѐм: dědeček ~í už přes rok дядо боledува вѐче пõвече от година

maron, -u м. кѐстен (за ядене) (Castanea cusca)

marš I, -e м. 1. остар. разг. марш (войнишка стѐпка): mít za sebou hodinu ~e марширõвал сѐм еднã чãс 2. марш (музикално произведение): zahrát ~ изсвиря, засвиря марш

marš II междум. разг. 1. марш; хõдом марш (команда за маршировка) 2. марш (нареждане за напускане): ~ ven! марш навън! марш отгук!

maršál, -a м. маршãл: polní ~ фѐлдмаршãл

maršál|ek, -ka м. 1. воен. маршãл 2. остар. титла на вїсш придворен чиновник

maršálsk|ý, -á, -é маршãлски: ~á hůl маршãлски жѐзъл

maršrút|a, -y ж. 1. остар. воен. жарг. маршрут 2. разг. експр. рѐководни указãния, инструкция, шаблõн: tvořit literárně podle ~y сздãвам литературã по шаблõн; dělat podle ~y дѐйствам по инструкция

martink|a, -y ж. метал. жарг. мартѐнова пѐщ

martin|ovat, -uji/разг. -uju неск. метал. (со) обработвам (желязо) в мартѐнова пѐщ

martinsk|ý, -á, -é 1. мартински; кõйто се отнãся към св. Мãртин: ~é posvěcení Мãртински сѐбор (храмов празник в неделãта след деня

на св. Мартин) **2. метал.** мартенов: **~á pec** мартенова пещ
martýri|um [-tý-], **-a** *ср.* **1. книж.** мъченичество
2. прен. експр. мъки; голямо мъчение, страдание, измъчване, инквизиция: **učení je pro něho ~um** учението е цяло мъчение за него
marxist|a, **-y** *м.* марксист
marxisticko-leninsk|ý [-tu-], **-á, -é** марксистко-ленински
marxistick|ý [-tu-], **-á, -é** марксистки, марксистчески
marxistk|a, **-y** *ж.* марксистка
marxizm|us, marxism|us [-zm-], **-u** *м.* марксизъм
marxizm|us-leninizm|us, marxism|us-leninizm|us [-zm-/ninizm-], **-u** *м.* марксизъм-ленинизъм
mař **ležet na ~ách** умрял съм; опънал съм петалата
máry **II** *междум.* в съчет. **čáry-máry** фокус-бokus; окус-фoкyс препаратус
mařink|a, **-y** *ж.* бот. брoщ, ёньовче, лазаркиня (Asperula)
mařit, -ím *несв. (со)* **1.** провалям, осуетявам (*нецо*): **~it plány** провалям плановете; **~it sny, naděje** разбивам мечти, надежди **2.** унищожавам (*нецо*): **~it lidské životy** унищожавам човешки животи; убивам **3.** пилея, разхищавам (*нецо*): **~it čas** губя време
mas|a, **-y** *ж.* **1.** маса, материя: **skelná ~a** стъкло-маса; **beztvárná ~a** безформена маса **2.** маса, множество, сума: **~a lidí** маса, сума, много хора **3. често мн.** **mas|y, -s** маси народ: **lidové ~y** народни маси **4.** масив: **~y hor** планински масив(и)
masakr, -u *м.* кръвопролитие; масово избиване на хора; клане, кланица, касапница
masakr|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св.* извършвам/извърша кръвопролитие, клане; масово избивам/избия хора
masařk|a, **-y, ж.** **1. зоол.** муха-месарка (Sarcophaga) **2. сел. стоп.** отглеждано за месо домашно животно (*кокошка, гъска, овца и под.*)
masáž, -e *ж.* масаж
masážn|í, -í, -í масажен; който се отнася към масаж
máselnat|ý, -á, -é маслен; който прилича на масло: **~á houba** маслена, мекa гъба; **~á tvář** *прен.* мазна физиономия
máselnic|e, -e *ж.* буталка (*за масло*)
máselník I, -a *м.* продавач на масло
máselník II, -u *м.* бот. маслoвka (*гъба*) (Suillus)
máseln|ý, -á, -é маслен; който се отнася към масло: **kyselina ~á** маслена киселина

masér, -a *м.* масажист
masérk|a, -y *ж.* масажистка
masérsk|ý, -á, -é масажистки; който се отнася към масажист: **~ý kurs** курс за масажисти
masír|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (кого, со; кому со)* масажирам (*някого, нецо; нецо на някого*)
masít|ý, -á, -é **1.** месен; приготвен от месо: **~á strava** месна храна **2.** месест: **~é rty** месести устни; **~á dlaň** месеста длан, ръка **3.** налят, едър, месест: **~á houba** едра, месеста гъба; **~á hruška** месеста круша
masív [-si-/sí-], **-u** *м.* масив: **horský ~** планински масив; **lesní ~y** горски масиви
masivní [-si-/sí-], **-í, -í** масивен: **~í horský hřeben** масивно било на планина
masivnost [-si-/sí-], **-í** *ж.* масивност
mask|a, -y *ж.* **1.** маска: **herecká ~a** театрална маска (*грим, перука и т.н.*); **posmrtná ~a** худ. посмъртна маска; **ochranná ~a** предпазна маска; **šermířská ~a** маска за фехтовка **2.** маскиран (*човек*), маска и *прен.* **přehlídka ~ek** карнавален парад на маски
maskér, -a *м.* гримьор
maskérsk|ý, -á, -é гримьорски
maskot, -u/-a *м.* талисман
maskovac|í, -í, -í маскировъчен
mask|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св.* **1. (кого)** маскирам (*някого, нецо*): **~ovat se na ples** маскирам се за бал **2. (кого, со čím)** маскирам/замаскирам, прикривам/прикрива (*някого, нецо*): **~ovat vojenskou techniku** маскирам военна техника **3. (кого, со)** гримирам (*някого, нецо*): **~ovat herce** гримирам актьор
maskulin|um [-li-/lí-], **-a** *ср.* **1.** мъжки род **2.** съществително име от мъжки род
másl|o, -a *ср.* масло: **čajové ~o** масло за чай; **čerstvé ~o** прясно масло; **rozpuštěné ~o** топяне масло
maslo **po ~e** върви като по масло, като по вода, като по ноти; **má ~o na hlavě** не му е чиста работата; **být jako z ~a** много съм изнежен; **mluví, jako když ~a ukrajuje** говори, сякаш мед му капе от устата
máslovit|ý, -á, -é **1.** маслоподобен: **~á tekutina** маслоподобна течност **2.** маслен
máslovk|a, -y *ж.* град. круша маслoвka
máslov|ý, -á, -é маслен: **~y krém** маслен крем; **~é pečivo** масленки; маслени сладкиши
masn|ý, -á, -é месен; който се отнася към месо: **~ý výrobek** месно произведение, месен про-

matně нар. **1.** матово: ~ **natřený nábytek** матирани мѣбели **2.** неясно, смѣтно: ~ **se lesklo** неясно проблясваше; ~ **se pamatuji** смѣтно си спомням

matný, -á, -é 1. матов: ~**é sklo** матово стъкло **2.** слаб, мѣтен (за светлина): ~**é světlo** слаба, мѣтна светлина **3.** смѣтен, неясен: ~**é tušení** неясно предчувствие

mátolha, -hy ж. екср. **1.** привидѣние, сянка
♦ **chodit jako v ~hách** ходи като насън; не е на себе си; не гледа къде ходи

matolihny, -n ж. само мн. джибри; изстѣскано грѣзде

matonohlý, -á, -é патрав, тѣгрещ се

matovat, -uji/разг. -uju неск. (со) матирам (стъкло и под.)

matovlý, -á, -é матов: ~**é stříbrění** матово посребряване; ~**é sklo** матово стъкло

mátožít, -ím неск. бълнувам; говоря неясно, несвързано: **co pořád ~iš!**? каквѡ всѣ бълнуваш!?

mátoživý, -á, -é замаян; който е в полусъзнание: **chodit jako ~ý** ходя като замаян, като насън; **mít ~ou hlavu** главата ми е уморѣна, замаяна

mátožnlý, -á, -é 1. въл, отпуснат, замаян, неясен, неопределѣн: ~**ý krok** вяла, отпусната походка; ~**ý zvuk, obrys** неясен, неопределѣн звук, силѣт **2.** призрачен, фантастичен: ~**é stvůry** призрачни чудовища; ~**é vidiny** фантастични, призрачни видѣния

matracle, -e ж. дошѣк, матрак: **žíněná ~e** матрак с конски кодами; матрак от морска трева

matriarchální, -í, -í истор. матриархален

matriarchát, -u м. истор. матриархат

matrice, -e ж. техн. полигр. матрица

matricový, -á, -é полигр. матричен; който се отнася към матрица

matriční, -í, -í обикн. в съчет. ~**í úřad** гражданско отделение (в община); ~**í kniha** регистър, книга за гражданско състояние

matrik|a, -y ж. регистър; книга за гражданско състояние

matrikář, -e м. чиновник по гражданско състояние

matrikový, -á, -é 1. който се отнася към книга, регистър за гражданско състояние **2.** формален; който е само на книга, само проформа: ~**ý katolík** католик само на книга, проформа

matrimoniologie [-ny-], -e ж. матримониология, наука за брака

matron|a [-on-/-ón-], -y ж. **1.** истор. матрона **2.** екср. обикн. пейор. матрона

maturant, -a м. абитуриент, зрелостник

maturantk|a, -y ж. абитуриентка, зрелостница

maturit|a, -y ж. матура; зрелостен изпит

maturitní, -í, -í зрелостен, абитуриентски, матуриетен: ~**í vysvědčení** зрелостно свидетелство; ~**í večírek** абитуриентски бал

matur|ovat, -uji/разг. -uju неск. и св. вземам/взема зрелостен изпит, полагам/полага матура; завършвам/завърша средно училище

Maur, -a м. мавър

maurský, -á, -é 1. мавърски **2.** мавритански: ~**ý sloh** архитект. мавритански стил

mauzole|um, -a ср. мавзолей

máv|at, -ám неск. (čím) махам (с нещо), махвам (нещо): ~**at rukama** махам с ръце; ~**at na někoho** махам на някого

mávátk|o, -a ср. махалка; разг. предмет за махане

máv|nout, -nu св. (čím) махна, замахна (с нещо): **odmávkou** махна ♦ **~mávkou nad něčím** махна с ръка; изоставя нещо; откъжа се от нещо

mávn|ít, -ím неск. махна ♦ **~ím ruku** той не обърна внимание на това, приключи го с махане на ръка

maximalist|a, -y м. максималист

maximalistický, -á, -é максималистичен

maximalizm|us, maximalism|us [-iz-], -u м. максимализъм

maximálně нар. максимално, максимум: **schůzce bude trvat ~ dvě hodiny** събранието ще продължи максимум два часа; ~ **využít** използвавам максимално

maximáln|í, -í, -í максимален, предѣлен: ~**í rychlost** максимална скорост; ~**í program** програма-максимум

maxim|um, -a ср. максимум: ~**um srážek** максимум валѣжи

maxisingl, -u м. муз. максисингл

maz, -u м. **1.** мазило; смазващо вещество: **ušní ~** биол. ушна кал; **kloubní ~** биол. ставна течност **2.** лепило, клей: **škrobový ~** нишестѣн клей; лепило от нишестѣ

máz, -u м. стара мърка за течности (1,415 л)

mazací, -í, -í техн. смазочен, смазващ; служещ за смазване: ~**í olej** смазочно масло; ~**í otvor** отвѣр за смазване

mazadl|o, -a ср. смазка, мазило; техн. грес: ~**o na boty** боя за обувки; ~**o na stroje** машинно масло

mazal, -a м. разг. пейор. мазач, цапач, драскач, мърляч (за лош художник, писател и под.)
mazan|ec, -ce м. великденски козунък
mazán|ek, -ka м. експр. галеник; галено дете: **maminčin ~ek** мамино детенце
mazán|í, -í ср. 1. мазило, мехлѐм: **~í na revma** мазило срещу ревматизъм 2. техн. смазване: **tlakové ~í** смазване под налягане 3. техн. смазка: **ruční ~í** смазка за ръчно смазване
mazan|ice, -ce, **mazanin|a**, -y ж. пейор. цапаница, драсканица; мърлява работа: **nevkusná ~ce** безвкусна цапаница; **nečitelná ~ce** нечетлива драсканица
mazanost, -i ж. експр. хитрост, хитрина, изпеченост, лъвкост
mazan|ý, -á, -é експр. хитър, лъвък, изпечен: **~ý** **жълтотопане** **жълтотопане** **жълтотопане** **жълтотопане**
~ý изпечен, отракан, връял и кипял, много хитър и опитен е
ma|zat, -žu/книж. -ži нескв. 1. (со; со čím) мажа, смазвам, намазвам (нещо; нещо с нещо): **~zat boty krémem** намазвам обувки с боя; **~zat chléb máslem** мажа, намазвам хляб с масло; **~zat máslo na chleba** мажа масло на хляб
~zat si kapsu експр. тъпча си джоба; **~zat někomu med kolem úst** лаская, възхвалявам някого; подмазвам се на някого 2. (со; со čím) техн. смазвам (нещо; нещо с нещо): **~at stroj** смазвам машината
~zat zed' blátem цапам стената с кал 4. разг. пейор. лошо, мърляво пиша, рисувам, чертая 5. (со; со čím) избърсвам, изтривам (нещо; нещо с нещо): **~zat tabuli** изтривам черна дъска; **~zat gumou** изтривам с гума (нещо написано) 6. (кохо - вин.) жарг. експр. тупам, пердаша, бия (яко)
~at si to кой къде то свърне 7. и **ma|zat si to** (кат) разг. експр. тичам, бягам, препускам (за нещо): **~zat na vlak** тичам за влак, гоня влак; **~zat si to na kole** нось се на колелото, бързо карам колелото; **~ž! koukej ~zat!** оми тай се! обирай си крушите! хайде дим да те няма! изчезвай!
ma|zat se, -žu се/книж. -ži се нескв. 1. мажа се, размазвам се: **hlína, těsto se ~že** глината, тестото се маже, размазва се 2. (с čím) експр. пипкам се, туктам се (с нещо), занимавам се (с нещо), отделям много внимание (на нещо): **~zat se s dětmi** занимавам се с деца дълго

време; **ne~ž se s tím!** не сепипкай, не сепцеремони с това толкова!
mazavk|a, -y м. разг. експр. пиянка, пияница; впиянчен човек; алкохолик
mázdř|a, -y ж. ципа, мембрана: **odstranit ~y masa** махна ципи от месото
mázdřovit|ý, -á, -é 1. ципест 2. мембранообразен
mázdřivk|a, -y ж. остар. мед. лошо гърло, дифтерия
maz|el, -la, **mazil|ek**, -ka, **mazlík**, -a м. експр. галеник, глезльо, глезанчо; глезено дете
mazhaus, **mázhaus**, -u м. остар. столова; гостина стая; хол (в средновековен дом)
maziv|o, -a ср. техн. смазка; смазочен материал
mazlav|ý, -á, -é размазан, лепкав, хлъзгав: **~ý tuk** размекнатата, полутечна мазнина; **chléb byl ~ý** хлябът беше клисав; **~é mýdlo** техн. течен сапун; **~é bláto** лепкава, хлъзгава кал
mazlíč|ek, -ka м. експр. галеник, глезльо, глезанчо; глезено дете
maz|it se, -ím се нескв. 1. (с кým) галя (някого); нежен съм, глезя се (с някого): **~it se s dětmi** галя децата 2. (с кým) разглезвам, глезя (някого): **~it se s jedináčkem** глезя единствено дете 3. (с кým) церемония се (с някого), снизходителен съм (към някого): **~it se s nepřitelem** церемония се с противник; **život se s nikým ne~í** животът не жали никого 4. глезя се, галя се: **ráda se ~í** тя обича да се глезя
mazlivě нар. нежно, галено, глезено
mazliv|ý, -á, -é нежен, глезен, гальовен: **~á slova** език. нежни, гальовни думи
maznic|e, -e ж. техн. маслодка
maznič|k|a, -y ж. умал. техн. маслодка
máz|nout, -nu св. 1. (со; со čím) мазна (нещо; нещо с нещо): **malíř ~l štětcem** художникът мазна с четката 2. (кохо, со; кохо, со čím) жарг. ударя, перна, цапардосам (някого, нещо с нещо)
mazochizm|us, **mazochism|us** [-zm-], -u м. мазохизъм
mazov|ý, -á, -é обикн. в съчет. **~á žláзка** мед. мастна жлезата
mazurk|a, -y ж. мазурка
mazut, -u м. техн. мазут
mdle нар. вяло, изнурено, отпаднало: **~ se usmát** усмихна се вяло; **~ svítit** светя блѐдо, неясно
mdl|o I, -a ср. нѐмош, умѐра, безсилне: **přišlo mi ~o** прилоша ми; призля ми
mdlo II нар. злѐ, лѐшо: **je mi ~** злѐ ми е; нѐмошен съм; лѐшо ми е
mdloba, -by ж. 1. често мн. **mdl|oby**, -b не-свят, безсъзнание: **upadnout do ~b** загубя

medišt|ě, -ě *ср. сел.стоп.* магазинна наставка; магазин (на пчелен кошер)
med|it si, -ím *си неск. жарг. експр.* блаженствам
meditac|e [-dy-], -e *ж.* медитация, разсъждение, размишление, размисъл, рефлексия: **filozofická** ~e философски размисли
meditativn|í [-dy- -ty-/-tý-], -í, -í *книж.* медитативен, разсъдъчен, умозрителен, задълбочен: ~í **povaha** умозрителен, разсъдъчен, задълбочен характер; ~í **poezie** умозрителна, медитативна, рефлексивна поезия
meditativnost [-dy- -ty-/-tý-], -i *ж. книж.* медитативност, умозрителност, разсъдъчност, разсъдителност
měditep|ec, -ce *м.* ковач на мёд; медникър
měditisk, -u *м.* полигр. мѐден печат
medit|ovat [-dy-], -uji/разг. -uju *несв. (о џет)* размишлявам, разсъждавам (за нещо); медитирам (върху нещо): ~ovat o **životě** размишлявам за живота
mědic|e, -e *ж.* чукало за лѐн
mědl|it, -ím *несв.* чукам, мѐна лѐн
mědi|um [-dy-], -a *ср.* 1. *техн.* посредник; междинна среда 2. *обикн. мн. mēdi|a, -i *публ.* мѐдии, мѐдия: **masové** ~um мѐсмѐдия 3. мѐдиум (*посредник при спиритистки сеанси*)
měd|nat|ý, -á, -é 1. подбѐн на мѐд; бакѐрен на цвят: ~á **pšeniце** пшеница с цвят на мѐд 2. *хим.* мѐден (*двувалентно съединение*): **kysličník** ~ý мѐден окис, мѐден оксид; **síran** ~ý мѐден сулфат
mědník, -u *м.* 1. *бот.* нектарник (*част от цвѐта*) 2. *сел.стоп.* магазинна наставка, магазин (на пчелен кошер)
medomet, -u *м.* *сел.стоп.* медогонно средство
medonosn|ý, -á, -é *бот.* мѐден, мѐдоносен
medově *нар. прен.* мѐдено, сладко-сладко, сладникаво: **usmívat se** ~ усмйхвам се сладникаво
medoúst|ý, -á, -é *книж.* медоточив, сладкодумен, златоуст, сладкогласен
medovin|a, -y *ж.* медовина
medovk|a, -y *ж.* град. сладка круша
medov|ý, -á, -é мѐден: ~á **barva** цвят на мѐд; златистожълт цвят; ~é **perníky** мѐдени курабийки; ~ý **hlas** *прен.* мѐден, сладникав глас
medulk|a, -y *ж. диал.* цветчѐ на детелина
meduňk|a, -y *ж. бот.* маточина (*Melissa officinalis*)
medusa *вж. medúza*
medúz|a, -y *зоол.* мѐдуза (*Aurelia*)
medvěd, -a *м.* 1. *зоол.* мѐчка (*Ursus, Thalarctos*): ~ **hnědý** кафява мѐчка; **lední** ~ бяла мѐчка ♦ **nemotomý jako** ~ трѐмвактомѐчка*

2. *експр.* мѐчка; нелюбѐзен, неучтлив, невъзпитан човек 3. *в съчет.* **Malý** ~, **Velký** ~ *астр.* Малката мѐчка, Голямата мѐчка (*свзвездия*)

medvědář, -e *м.* мѐчкар

medvěd|í, -í, -í мѐчи, мѐчешки: ~í **kůže** мѐча кожа
medvědic|e, -e *ж.* 1. жѐнска мѐчка, *разг.* мѐцана 2. мѐча кожа 3. шапка от мѐча кожа 4. *в съчет.* ~e **léčivá** *бот.* мѐчо грѐзде, *разг.* диви боровинки (*Arctostaphylos*)

medvědin|a, -y *ж.* 1. мѐчешко месѐ 2. мѐча кожа

medvíd|átk|o, -a *ср. умал.* мѐчѐ, мѐченце

medvíd|ě, -ěte *ср.* мѐчѐ, мѐченце

medvíd|ek, -ka *м.* 1. мѐчѐ, мѐченце: **dovádivý** ~ek игриво мѐчѐ 2. плѐшено мѐчѐ (*детска играчка*) 3. *в съчет.* ~ek **mýval** *зоол.* обикновен енѐт; мѐща мѐчка (*Procyon*)

meeting *вж. mítink*

megafon, -u *м.* 1. мегафѐн, звѐкоусилвател 2. рѐпор; звѐкова трѐба, фуния 3. *техн.* високорѐговорител

megafonov|ý, -á, -é звѐкоусилвателен, мегафѐнен: ~é **zařizení** усилвателна урѐдба

megahertz [-herc], -u *м.* *физ.* мѐгахѐрц

megalit, -u *м.* *археол.* мегалит

megaloman, -a *м.* *книж.* мегаломан

megalomani|e [-many-/-mánu-], -e *ж. книж.* мегаломания

megavolt, -u *м.* *физ.* мѐгавѐлт

megawatt [-vat], -u *м.* *физ.* мѐгават

meger|a [-gé-], -y *ж. пейор.* фурия, мѐгѐра; злѐ жена

mech, -u *м.* *бот.* мѐх, *мн. mech|y*, -ů мѐхове (Mk) ♦ **rostačn-dětsko** -vĕt e да плесенясва, да дѐртѐе, да остарява

měch, -u *м.* 1. мѐх, духало: **kovářský** ~ ковашки мѐх; **šlapat** ~y u **varhan** двѐжа мѐховѐте на ѐрган (*за да свири*) 2. *експр.* мѐх, тулѐм; шийшкав, дебѐл човек: **nafouklý** ~ надѐт тулѐм

měchačk|a, -y *ж.* дѐрвена лѐжйца, бѐркѐлка, бѐркѐчка

mechanicky [-пу-] *нар.* механично, механически, автоматически, машинѐлно

mechanick|ý [-пу-], -á, -é 1. механичен; свѐрзан с механика: ~á **síla** механична сила; ~á **práce** механична работа 2. механичен; осъществяван от механизъм: ~á **hračka** механична играчка; ~á **brzda** механична спирѐчка 3. извѐршван несъзнѐтелно, автоматически, механически; машинѐлен: ~é **pohyby** механически, машинѐлни, автоматични движѐния

mechaničk|a [-пу-], -y *ж.* механичка; женѐ-механик

mechanik [-пу-], -y *м.* 1. механик, шлѐсер, мон-

- тъор **2.** човѣк, който разби́ра от машини и механизми
- mechanik|a** [-ny-], -y ж. **1.** механика (дъл от физиката): **kvantová ~a** квантова механика; **~a tuhých těles** механика на твърдото тяло **2.** механика (начин, механизъм на осъществяване): **~a tělesných pohybů** механика на телесните движения **3.** в съчет. **přesná ~a** фина механика; производство на точни прибори **4.** рядко механизъм: **klávesová ~a** пиано клавишен механизъм, механика на пиано
- mechanizace** [-ny-], -e ж. **1.** механизация: **komplexní ~e** комплексна механизация **2.** рядко механизирание: **životní ~e** механизирание на живота; **~e významu** език. механизирание на значението
- mechanizační** [-ny-], -í, -í механизиран, механизационен
- mechanizátor** [-ny-], -a м. механизатор
- mechanizátork|a** [-ny-], -y ж. механизаторка
- mechanizátorsk|ý** [-ny-], -á, -é механизаторски
- mechanizátorství** [-ny-], -í ср. механизаторство
- mechanizmus**, **mechanismus** [-nyz-], -u м. **1.** механизъм: **~us hodin** часовников механизъм; **státní ~us** прен. държавна машина, държавен апарат **2.** филос. механицизм
- mechanizovat** [-ny-], -uji/разг. -uju неск. и св. (со) **1.** механизирам (нещо): **~ovat zemědělství** механизирам земеделието; **~ovat těžbu uhlí** механизирам въгледобив **2.** механизирам, автоматизирам (нещо): **~ovat pohyby** автоматизирам движения
- mechorost**, -u м. бот. мъхове (Bryopsida)
- mechovat|ět**, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. **1.** обраствам, покривам се с мъх **2.** разг. старея, дъртея, овехтявам
- mechovat|ý**, -á, -é **1.** обрастъл с мъх **2.** разг. остарял, овехтял, одъртял
- mechov|í**, -í ср. събир. мъх, мъхове
- mechoviště** |ě, -ě ср. място, обрастло с мъх
- mechovit|ý**, -á, -é **1.** обрастъл, покрит с мъх **2.** мъхест, мъхав, мъховиден: **~á tráva** мъхава, мъховидна трева
- mechovk|a**, -y ж. разг. вид лека, пореста гума за подметки на обувки
- mechov|ý**, -á, -é **1.** мъхов; образуван от мъх: **~ý porost** мъхова растителност **2.** напomniaш мъх: **~á pryž** техн. микропореста гума; **~á podrážka** микропореста гумена подметка
- měchuřin|a**, -y ж. **1.** мехур; кесия от мехур **2.** прен. мях, тулум, шийшко, дебел човѣк
- měchýř**, -e м. мехур: **močový ~** анат. пикочен мехур; **žlučový ~** анат. жлъчен мехур; **vzdušný ~** зоол. плавателен мехур
- měchýřov|ý**, -á, -é който се отнася до мехур: **~é bolesti** болки в мехура
- mejdan**, -u м. жарг. терен, купон, събиране на приятели: **pořádat ~** каня на купон; уреждам, организирам терен, купон
- mejdličk|o**, **mejdýlk|o**, -a ср. разг. **1.** умал. експр. сапунче **2.** локумче; желѣ-бонбон
- mejlit**, **mejlka** вж. **mýlit**, **mýlka**
- mek|at**, -ám неск. врещя, мѣча (за коза)
- mekav|ý**, -á, -é врещящ, мѣчещ (за коза)
- měkce** нар. мѣко
- měkčen|í**, -í ср. език. смекчаване, палатализация
- měkč|it**, -ím неск. (со) **1.** омекчавам, смекчавам; размѣквам (нещо): **~it vodu** омекчавам вода **2.** език. смекчавам, палатизирам (нещо)
- Mekk|a** [meka], -y ж. **1.** Мѣка **2.** книж. Мѣка (важен център; цел на посещение или пътуване): **Paříž, ~a literátů na počátku století** Париж, Мѣката за литераторите в началото на века
- měkko** нар. в съчет. като **uvařit vejce na ~** сваря рѣчко яйцѣ ♦ **je hned na ~** лесно омѣква, лесно се разнежда, трѣгва
- měkkost**, -í ж. **1.** мѣкост, мекотѣ **2.** прен. добротѣ, отстъпчивост, сговорчивост; мѣк характер
- měkkot|a**, -y ж. **1.** мѣкост, мекотѣ **2.** разг. добряк; сговорчив, отстъпчив човѣк; мѣка Мария
- měkk|ý**, -á, -é **1.** мѣк: **~é pečivo** мѣко печиво; кифли: **~á látka** мѣка материя; мѣк плат; **~á voda** мѣка вода; **~é dřevo** мѣко дърво; **~é patro anat.** мѣко небцѣ **2.** фин, нежен, плавен: **~é pohyby** мѣки, нежни движения; **~ý tón** муз. мѣктон; **~á stupnice** муз. минорна гама **3.** език. мѣк, палатален: **~é i** мѣко *й* (название на чешките букви *i* и *í*); **~á souhláska** мѣка, палатална съгласна; **~ý vzor** мѣк тип склонѣние **4.** чувствителен, добър, отстъпчив: **~ý člověk** мѣк, сговорчив човѣк
- měkkýš**, -e м. зоол. мекотѣло, молоска/молуска (Mollusca)
- měkkýšovit|ý**, -á, -é прен. безхарактерен, безгрѣбначен, мекотѣло: **~á povaha** безволев характер
- mek|nout**, -nu ср. изврещя, измѣча, промѣча (за коза)
- měk|nout**, -nu неск. **1.** омѣквам, размѣквам се: **maso vařením ~ne** месѣто омѣква с варѣне; **gusy obličje mu ~ly** чергите на лицѣто му омѣкнаха ♦ **~ne mu mozek** пейор. мѣзъкът му се е размѣкнал; не мѣже да мисли **2.** прен. омѣквам, смекчавам се, топя се, разтапям се: **srdce ~lo dojetím** сърцѣто се топѣше трѣгнато

mekot, -u м. врещёне (на коза)
mekot|at, -ám неск. блѣя, врещя (за коза)
mekotav|ý, -á, -é врещящ (като коза)
měkoučce нар. умал. мѣкичко
měkoučk|ý, -á, -é умал. мѣкичък
měkounce нар. умал. мѣкичко
měkounk|ý, -á, -é умал. мѣкичък
mekt|at, -ám неск. 1. рядко мѣча, врещя (за коза) 2. експр. мѣнкам, пелтѣча, заѣквам, оправдавам се: ~á něco nesrozumitelného мѣнка нѣщо неразбираемо
mektav|ý, -á, -é 1. мѣчещ, врещящ (за коза) 2. експр. мѣнкащ, пелтѣчещ, заѣкващ, оправдаващ се
měl I вж. mít
měl II, -i ж. остар. прѣх; нѣщо стрѣто на прѣх
mel|a, -y ж. разг. експр. 1. бѣркотѣя, суматоха 2. мелѣ, сбиване, патаклама
melancholick|ý, -á, -é меланхоличен
melancholičk|a, -y ж. меланхоличка
melancholičnost, -i ж. меланхоличност
melancholi|e, -e ж. меланхолия
melancholik, -a м. меланхолик
melanž, -e ж. 1. смес, меланж 2. текст. меланж
melas|a, -y ж. сел.стоп. меласа: řepná ~a меласа от цвекло
mělčín|a, -y ж. плитчина; плитко място: uváznout na ~ě засѣдна на плитчина
mělčinov|ý, -á, -é който се отнася към плитчина
melhub|a, -y м. разг. експр. бѣрбѣрко, дѣрдѣрко, кречетало
meliорa|e, -e ж. сел.стоп. мелиорация
meliорačn|í, -í, -í сел.стоп. мелиоративен
melior|ovat, -uji/разг. -uju неск. провѣждам мелиорация
melirovan|ý, -á, -é текст. меланжиран
melir|ovat, -uji/разг. -uju неск. (со) текст. смѣсвам (нишки с различни цетове); правя меланж
melis|a, -y ж. бот. маточина (Melissa officinalis)
meliv|o, -a ср. сел.стоп. мливо; жито за мѣлене
mělk|nout, -nu неск. 1. стѣвам плитък: řeka ~ne реката стѣва по-плитка 2. прен. стѣвам плитък, повѣрхностен
mělko нар. плитко: tady je ~ túk e плитко
mělkost, -i ж. 1. плиткост 2. прен. повѣрхностност, плиткост
mělk|ý, -á, -é 1. плитък: ~ý potok плитък потѣк; ~á orba сел.стоп. плитка, повѣрхностна ѱран 2. прен. повѣрхностен, плитък: ~á povaha повѣрхностен характер; ~é zájmu дрѣбни интереси
melodick|ý [-dy-], -á, -é 1. мелодичен, благозвучен: ~á stupnice муз. мелодичен лад; ~ý

hlas мелодичен глас 2. който се отнася до мелодия: ~ý přízvuk език. музикално ударѣние
melodičnost [-dy-], -i ж. мелодичност
melodi|e [-dy-], -e ж. 1. муз. мелодия 2. мелодия; интонация: ptačí ~e птѣча пѣсен, мелодия; větná ~e език. изречѣнска мелодия, интонация
melodik|a [-dy-], -y ж. 1. муз. мелодика: ~a lidové písně мелодика на народна пѣсен 2. мелодичност, напѣвност
melodram, -u м. 1. остар. мелодрама 2. декламация с музикален съпровод, мелодекламация
melodramatick|ý [-ty-], -á, -é мелодраматичен
melouch, -u м. жарг. частпром: shánět ~y тѣрся частпром
melouchář, -e м. жарг. частник; занаятчия, който работи частпром: svěřit opravu ~i поверявам поправката на частник
meloun, -u м. 1. в съчет. vodní ~ дѣня 2. в съчет. ananasový ~ пѣпеш
melt|a, -y ж. мѣлта (кафе-заместител)
meluzín|a, -y ж. разг. експр. фѣртѣуна; зѣмен вѣхѣр
membrán|a, -y ж. 1. биол. цѣпа, мембрана: buňečná ~a клѣтѣчна мембрана 2. техн. мембрана, резонатор: ~a mikrofonu микрофонна мембрана
memento [o], -a ср. книж. мемѣнто; категорично предупредѣние, напѣмняне: nemoc byla pro ni ~em болестта бѣше предупредѣние за нѣя
memoárist|a, -y м. мемоарѣст; автор на мемоари
memoár|y, -ů м. мн. мемоари, спѣмени
memoárov|ý, -á, -é мемоарен: ~á literatura мемоарна литература
memopol|e, memo pol|e, -e ср. комп. полѣ от паметта; част от масѣв
memorandum, -a м. дипл. меморандум
memoriál, -u м. мемориал (състезание в памет на изтѣкнат спортсѣст)
memor|ovat, -uji/неск. (со) книж. уча наизѣуст, наизустѣвам (нещо)
měn|a, -y ж. валѣта (парична система на дадена страна; парична единица на системата): pevná ~a стабилна валѣта
měňavk|a, -y ж. зоол. амѣба (Amoeba)
měňav|ý, -á, -é който е с преливащи се цетовѣ: ~é hedvábí копрѣна с преливащи се цетовѣ
menáž, mináž, -e ж. жарг. остар. ѱбщо хранене; ѱбща храна; разг. ѱбщ казан (в казарма, затвор)
menažeri|e [-že-/žé-], -e ж. менажѣрия
méně, разг. mǐň нар. 1. сравн. от málo по-малко: ~ odolný по-слабо устойчив; ~ bodů по-малко тѣчки; opakovat nej~ pětkrát по-

вѣрѣнѣтѣи ♦ **věrně** или по-малко случайно; ~ **bylo by více** по-добре малко, но качествено **2. мат.** минус, без: **pět ~ dvě rovná se třem** пѣт без двѣ е трѣи
méněcennost, -i ж. непълноценност, малоценност: **pocit, komplex ~i** чувство, комплекс за малоценност
méněcenn|ý, -á, -é непълноценен, нискокачествен: **cítit se ~ým** чувствам се непълноценен; **~é zboží** некачествена стока
méněhodnotn|ý, -á, -é нискокачествен; с ниска стойност
měníc|í, -í, -í трансформаторен, преобразувателен; *обикн. в съчет.* **~í stanice** електр. електрическа трансформаторна подстанция; трафопост
měníč, -e м. 1. техн. преобразувател, трансформатор: ~ **napětí** трансформатор; ~ **kmitočtu** преобразовател на честотата на вълни; моторгенератор **2. автомат (който сменя, разменя нецо): ~ peněz** автомат за монети
meningit|is, meningit|ida [-пу- ту-], -idy ж. мед. менингит
měnírn|a, -y ж. електр. електрическа трансформаторна подстанция; трафопост
menisk|us [-пу-], -u м. анат. техн. менискус
měníteln|ý, -á, -é променлив, изменяем
měnít, -ím нескв. 1. (кого, со) променям, изменям (някого, нецо): **~it dítě výchovou** превъзпитавам; **~it** червенявам; сменям цветовете; **to na věci nic ne~í** това не променя нещата; **člověk míní, panbůh ~í** човек предполага, господ разполага; **na tom už se nedá nic ~it** тук вече нищо не може да се направи, да се промени **2. (со; со zač)** сменям, замениям (нецо; нецо с нецо, за нецо, срещу нецо): **~it bydliště** сменям адрес, местожителство; **~it zaměstnání** сменям работата си; **~it velký byt za malý** сменям голям апартамент с малък **3. (со s kým)** сменям се, сменям си мястото (с някого): **hned by s ním ~il** веднага би се сменил с него; веднага би отишъл на негово място **4. (со)** развалям, разменям (пари и под.): **~it peníze** развалям пари
mění|t se, -ím се нескв. 1. променям се, меням се **2. (v со)** превръщам се (в нецо): **voda se ~í v páru** водата се превръща в пара; **napětí se ~í v únavu** напрежението се превръща в умора
měniv|ý, -á, -é променлив, изменчив, непостоянен: **~é počasí** променливо време
měnov|ý, -á, -é валутен, паричен: **~á jednotka** парична единица; **~á reforma** парична реформа; **~á politika** валутна политика

mensa *вж. menza*
mensura *вж. menzura*
menstruace, -e ж. мед. менструация
menstruačn|í, -í, -í мед. менструален: **~í cyklus** менструален цикъл
menstru|ovat, -uji/разг. -uju нескв. мед. имам менструация
měšen|ec, -ce м. мат. умаляемо
měševick|ý, -á, -é *истор.* меншевишки
měševik, -a м. *истор.* меншевик
měševizm|us, měševism|us [-iz-], -u м. *истор.* меншевизъм
měš|í, -í, -í 1. сравн. от malý по-малък **2. малък, неголям: ~ postava** дрѣбен рѣст
měšin|a, -y ж. 1. малцинство: **pro návrh byla jen ~a** за предложението гласува малцинство **2. обикн. в съчет. národnostní ~a** национално малцинство
měšinov|ý, -á, -é малцинствен: **~á otázka** малцинствен въпрос
měšitel, -e м. мат. умалител
měš|it se, -ím се нескв. смалявам се, умалявам се, намалявам
mentalit|a, -y ж. манталитет; начин на мислене
mentálně *нар. книж.* ментално; в ментално, умствено отношение: ~ **vyspělý** ментално, умствено зрял
mentáln|í, -í, -í *книж.* ментален, умствен
mentol, -u м. хим. ментол
mentolk|a, -y ж. *разг. 1.* ментолов, ментов бонбон **2.** ментолова цигара
mentor, -a м. *експр.* ментор, моралист, нравоучител, морализатор
mentor|ovat, -uji/разг. -uju нескв. експр. менторствам, поучавам, морализирам; давам наставления
mentorsk|ý, -á, -é менторски, нравоучителен, морализаторски: **~ý tón** менторски, морализаторски, наставнически тон
menu [-пу/-пу] *нескл. ср. 1.* меню (лист с ястията в ресторант) **2.** меню (за обяд или вечеря) **3. комп.** меню (избор от функции)
menuet, -u м. менуёт
menz|a, -y ж. студентски стол; мѣнза
menzovn|í, -í, -í който се отнася към студентски стол; мѣнза
menzur|a, -y ж. мѣнзура
merč|it, -ím нескв. (-; кого, со; по ком) разг. 1. виждам, забелязвам (някого, нецо) **2.** наблюдавам, гледам (някого, нецо)
merend|a, -y ж. *остар.* танцова забава (често с маскарад); бал с маски
meridián [-ду-], -u м. *геогр.* меридиан
meritorn|í, -í, -í *книж.* съществен: **~í stránka**

věci съществена страна на нещата; **~í jednání** юрид. преговори, заседание по същество
merit|um, -a ср. книж. същност: **~um odpovědi** същност на отговора
merk, -u м. жарг. експр., обикн. в съчет. **mít někoho, něco v ~u** наблюдавам; хвърлил съм око на (някого, нещо); **pustit někoho, něco z ~u** загубя интерес към нещо
měrk|a, -y ж. техн. мярка, калибър
Merkur, -a м. 1. митол. Меркурий 2. астр. Меркурий (планета)
mermo(mocí), mocí mermo нар. разг. на всяка цена, насила
měrn|é, -ého ср. такса за мѐрене
měrn|ý, -á, -é 1. физ. електр. измерителен: **~á jednotka** мѐрна единица 2. физ. специфичен, относителен: **~á váha** специфично, относително тегло
merun|a, -y ж. спорт. жарг. експр. фьтболна топка
merunic|e, -e ж. кайсиева ракия
meruňk|a, -y ж. 1. кайсия (плод) 2. бот. кайсия; кайсиево дърво (Punus armeniaca)
meruňkov|ý, -á, -é кайсиев, кайсиен: **~ý kompot** компот от кайсии
meruzalk|a, -y ж. бот. френско грезде (Ribes)
měren|í, -í ср. мѐрене, измѐрване
měřic|í, -í, -í измерителен, измервателен: **~í přístroje** измервателни ўреди
měřick|ý, -á, -é 1. измерителски, мѐрен: **~ý stůl** техн. инструмент, ўред за топографски снимки 2. геометричен
měřictv|í, -í ср. 1. остар. геометрия 2. провѐждане на земемѐрски, топографски измѐрвания на място
měřič, -e м. 1. измѐрвач, измерител: **~ půdy** земемѐр 2. измерителен ўред; брояч: **časový ~** техн. датчик за време; **~ kmitočtu** електр. честотомѐр
měřičsk|ý, -á, -é измерителен, мѐрен
měřičstv|í, -í ср. земемѐрство; профѐсия на земемѐр
měřidl|o, -a ср. техн. измерител; измерителен ўред, инструмент; мярка
měřitelnost, -í ж. измеримост, измеряемост
měřiteln|ý, -á, -é измерим
měř|it, -ím нескв. 1. (koho, co) мѐря (някого, нещо); определям размѐри (на някого, на нещо) ♦ **dvazet jednadvacetiměr** веднѐж режѐ; **~it všem stejně** отнасям се по еднакъв начин с всички; **~it od oka** мѐря на око; **~it něco na dlouhé lokty** отлагам, протакам решѐнието на нещо 2. само **měř|it si, -ím si** (koho, co; -) експр. оглѐждам критично,

ци́н(но́зич) ♦ **~ítkem** премѐрвам с поглед; **~it si někoho od hlavy k patě** премѐрвам някого от глава до петѐ, от горе до долу 3. (co, co čím) книж. оценявам (нещо някак): **~it výsledky práce** оценявам резултати от работа 4. (koho, co s čím, s kým) сравнявам (някого, нещо с някого, нещо): **~it své síly s někým** премѐрвам силите си с някого; **~it se s někým znalostmi** разг. мѐря си знанията с някого; **nemohu se s ním ~it** не мога да се мѐря с него; **ty dvě věci nelze spolu ~it** тези (две) неща не могат да се сравняват 5. (kolik) имам (някакви) размѐри: **postel ~í dva metry** леглото е дѐлго два мѐтра; **pokoj ~í pět metrů do délky** стаята има пет мѐтра дължина; **~í 160 cm** тѐй/тѐ е висок(а) 160 см; **~í 50 kg** тежи 50 кг 6. в съчет. **~it něco (chůzí)** кръстѐсвам нещо (с ходене); разхождам се напред-назад (из нещо): **~it místnost dlouhými kroky** ходя с голѐми крачки из стаята; **~it město křížem krážem** кръстѐсвам из града
měřít|k|o, -a ср. 1. мярка, мѐрѐло: **posuvně ~o** мерителна лѐнийка; шьублер 2. мащаб, размѐр: **obrázek ve zmenšeném ~u** картина в умалѐн размѐр; **mapa v ~u 1:10000** геогр. карта в мащаб 1:10000; **v celostátním ~u** прен. в общодържавен мащаб 3. мѐрѐло, критѐрий: **morální, estetické ~o** морален, естетически критѐрий
mesiáš, -e м. книж. месѐя, спасител
mesiášstv|í, -í ср. месианизъм
měsíc, -e м. 1. астр. Лунà; разг. месечина, мѐсец: **~ v úplňku** пълнолуние; **nový ~** новолуние; **ubývající ~** лунàта, кога̀то намалява; **zmluvně ~o** ♦ **dřívko** ~ лице като месечинка; **vypadá, jako by spadl z ~e** като че ли е паднал от лунàта, от Mårс 2. астр. лунà, естѐствен стѐпник: **Saturnovy ~e** спѐтници на Сатьурн 3. мѐсец (календарен): **v ~í říjnu** през мѐсец октѐмври; **~ dovolené** ♦ **jsám ~ímě** менна е в четвѐрти мѐсец; **jednou za uherský ~** мнѐго рядко; от дѐжд на вятър
měsíček|k, -u м. 1. умал. мѐсечко, месечинка, луничка 2. бот. невѐн (Calendula officinalis) 3. само мн. **měsíček|ky, -ků** мѐнзис, менструален цѐкъл 4. астр. умал. лунà; естѐствен спѐтник
měsíčně нар. месечно, ежемѐсечно: **~ platit činzi** плащам наѐм ежемѐсечно
měsícn|í, -í, -í 1. лунен; ко̀йто се отнася към лунàта, към мѐсеца: **~í svit** лунна светлина 2. мѐсечен, едномѐсечен: **~í lhůta** едномѐсе-

чен срѡк; **~í štěně** кўченце на едномѣсечна въз-
раст **3.** мѣсечен, ежемѣсечен: **~í plat** мѣсечна
заплата; **~í příspěvek** ежемѣсечна внѡска
měsíčník, -u м. мѣсечно списание; ежемѣсечник
měsíčníký, -á, -é лўнен; който се отнася към
луната, към мѣсеца: **~á noc** лўнна нѡщ
měsidl|o, -a ср. **1.** сѣд, в който се извършва
смѣсване **2.** рядко бъркалка, бъркачка, сме-
сител
mesoderm вж. **mezoderm**
meson вж. **mezon**
městlec, -ce м. остар. градѣц, паланка
městečk|o, -a ср. малък град; градѣц, градчѣ
měst, metu несл. **1.** (-; со) метѡ, помитам, смй-
там(-жур)♦ **а) (metel|ý předsým**
(**vlastním**) **prahem** не сѣ бъркай в чўжди ра-
боти; не си пѣхай носѡ, гагата, кўдѣто не ти е
рѡбота; **nové koště dobře mete** нѡва метлѡ
чисто метѣ; всѣки новѡк отначѡло е старѡтелен
2. (со; рядко **čít**) гѡня (нецо): **vítř mete obla-**
ky вятърът гѡни ѡблаци **3.** в **сѣчет.** **měst si to**
разг. експр. нѡся се, тичам, гѡня: **mete si to**
na kole jako drak кара колелѡ като лўд; **kluk**
mete domů момчѣто тича към кўщи; **ulicí metl**
sníh по ўлицата се нѡсеше сняг
mestic [-tys], -e м. метис (потомък на бели и
индианци)
měst|ka, -ky ж. разширѣна вѣна, обикн. мн.
měst|ky, -ek мед. разширѣни вѣни
městn|at se, -ám se несл. (в **čet**) смѣствам се,
вмѣствам се, тѣпча се (някўде)
měst|o, -a ср. **1.** град: **hlavní ~o** стѡлица; **krajské**
~o ѡбластен град; **jít za ~o** отивам вѣн от града,
сред природата **2.** разг. цѣнтър (на по-голям
град): **jít do ~a** отивам в цѣнтъра (на града);
univerzitní ~o университетски квартал, уни-
верситѣтски град
městsk|ý, -á, -é градски: **~á čtvrť** градски квар-
тал; **~ý národní výbor** по-рано градски сѣвет;
~ý život градски живѡт; **~á část** адм. юрид.
квартал; **~ý úřad** адм. юрид. кметство
městys, -e м. истор. сѣлище от градски тип;
градѣц, градчѣ (с право на провеждане на
ежегодни панаири)
měš|ec, -ce м. кесия: **~ec dukátů** кесия (с) жъл-
тици, дукати
mešit|a, -y ж. джамия
mešk|at, -ám несл. **1.** (-; с **čít**) книж. бавя се,
задържам се, колебая се (заради нецо): **ne~ej**
a jdi! върви, не сѣ бави! **2.** (kde) книж. пре-
бивавам, намирам се (някўде): **~at na ven-**
kově намирам се, живѣя на село **3.** (koho -
вин.) разг. остар. прѣча (някому), задържам
(някого): **~at někoho v práci** прѣча на някого

в рѡботата **4.** (со) жарг. пропўскам (смяна),
отсѣствам, крѣшкам (от смяна): **~at směny**
крѣшкам от рѡбота, от смяна
mešk|at se, -ám se несл. (-; с **kýt, s čít**) закўс-
нявам, изоставам, оставам назад; бавя се (с
някого, с нецо; заради някого, заради не-
цо): **hodiny se ~ají** часѡвникът изостава; **s**
námi se ~at nemusíte няма нўжда да се ба-
вите с нас
mešn|í, -í, -í църк. литургичен: **~í kniha** слу-
жѣбник, трѣбник: **~í víno** ѡбрѣдно, литургично
вїно
měšťáck|ý, -á, -é **1.** буржоазен: **~á společnost**
буржоазно общество **2.** пейор. еснафски: **~é**
názory еснафски възгледи
měšťáctv|í, -í ср. пейор. еснафство, филїстер-
ство
měšťáctv|o, -a ср. събир. буржоазия
měšťáčk|a, -y ж. **1.** разг. гражданка; жителка на
град **2.** буржоазка **3.** пейор. еснафка
měšťák, -a м. **1.** разг. гражданин; жител на град:
útěk ~ů do přírody врѣщане, бягство на граж-
даните назад към природата **2.** буржоа: **vláda**
~ů буржоазно правителство **3.** пейор. еснаф
měšťan, -a м. гражданин; жител на град
měšťank|a I, -y ж. гражданка; жителка на град
měšťank|a II, -y ж. остар. прѡгимназия
měšťansk|ý, -á, -é градски, граждански: **~ý dům**
градска многоетажна кўща (често за даване
под наем); **~á škola** остар. прѡгимназия
měšťanstv|o, -a ср. събир. гражданство
met, -u м. физкулт. **1.** мят, мах **2.** остар.
мятане, хвърляне (на копие, диск)
met|a, -y ж. **1.** книж. цѣл: **dosáhnout nejvyšších**
~ достигна най-висѡки цѣли **2.** финал, финиш
metabolick|ý, -á, -é физиол. метаболичен
metabolizm|us, metabolism|us [-zm-], -u м. фи-
зиол. метаболїзъм
metac|í, -í, -í **1.** метѡтелен; предназначѣн за мя-
тане **2.** в **сѣчет.** **~í nářadí** физкулт. ўред, на
който се прѡви мят, изхвърляне (често гим-
настически кон)
metafor|a, -y ж. лит. език. метѡфора
metaforick|ý, -á, -é лит. език. метѡфоричен
metafyzick|ý, -á, -é метафизичен
metafyzik, -a м. филос. метафизик
metafyzik|a, -y ж. филос. метафизика
metajazyk, -a м. език. мѣтаезик
metajazykov|ý, -á, -é мѣтаезиков, мѣтаезичен
metal, -u м. разг. хѣви мѣтал
metál, -u м. жарг. експр. мѣдал
metalizac|e, -e ж. техн. металїзация; покрїва-
не с мѣтал: **galvanická ~e** галванїчна мета-
лїзация

metalíza, -у ж. техн жарг. металік (цвят)
metalizační, -í, -í който се отнася към метализация
metalurg, -а м. металург
metalurgický, -á, -é металургически
metalurgije, -e ж. металургия
metamorfosa вж. **metamorfóza**
metamorfóz, -a, -у ж. метаморфоза
metan, -u м. хим. метан
metař, -e м. уличен метач
metařka, -у ж. метачка на улици
metastáz, -a, -у ж. мед. метастаза, разсейка
metat, -ám нескв. 1. (со; čít; koho, со kat; čít kat, ро кот) книж. мятам, хвърлям (нещо, някого някъде; нещо някъде; по някого): ~at šíry изпращам стрели, стрелям с лък; ~at nezávislé pohledy прен. хвърлям погледи, пълни с омраза; ~at los хвърлям жребий 2. физ-култ. занимавам се с хвърляне, с мятане (на топка, копие и под.) 3. в съчет. ~at kozelce, kotmelce премятан се 4. изкласявам, клася, наливам клас (за зърнени култури): žito už ~á ржът вече класи, изкласява, налива клас
metelice, -e ж. снежна виелица
meteljit se, обикн. третол. и безл. -í se нескв. вали силен сняг, има снежна виелица: sníh se ~í снегът вали силно, има снежна виелица
meteor, -u м. астр. метеор
meteorický, -á, -é метеорен
meteorit, -u м. астр. метеорит
meteorolog, -a м. метеоролог
meteorologický, -á, -é метеорологичен
meteorologije, -e ж. метеорология
meteoroložka, -у ж. метеороложка; жен-метеоролог
metér, -a м. полигр. метранпаж
metl, -a, -у ж. 1. пръчка, снопче пръчки (за биене)
 ♦ **metl** **válečníků** войните са бич за човечеството
Metoděj, -e, **Method**, -a м. Методий
metoda, -у ж. 1. метод; методика: **pracovní** ~a метод на работа; **experimentální** ~a експериментален метод 2. метод, начин на действие: ~a vyučování метод на обучение; **nové léčebné** ~у нови методи на лечение
metodický [-dy-], -á, -é методичен, методически: ~ý postup методика
metodička [-dy-], -у ж. методичка
metodik [-dy-], -a м. методик
metodik, -a [-dy-], -у ж. методика
metodolog, -a м. методолог
metodologický, -á, -é методологически
metodologie, -e ж. методология

metonymický, -á, -é лит. език. метонимичен
metonymie, -e ж. лит. език. метонимия
metr I, -a м. жарг. експр. 1. работяга, бачкатор; свестен човек; работлив, делови, оправен човек 2. серт човек; рязък, енергичен човек
metr II, -u м. 1. метър (мерна единица): **čtveřeční** ~ квадратен метър; **krychlový** ~ кубичен метър 2. метър (инструмент за мерене): **skládací** ~ съгваем метър; **krejčovský** ~ шивашки метър 3. кубически метър дърва; кубик: **rovnat dřevo do ~ů** подреждам дърва на кубичи
metrák, -u м. разг. центнер, 100 кг
metrákový, -á, -é стотилограмов; тежък един центнер
metráž, -e ж. метраж; дължина в метри: ~ filmu метраж на филм
metrický, -á, -é физ. метричен, мерен: ~á soustava метрична, мерна система; ~ý cent центнер
metrika, -у ж. лит. метрика, размер
metrlo, -a ср. метро; подземна железница
metronom, -u м. муз. метроном
metropolje, -e ж. 1. столица; главен град: ~e státu столица на държава; ~e kraje главен град на област 2. метрополия (страна, която има колонии) 3. църк. митрополия
metrový, -á, -é 1. еднометров; който е с размер един метър: ~é zboží стока, платове на метър 2. който се отнася до кубик, до кубически метър: ~é dříví дърва, подредени на кубичи
metrum, -a ср. лит. стихотворен размер
metylalkohol, -u м. хим. метилов алкохол
mez, -e ж. 1. граница, межд, синор: **jít po ~i** вървя по синор 2. обикн. мн. **mezle**, -í граници, предели, рамки, ограничения: **jeho obětavost nezná ~í** самоотвержеността му е безгранична; в ~ích možností доколкото е възможно; в границите на възможното; в ~ích slušnosti в рамките на приличieto; **všechno má své ~e** всяко нещо си има граници; **věková** ~ възрастова граница; в ~ích zákona юрид. в границите на закона
 ♦ **mezidub** **patřičných ~í** поставя някого на мястото му; **dobročinnosti se ~e nekladou** за благотворителността няма граници 3. техн. граница, предел: ~ pružnosti предел на гъвкавост
mezalianc, -e ж. по-рано маркантичен брак, неравен брак
mezanin [-nin/-pýn], -u м. мецанин
mezlek, -ka м. мύле; катър
mezer, -a, -у ж. 1. пролук, цепнатина, отвор: ~a mezi domy свободно пространство между къщи 2. полигр. шпация (ния), интервал, пауза 3.

интервал във времето **4.** пропуск, непълнота: **má citelné ~y ve vědomostech** има чувствителни пролуки, пропуски в знанията

mezerník, -u *м. техн.* клавиш за интервал (*на пишеща машина, компютър и под.*)

mezerovit|ý, -á, -é непълен, откъслечен; който е с много пропуски, непълноти

mezi *предлог I с вин.* **1.** между, сред (*след глаголи за движение*): **posadit se ~ otce a matku** сядна между бащата и майката; **přijď ~ nás** ела при нас, сред нас **2.** помежду, сред, на (*дистрибутивно*): **jmění bylo rozděleno ~ příbuzné** имотът бе разделен между роднините; **rozdat dárky ~ děti** раздам подаръци на деца **3.** между, сред, към (*за принадлежност към група*): **železo patří ~ kovu** желязото спада към групата на металите **II с твор.** **1.** между, сред (*за място*): **nestůj ~ dveřmi** не стой на вратата; **našel to ~ svými věcmi** той го намери между нещата си; **cesta vede ~ poli** пътят върви между ниви; **posedět ~ přáteli** поседя сред приятели; **žít ~ venkovskými lidmi** живя сред хора от село; **byl vždy ~ nejlepšími žáky** винаги е бил сред най-добрите

prohody процедя нещо през зъби; **prohodit ~ řečí** подхвърля между другото; **umí číst ~ řádkami** умее да четє между редовєте; **zůstane to ~ námi** това ще си остане между нас; **být ~ životem a smrtí** между живота и смъртта съм; тєжко болєн съм **2.** между (*в именни съчетания*): **vzdálenost ~ Prahou a Brnem** разстояние между Прага и Бърно; **rozdíl ~ prací fyzickou a duševní** разлика между физически и умствен труд **3.** между (*за време*): **~ šestou a sedmou hodinou** между шєст и сєдем часа; **~ dvěma válkami** между двє(те) войни **4.** между; по време на: **~ jídlem** по време на яденє; **~ řečí** по време на разговор **6.** приблизително, около, между: **cena ~ pěti a šesti korunami** цена около пєт-шєст корони

mezibuněčn|ý, -á, -é *биол.* междуклетъчен

mezičlán|ek, -ku *м.* междинно звено

mezidob|í, -í *ср.* промеждутъчен период, интервал от време

mezidruhov|ý, -á, -é *междувидов:* **~é křížení** *биол.* междувидово кръстосване

mezihr|a, -y *ж.* **1.** *театр.* интермедия **2.** *муз.* интермецо **3.** *прен. експр.* пàуза, интермедия; прекъсване (*нарушаванє на действие*)

meziklubov|ý, -á, -é клубен, междуклубен

mezikrajov|ý, -á, -é междубластен

meziměstsk|ý, -á, -é междуградски: **~á telefonní ústředna** междуградска телефонна центрàла

mezimoř|í, -í *ср. геогр.* провлак

mezimoz|ek, -ku *м. анат.* междинен мозък

mezinárodně *нар.* международно; в международно отношение

mezinárodn|í, -í, -í международен: **~í rychlík** международен бърз влак; **přehled ~í situace** преглед на международното положение

mezinárodnost, -i *ж.* международен, интернационален характер

meziobratlov|ý, -á, -é *анат.* междупрешленен

meziparlamentn|í, -í, -í интерпарламентарен, междупарламентарен

mezipásmov|ý, -á, -é (между)зонален: **~á utkání Davisova poháru** *спорт.* (между)зонални срещи за купата Дейвис

mezipatr|o, -a *ср.* **1.** мецàнин **2.** *минно* междинен хоризонт

meziplanetárn|í, -í, -í междупланетен

mezipodnikov|ý, -á, -é междузаводски, междупредприятиен

mezipřístán|í, -í *ср. авиац.* междинно кацанє

mezistátn|í, -í, -í междудържавен

mezistupeň, -ně *м.* междинен стàдий, междинна степен

mezitím *нар.* **1.** междувременно, в това време, същевременно: **vyprávěla a ~ něco hledala** тя разказваше и в това време търсеше нещо; **nebyl jsem u nich dlouho a oni se ~ odstěhovali** дълго не бях ходил у тях и тє междувременно се премєстили; **~ co jsme balili, zchystala nám matka večeri** докато стягахме багажа, мàма ни пригòтви вечеря **2.** оттогàва; в това време; през това време: **nebe ráno jasné se ~ zatáhlo** небєто, сутринтà чистò, се заблачи; **~ uběhl rok** оттогàва измìна година

mezivlád|í, -í *ср.* междупàрствие, междувлàстие

mezivrstv|a, -y *ж.* **1.** *геол.* междинен слòй **2.** про-слòйка

mezkař, mezkář, -e *м.* мулетàр

mezn|í, -í, -í **1.** граничен, синорен: **~í tráva** трева, която растє на синор **2.** предєлен, граничен: **~í data** гранични дàти

mezník, -u *м.* **1.** граничен знак, граничен камък: **zasadit** ~ означа грàница; слòжа предєл **2.** *прен.* повратна тòчка, повратен момент: **revoluce, ~ ve vývoji lidstva** революцията – повратен момент в развитиєто на човєчеството

mezn|ý, -á, -é **1.** граничен: **~ý kámen** граничен камък **2.** краєн, граничен, предєлен: **~á rychlost světla** *физ.* предєлна скорост (на светлинàта)

mezoderm, -u *м. анат. биол.* мезодєрма

mezon, -u *м. физ.* мезòн

mezolit, -u *м. археол.* мезолит

mezozoik|um [-o-i-], **-a** *ср. геол.* мезозойска ера
mezzosoprán [месо-], **-u** *м.* мецосопран
mhl|ít, *обикн. безл.* **-í** *несв.* ръмй, ръси (много ситен дъжд)
mhourat *вж.* **mžourat**
mhouravý *вж.* **mžouravý**
mhouř|ít, **-ím** *несв. (со)* присвѣвам, премрежвам, притвѣрям (*очи*): **~it oči na slunci** притвѣрям очи срещу слънцето
mhouř|it se, *обикн. третол.* **-í se** *несв.* присвѣва се, притвѣря се (*за око*): **oči se mu ~í** очите му се затвѣрят (*за сън*)
mick|a, **-y** *ж. разг. експр.* маца, писа, писана
míč, **-e** *м.* топка: **kopací ~** фьтболна топка
míčov|ý, **-á**, **-é** *обикн. в съчет.* **~é hry** игри с топка
míčud|a, **-y** *ж. разг.* дѣтска топка
migrac|e, **-e** *ж. социол.* миграция
migračn|í, **-í**, **-í** *социол.* миграционен: **~í teorie** миграционна теория
migrén|a, **-y** *ж.* мигрѣна: **mít ~u** страдам от мигрѣна
migr|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв.* мигрирам
míh|at, **-ám** (*čít*) *несв.* размѣхвам, бързо движа, въртя насам-натѣм (*нещо*): **konipásek ~al ocáskem** стърчиопашка въртѣше, размѣхваше опашчица
míh|at se, **-ám se** *несв.* **1.** трептѣ, трѣпкам, движа се бързо напред-назад: **stín se neklidně ~al** сянката неспокойно трѣпкаше **2.** мъркам се, мержелѣя се: **postavy na plátně se jen ~ají** фигурите бързо се мъркат по платнѣто; **písmo se mu ~á před očima** буквите подскáчат пред очите му; **všechno se jí ~alo před očima** всичко се мержелѣеше пред очите ѝ; притъмняваше ѝ **3.** примигвам, проблясвам, блещукам (*за светлина*): **světla se ve vodě ~ají** светлинй проблясват във водата
míhavě *нар.* мигащо, блещукащо: **~ plápolat** трѣпкащо припламвам, блещукам
míhav|ý, **-á**, **-é** **1.** трѣпкав, непостоянен: **~ý pohyb** неспокойно, трѣпкащо движение **2.** мъркащ се, мержелѣещ се **3.** блещукащ, мигащ, проблясващ: **~ý třpyt hvězd** мигащ блясък на звездите
míh|nout se, **-nu se** *ср.* **1.** мърна се: **pták se ~l před oknem** птицата се стрѣлна пред прозѣреца; **doma se jen ~ne** той/тя се мърва в къщи от време на време **2.** блясна, свѣтна, проблясна: **hvězda se ~la na obloze** една звезда проблясна на небосклѣна
míhot|at se, *обикн. третол.* **-á se** *несв.* **1.** трепти, трѣпка, движи се бързо (*напред-назад*): **stín se ~al** сянката трѣпкаше **2.** мърка се, мержелѣе

се **3.** проблясва, мига, блещука: **světla se ~ají** светлините блещукат
míhotav|ý, **-á**, **-é** **1.** трептѣщ, трѣпкав, трѣпкащ: **~é stíny tanečnicků** трѣпкащи сѣнки на танцьори **2.** проблясващ, блещукащ: **~é hvězdy** блещукащи звезди
míhul|e, **-e** *ж. зоол.* минѣга (*риба*) (Petromyzon)
mích|a, **-y** *ж. анат.* гръбначен мѣзък: **prodloužená ~a** *анат.* продълговат мѣзък
míchac|í, **-í**, **-í** сместителен, разбъркващ; предназначѣн за смѣсване, за разбъркване
míchač, **-e** *м.* бъркач, разбърквач; човек, който се занимава с разбъркване, смѣсване
míchačk|a, **-y** *ж.* бъркалка, бъркачка, смесител: **~a betonu** бетонобъркачка
míchadl|o, **-a** *ср.* бъркачка, бъркалка
míchanic|e, **-e** *ж. разг.* смѣсица, бърканица, бъркотия, смѣшѣние
míchani|a, **-y** *ж. разг.* **1.** смѣс, бъркотия, смѣсица: **~a různého zboží** смѣсица от различни стѣки **2.** смѣсица, бърканица, неразбория, бъркотия, смѣшѣние: **~a hlasů** смѣсица, бърканица от гласовѣ
míchan|ý, **-á**, **-é** **1.** смѣсен: **~á zmrzlina** смѣсен сладолѣд (*от няколко вида*) **2.** бъркан, разбъркан: **~á vejce** бъркани яйца
mích|at, **-ám** *несв.* **1.** (*со; со s čít*) смѣсвам (*нещо; нещо с нещо*): **~at víno s vodou** смѣсвам вино и вода **2.** (*со; со čít*) разбърквам (*нещо; нещо с нещо*): **~at kávu lžičkou** разбърквам кафѣ с лъжичка **3.** (*со; čít*) размѣсвам; разбърквам (*нещо*); смѣням редѣ (*на нещата*): **~at karty** размѣсвам, мѣшам, разбърквам карти **4.** (*кого, со do čeho*) *разг.* замѣсвам, забърквам (*някого, нещо в нещо*): **~at někoho do sporu** замѣсвам някого в спѣр **5.** (*со; со s čít*) замѣням (*едно нещо с друго*); обърквам, смѣсвам (*нещо; нещо с нещо*): **~at dva různé pojmy** смѣсвам двѣ различни понятия **6.** ядѣсвам, дразня: *обикн. безл. в съчет.* **to mě ~á** *разг.* това ме ядѣсва, дразни ме
mích|at se, **-ám se** *несв. (do čeho)* бъркам се, намѣсвам се (*в нещо*): **~at se do rozhovoru** бъркам се в разговор
míj|et, **-ím**, **3. мн.** **-ejí/-í** *несв.* **1.** минѣвам, отминѣвам, преминѣвам (*за време, състояние*): **léta ~ela** годините минѣваха; **~el den po dni** минѣваха дѣн след дѣн; **strach ~el** страхът минѣваше **2.** (*со*) *прен.* подминѣвам, отминѣвам, оставям без внимѣние (*нещо*): **~el nepřijemné otázky** той отминѣваше неприятните въпрѣси **3.** (*со*) отминѣвам, подминѣвам (*нещо*): **vlak ~el stanicí** влакът отминѣваше гарата **4.** (*со*) не улучвам (*нещо*); разминѣвам се (*с нещо*):

~et cíl не улѹчвам целѹ; **kulka ho ~ela** куршѹм не го улѹчваше
míjjet se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se неслв. **1. само мн.** разминáваме се (взаимно): **auta se ~ejí vlevo** колите се разминáват от ляво; **~et se bez pozdravu** разминáваме се, бѣз да се поздравим **2. (s čím)** разминáвам се (с нещо), не постигам целѹ, въздѣйствиe
míjiv|ý, -á, -é книж. прѣходен, непостоянен
mikád|o, -a ср. дамска причѣска (късо подстригана)
mikroanalýza, -u ж. хим. микроанализ
mikrob, -a/-u м. биол. микрѡб
mikrobiolog, -a м. микробиолѡг
mikrobiologick|ý, -á, -é микробиологичен
mikrobiologíe, -e ж. микробиолѡгия
mikrobus, -u м. микробѹс
mikrofilm, -u м. микрофилм
mikrofon, -u м. микрофѡн
mikrofonov|ý, -á, -é микрофѡнен
mikrofyzik|a, -u ж. физ. фѣзика на мѣкросвета; физика на елементáрните частици
mikrochemíe, -e ж. хим. микроанализ (дѣл от химията)
mikroklim|a, -atu ср. метеорол. микроклимат
mikrokosm|os, -u м. книж. мѣкрокѡсмѡс
mikrometr, -u м. физ. техн. **1.** мѣкромѣтър (уред) **2.** мѣкрѡн
mikron, -u м. физ. мѣкрѡн
mikroorganizm|us, mikroorganism|us [-nuz-], -u м. биол. мѣкроорганизмъ
mikroskop, -u м. мѣкроскѡп
mikroskopick|ý, -á, -é **1.** мѣкроскѡпски: ~é **zkoumání** мѣкроскѡпско изслѣждане **2.** мѣкроскопичен, миниатѹрен: ~ý **živočich** мѣкроорганизмъ; ~é **částice** мѣкроскопични частици; мѣкрочастици **3.** мнѡго подрѡбен; детáйлен; обстоятелствен; всестрáнен: ~é **znalostí** подрѡбни, детáйлни знáния; ~ý **literární rozbor** всестрáнен литератѹрен разбѡр
mikroskopíe, -e ж. мѣкроскопия
mikrostruktur|a [-úga], -u ж. мѣкроструктѹра
mikrovolt, -u м. физ. электр. мѣкровѡлт
Mikuláš, -e м. в свѣтет. **Svatý ~** Светѣ Нѣкѡла; на ~e на Нѣкѹлден
mikuláš, -e м. подáрък за Нѣкѹлден
mikulášsk|ý, -á, -é нѣкѹлденски: ~á **nadílka** раздáване на подáръци на Нѣкѹлден
mil|á, -é ж. любѣма, възлѹбена
miláček, -ka м. **1.** любѣмец, гáленик: ~ek **Štěstěny** гáленик на съдбáта; **vnučka, dědečkův ~ek** внѹчка, любѣмка на дядо си **2.** любѣм, мил, възлѹбен: **děvče se svým ~em** момѣче

със свѡя любѣм **3.** в обрѹщение експр. често ирон. скѣпи, мѣли, мѣли мѡй: ~ku, ~ku, to **nejde** не мѡже, мѣли мѡй
mílař, -e м. спорт. жарг. бегáч на средни разстояния
míle нар. мѣло, приятно: ~ se **usmál** тѡй се усмѣхна мѣло; **byl jsem ~ překvapen** бях приятно изненадан
míle, -e ж. мѣля: **anglická ~e** английска мѣля (1,6 км); **námořní ~e** мѡрска мѣля (1,85 км)
mílen|ec, -ce м. любѡвник, любѣм, възлѹбен: ~ci влѹбени
mileneck|ý, -á, -é любѡвен; кѡйто се отнáся към влѹбен, към любѡвник: ~ý **pár** двѡйка влѹбени
milenk|a, -u ж. любѣма, възлѹбена, любѡвница
mílen|ý, -á, -é книж. обѣчан, любѣм
mílerád нар. с удовѡлствие, на дрáго сърце
mil|í, -ých м. мн. мѣли, скѣпи (хѡра): **mojí ~í** скѣпи мѡи, мѣли мѡи
miliampér, -u м. физ. милиампѣр
miliardář, -e м. милиардѣр
miliardářsk|ý, -á, -é милиардѣрски
miliardkrát нар. милиард пѣти; умножено по милиард
miliardov|ý, -á, -é милиардов, милиарден
miliardt|ý, -á, -é числ. милиарден
milibar, -u м. физ. милибар
milice|e, -e ж. **1.** по-рано милиция (в Чехословакия доброволен отряд за съдействие на органите на реда): **Lidové ~e** добровѡлни отряди на трѹдещите се **2.** по-рано милиция (в СССР, НРБ), оргáни на МВР **3.** опълчение (в страни без редѡвна армия)
milicionář, -e м. **1.** по-рано милиционеръ **2.** доброволен сътрѹдник на оргáни на реда; доброволец, отрядник
milicionářk|a, -u ж. **1.** по-рано женá-милиционеръ **2.** добровѡлна сътрѹдничка на оргáни на реда; добровѡлка, отрядничка
milicionářsk|ý, -á, -é **1.** милиционерски **2.** кѡйто се отнáся към доброволен сътрѹдник на оргáните на реда; добровѡлчески, отряднически
miligram, -u м. милиграмъ
milieu [-lijé] нескл. ср. книж. средá, общество: **umělecky pravdivé ~** художествено правдѣва средá
milimetr, -u м. милимѣтър
milimetrov|ý, -á, -é милимѣтров: ~é **měřítko** милимѣтров мащáб
milimikron, -u м. мѣлимѣкрѡн
milion [-on/-ón], -u числ. **1.** милиѡн **2.** експр. милиѡн, мнѡго: ~ **překážek** милиѡн прѣчки; мнѡго прѣчки

2. който се отнася до любовник 3. който се отнася до изпълнител на любовни роли: ~**ý repertoár** репертоар от любовни роли

milovník, -a м. 1. почитател, любител, обожател: ~ **knih** библиофил; ~ **hudby** любител на музика; ~ **divadla** почитател на театъра 2. роля на любовник в пиеса; актьор, който изпълнява любовни роли: **první** ~ пръв любовник (*актьор*) 3. *остар.* любим, любовник

mim, -a м. мим (*артист в пантомима*)

mimick|ý, -á, -é мимически

mimik|a, -u ж. мимика

mimikry нескл. ср. зоол. мимикрия

mimink|o, -a умал. експр. бѐбче, бѐбенце

mimo I нар. 1. извън целта, центъра (*на вниманието*); встрани, отстрані: **rána šla** ~ куршумът мина встрани; куршумът не улъчи; **stál jsem jaksí** ~ бях някак встрани; *прен.* бях извън цялата работа 2. наблизо: **jela** ~ тя мина наблизо

mimo II предлог с вин. 1. извън (*нещо*); вън от (*нещо*): **strávil rok ~ vlast** той прекара една година вън от родината си; **bydlí ~ Prahu** живѐе извън Прага; **je ~ nebezpečí** намира се вън от опасност; **to je ~ diskusi** това не се обсъжда, това не подлежи на обсъждане; ~ **pracovní dobu** в извънработно време; ~ **rámec povinností** извън задълженията; **postavit někoho ~ zákon** обявя някого извън закона; **postavení ~ hru спорт.** офсайд, засада 2. *книж.* въпреки (*нещо*), противно (*на нещо*): ~ **očekávání nepřišel** въпреки очакванията той не дойдѐ; ~ **nadání přijel** пристигна, макар че не бѐше очакван; противно на очакванията той дойдѐ 3. с изключение на (*нещо*): **autobus jezdí v pracovní dny ~ pondělí** автобусът пътува в делнични дни, с изключение на понеделник 4. освѐн (*нещо*): ~ **jiné** освѐн всичко друго; впрочем; между другото; ~ **jiné je třeba uvést** освѐн това трябва да се посочи; ~ **to je třeba zavést** освѐн това трябва да се въведѐ; **zlomil si dvě žebra a ~ to si vymkl ruku** той си счупи две ребра и освѐн това си изкълчи ръка 5. покрай (*нещо*); наблизо до (*нещо*): **prošel ~ nás** той мина покрай нас; **prošel ~ naše okna** той мина под прозорците ни

mimočasov|ý, -á, -é извънвременен; който е извън времето

mimoděchn|ý, -á, -e невѐлен, несъзнателен: ~**ý pohyb** невѐлно движение

mimoděk нар. *книж.* невѐлно, несъзнателно, машинално: ~ **se usmát** усмихна се несъзнателно; ~ **něco dělat** върша нещо машинално

mimoekonomick|ý, -á, -é нестопански, неикономически; който няма отношение към икономиката

mimoevropsk|ý, -á, -é несевропейски: ~**ý stát** несевропейска държава

mimochodem нар. 1. мимоходом, пътем; между другото: ~ **se zeptat** попитам между другото 2. впрочем, всъщност (*за вметната част или странична тема*): ~ **řečeno** впрочем; ~ **jak to děláš?** всъщност как го правиш?

mimojazykov|ý, -á, -é екстралингвистичен, извънзъиков: ~**é prostředky** извънзъикови средства

mimojdouc|í, -í, -í минаващ наблизо

mimojdouc|í, -ího м. минавач: **viděl to nějaký ~í** някакъв минавач видя това; **ohlížet se za ~ími** обръщам се след минавачи

mimomanželsk|ý, -á, -é извънбрачен

mimopracovn|í, -í, -í извънслужебен, извънработен: ~**í poměr** извънслужебно отношение; ~**í doba** извънработно време

mimořádně нар. 1. изключително, необичайно, необикновено: ~ **chladné léto** изключително студено лято; **dát si na úkolu ~ záležet** отнеса се изключително сериозно към задача 2. по изключение: **dnes ~ přišel pozdě** днес той необичайно, по изключение закъсня

mimořádnost, -í ж. необикновеност, необичайност, изключителност, извънредност: ~ **situace** изключителност, извънредност на ситуация

mimořádn|ý, -á, -é 1. извънреден: ~**á událost** необичайно събитие; **požádat o ~ou dovolenou** пойскам извънреден отпуск; ~**á opatření** необичайни, екстрени мѐрки; ~**á schůze vlády** извънредно заседание на правителство; ~**ý přiděl** допълнителна дажба; ~**ý koncert** извънреден концерт ~**ý posluchač** *учил.* извънреден студент; ~**ý vyslanec** *дипл.* извънреден посланик; ~**é výlohy** *икон.* преразход; извънредни разходи; ~**ý vlak** *ж.п.* извънреден влак 2. изключителен, необикновен: ~**ý talent** изключителен талант; ~**ý úspěch** необикновен, изключителен успех; **zboží ~é kvality** стока с изключително качество; ~**ý význam** изключително значение; **nic ~ého** нищо особено; нищо изключително; **za ~ých okolností** при изключителни обстоятелства; ~**ý případ** необикновен, изключителен случай; ~**é sucho** необичайна сѐша; **projevat ~ý zájem** проявявам изключителен интерес

mimosa *вж.* **mimóza**

mimoslužebn|í, -í, -í извънслужебен

mimosvětsk|ý, -á, -é незѐмен

mimoškolní, -í, -í, **mimoškolský**, -á, -é извънучилищен: **~í výchova** извънучилищно възпитание; **~ý film** извънучилищен филм

mimórovňový, -á, -é който се отнася към различни равнини: **~á křižovatka** кръстовище на две равнини; **~ý přechod** подлез, надлез

mimoustavní I, -í, -í неконституционен, извънконституционен: **dostat se k moci cestou ~í** идвам на власт по неконституционен път

mimoustavní II, -í, -í външен, неинституциски, извънституциски: **~í lékař** външен лекар

mimovolně нар. неволно, несъзнателно

mimovolný, -á, -é неволен, несъзнателен: **~ý pohyb** неволно движение; машинално движение; **~ý úsměv** несъзнателна усмивка

mimóza, -у ж. **1.** бот. мимоза (*Mimosa*) **2.** цъфналия клончета акация (*цветарска стока*) **3.** прен. експр. прекалено чувствителен човек

mimozemský, -á, -é **1.** извънземец: **~á civilizace** извънземна цивилизация **2.** неземец: **~á láska** неземна любов

mimozemšťan, -а м. извънземно същество; извънземец посетител, гост; извънземец, извънземно

min, -у ж. воен. мина: **plovoucí ~a** плаваща мина; **časovaná ~a** мина с часовников механизъм; **klást ~y** минирам; поставям мини; **najet na ~u** натъкна се на мина; **zneškodnit ~u** обезвредя мина

minaret, -у м. минарè

mináž вж. **menáž**

mince, -е ж. монета: **korunová ~e** монета от една корона; **pamětní ~e** юбилейна монета; **sběratel ~í** нумизмат; колекционер на монети

♦ **hřížník** **hřížník** чиста монета; **oplácet někomu stejnou ~í** отплащам се на някого със същото

mincář I, -е м. истор. монетар; майстор на монети

mincář II, -е м. кантар, паланца (*везна с асиметрично рамо за тежестта*)

mincmistr, -а м. истор. управител на монетен двор

mincovna, -у ж. монетен двор

mincovní, -í, -í **1.** монетен: **~í systém** монетна система; **~í značka** монетен знак **2.** който се отнася до сечене на монети: **~í kovy** метали, от които се правят монети

mincovnictví, -í ср. сечене на монети

mindrák, -у/-а м. разг. комплекс за малоценност: **mít ~y** чувствам се непълноценен; ймам комплекс за малоценност; страдам от комплекс

minění, -í ср. мнение, схващане, гледище:

veřejné ~í обществено мнение; **podle mého ~í** според мѐн, по мѐе мнение; **jsem stejného ~í** на същото мнение съм; **mít své ~í** ймам своѐ мнение

minerál, -у ж. минер. минерал

minerálie, -е ж. мн. минерални, естествени, неорганични вещества: **sbírka ~í** сбирка минерали

mineralizovat, -uji/разг. -uju неск. и св. (со) **1.** хим. превръщам/превърна (*органични вещества*) в неорганични; минерализирам **2.** търг. минерализирам (*нещо*), обогатявам (*нещо*) с минерални вещества: **~ovat vodu** обогатявам вода с минерални вещества

minerálka, -у ж. разг. минерална вода

minerální, -í, -í минерален: **~í voda** минерална вода; **~í olej** техн. минерално масло; **~í hnojivo** минерален тор

mineralog, -а м. минералог

mineralogický, -á, -é минералогички минералогичен: **~á sbírka** минералогична сбирка; колекция (от) минерали

mineralogie, -е ж. минералогия

mineraložka, -у ж. минераложка

miniatura [-пу- -ту-/-ту-], -у **1.** изк. лит. миниатюра: **malíř ~** художник-миниатюрист; **rukopis s ~ami** ръкопис с миниатюри **2.** умалено копие, миниатюр, модел, макет: **je živá ~a svého otce** (детето) е копие на баща си; **~a lodi** макет на кораб

miniatura [-пу- -ту-/-ту-], -í, -í **1.** миниатюрен; свързан с изкуството на миниатюрата: **~í malířství** рисуване на миниатюри **2.** миниатюрен; много малък: **v ~ím provedení** в миниатюр; в миниатюрен вид

minimalista [-пу-], -у м. минималист (*застъпник на минимална програма*)

minimalistický [-пу--ту-], -á, -é минималистички, минималистичен: **~ý plán** минималистичен план

minimálně [-пу-] нар. минимално, минимум, най-малко: **bude to trvat ~ rok** това ще трае най-малко, минимум една година; **musím udělat ~ 10 kusů** трябва да направя минимум 10 броя

minimální [-пу-], -í, -í минимален: **~í požadavky** минимални изисквания; минимален разход; **~í spotřeba** минимална консумация

minimax [-пу-], -у м. разг. пожарогасител

minimium [-пу-], -а ср. минимум: **omezit výdaje na ~um** огранича, сведа разходи до минимум; **tlak klesl na ~um** налягането спадна до минимум; **technické ~um** технически

минимум; **existenční, životní ~um** екзистенци-минимум

ministerský [-пу-], -á, -é **1.** министърски; който се отнася към министърство: **~é křeslo** министърско кресло; **~é nařízení** министърско нареджане **2.** министърски; който се отнася към министър: **~ý projev** реч на министър; **~á rada** министърски съвет; **~ý předseda** министър-председател

ministerstvo [-пу-], -a *ср.* министърство: **~o školství** министърство на образованието; **~o spoju** министърство на съобщенията; **~o spravedlnosti** министърство на правосъдието; **~o vnitra** министърство на вътрешните работи; **~o zdravotnictví** министърство на здравеопазването; **~o zahraničí** министърство на външните работи

ministr [-пу-], -a *м.* министър: **náměstek ~a** заместник-министър; **rada ~ů** министърски съвет

ministrant [-пу-], -a *м.* църк. министронт (*помощник на католически свещеник при богослужение*)

ministr|ovat I [-пу-], -uji/*разг.* -uju *несв. 1.* (-; *коти*) църк. прислужвам (*на някого*) при богослужение **2.** (*коти*) *експр.* прислужвам (*на някого*); обслужвам (*някого*): **chce, aby mu někdo ~oval** иска някой да му прислужва

ministr|ovat II [-пу-], -uji/*разг.* -uju *несв.* министър съм, министърствам

ministryn|ě [-пу-], -ě *ж.* женя-министър

min|it, -im *несв. книж. 1.* с *инф.* замислям, възнамерявам, подготвям се (*за нещо*); мисля (*да направя нещо*): **co ~íš dělat?** каквò смяташ да правиш? **jak to ~íš zařít?** как **~íš**

mění *поговорка* човек предполога, гòспод разполога **2.** (*со*) мисля, смятам: **~il, že to tak zůstane** той смяташе, че това ще остане така; **co o tom ~íte?** каквò мислите по този въпрос? **3.** (*со jak; koho, со čím*) изразявам отношение; ймам предвид: **~í to vážně** говори сериозно; **dobře ~ěná rada** добронамерен съвет; **co tím ~íte?** каквò ймате предвид?

minolovk|a, -u *ж.* воен. миночистач

minomet, -u *м.* воен. миномет

minometník, -a *м.* воен. минометчик

minometn|ý, -á, -é воен. минометен

minonosk|a, -u *ж.* воен. миноносец

minorit|a, -u *ж.* книж. малцинство

min|out, -u *св. 1.* отмина, отлетя, изтека (*за време*): **léta ~ula** години минаха; **~ulo několik dní** изтèкоха няколко дни; **ne~ulo dne, aby ...** не минаваше ден, без да ...; **lhůta už ~ula**

срòкът вече изтèче **2.** премина, отмина, изчèзна: **strach ~ul** страхът премина; **nebezpečí ~ulo** опасността изчèзна **3.** (*koho, со*) отмина (*някого*): **~out známého na ulici** отмина познат на улицата; **vlak ~ul stanicí** влакът отмина гара; **~ul mě bez pozdravu** той ме отмина, бèз да поздравя; **tyto jevy nelze ~out bez povšimnutí** тези явления не мòгат да бьдат отминати, не мòже да не йм се обьрне **внимание**

~out radu *срп.* вèше мнòго бавно; едва се влачеше; едва си мькнеше краката **4.** (*koho, со*) не улуча (*цел*); размина се (*с цел*); не попадна (*в цел*): **kulka ho ~ula** куршумът не гò улучи; **hodil po něm kamenem, ale ~ul ho** той го замèри с камък, но не гò улучи; **rána ~ula cíl** йзстрелът не попадна в целта **5.** *обикн. третол. -e* (*koho, со*) разминè ми се, избèгна (*нещо*): **zasloužený trest ho ne~e** няма да избèгне заслужената му **казна**

tě čeká, to tě ne~e каквòто йма да ти се случи, няма да ти се разминè

min|out se, -u se *св. 1.* (*с кьт*) размина се, не успèа да се срèсна (*с някого, с нещо*): **~ul se s ním o chvíli** за мálко щèше да се срèсне с нèго, но се разминаха; **má rada se ~ula s účinkem** съветът ми не даде резултат; **~out se s povoláním** не работя по призвание; размина се с йстинската си профèсия; **~out se (s) rozumem** побьркам се, полудèа **2.** (*koho, čeho*) не улуча, сбьркам, не попадна (*в цел*): **rána se ~ula cíle** йзстрелът не улучи; **~out se účelu** *прен.* не изпълня предназначение

minov|ý, -á, -é воен. минен: **~é pole** минно поле

minule *нар.* миналия пèт; последния пèт: **učitel o tom ~ vykládal** миналия пèт учителят го обясняваше, разказваше за това

minulost, -i *ж.* 1. минало; стàри времена: **dávná** ~ далèчно минало; *истор.* дълбòка дрèвност; **nedávná** ~ близкото минало **2.** минало; отминали събития: **bohatá** ~ минало, наситено със събития; богàто минало; **národní** ~ минало на нация; **to patří (do) ~i** това è вèче минало; принадлежи на миналото

minul|ý, -á, -é 1. минал, отминал: **~é doby** минали времена; **~é události** отминали, стàри събития; **~ý čas** *език.* минало време; **přičestí ~é činné** *език.* минало деятелно причàстие **2.** минал, последен, предйшен: **byl tu ~ý týden** той бèше тьк миналата сèдмица; **~ou zimu** (през) миналата зима; **na ~é hodině** през изтèклия чàs; по време на миналия чàs; **v jednom z ~ých čísel** в едйн от последните, от предйшните брòве

minus I [mí-] нар. 1. мат. минус (знак за изваждане): **pět ~ tři** пет минус три 2. мат. физ. минус (белег за отрицателна величина): **teplota ~ 10 stupňů** температура минус 10 градуса

minus II [mí-], -u ср., рядко м.; в мн. само м. 1. минус (знак) 2. минус, недостатък: **to je pro ni** ~ за нея това е минус, недостатък; **to je jeho** ~ това му е недостатък

minuskula вж. **minuskule**

minuskul|e, -e, minuskul|a, -y ж. език. минускул; малка буква

minuskulní, -í, -í език. минускулен

minuskulový, -á, -é език. минускулен

minut|a, -y ж. 1. минута: **za dvě ~y dvanáct** дванадесет часа без две минути; **šest hodin a**

minut **drahá** всяка минута е скъпа; **přišel na ~u** той

дойде съвсѐм точно, на минутата 2. експр. момент, миг: **za ~u se vrátím** веднага ще се

върна; след миг ще се върна; **v ~ě byl venku**

беше навън

by se od ~y vdávat веднага може да се омъжи;

musí od ~y z domu незабавно да напусне къ-

щата; **propustit někoho na ~u** уволня някого

внезапно, без предупреждение, на часа; **za pět**

~ dvanáct в последния момент

minutka, -y ж. 1. експр. умал. минутка: **ještě dvě ~y a jedeme** след две минутки тръгваме;

postát, posedět ~u постоя, поседя минутка;

zastavit se na ~u отбия се за малко, за ми-

нута; **~u ji nenechal na pokoji** той нито за

миг не я остави на мира 2. готв. аламинут

minutový, -á, -é минутен, едноминутен; който е от една минута: **~á ručička** голяма стрелка (на часовник); **~á přestávka** пауза от (една) минута

mír, -u м. 1. мър: **zachovat** ~ запазя мир; **tábor demokracie a ~u** лагер на демокрацията и мир; **Světová rada ~u** Световен съвет на мир; **boj za ~** борба за мир 2. мирен договор; мър: **uzavřít, podepsat** ~ сключва, подписва мирен договор; **brešlítevský** ~ Брестлитовски мирен договор; **jednat o ~** преговарям за мир; **separátní** ~ сепаративен мир 3. мир, спокойствие, хармония: **v celém domě zavládl** ~ в цялата къща настана мир; **žít v ~u a pokoji** живѐя в мир и съгласие; **~ a pohoda srdce** мир и радост на сърцето

míra, -ry ж. 1. размер, мярка, норма: **jakou to má ~ru?** какъв размер е (това)? **brát ~ru na šaty** вземам мярка за дрѐхи, за рокля, за костюм; **životní ~ra** жизнено равнище; **~ra zisku** икон. норма, процент на печалба; **úro-**

ková ~ra фин. размер на лихвен процент; **~ra verše** лит. стихотворна стъпка, метрика на стиха; **přísluvečné určení ~ry** език. обстоятелствено пояснение за количество и степен; **mít svou ~ru** имам чувство за мярка; **zachovat ve všem ~ru** запазя винаги чувство за мярка; **všeho s ~rou** всичко с мярка; **překročit stanovenou ~ru** изляза, прекрѐча приѐта норма; **mít do jisté ~ry pravdu** прав съм до известна степен; **mít něčeho v hojně ~ře** имам нещо в голямо количество; **být na nejvyšší ~ru rozzloben** ядосан съм до краен предел, до крайност; **hojnou měrou** в много голямо количество; **nepatrnou měrou** в малко, незначително количество; **usiloval o tom tou měrou, že ...** той се стремѐше към това дотолкова, до такава степен, че...; **šaty na ~ru**

ok мѐря добре на око; **uvést na pravou ~ru** поставя на мястото, уточня; **níždnuou měrou toho nemohl dokázat** остар. книж. по никакъв начин той не можеше да го постигне, не можеше да направи това 2. в съчет. **dobrá ~ra** уравновесѐно настроѐние, душевно състояние; **být v dobré ~ře** в добро настроѐние съм; **žít s někým v dobré ~ře** живѐя в добри отношения с някого; **přivést z ~ry** изваждам от равновѐсие 3. мярка; мѐрна единица: **staré váhy, mince a ~ry české** старѐ чѐшки теглилки, монѐти и мѐрки; **~ry a váhy** мѐрки и теглилки; **~ra délková** мат. физ. линейна мярка; мярка за дължина; **~ry plošné** мат. физ. мѐрки за повѐрхност; **~ry krychlové**; **~ry duté** мат. физ. мѐрки за обѐм; **~ry úhlové** мат. физ. мѐрки за ѐгли; **dolová ~ra** минно мѐрна мярка 4. старѐ мярка за обѐм (0,61 хл) 5. старѐ мярка за повѐрхност (0,1918 ха) 6. ѐред за измерване; мѐтър, мярка и под.: **skládací ~ra** сгѐваѐма мярка; **dobyččí ~ra** търг. мярка за определѐяне живо тегло на живѐтни

mírabelk|a, -y ж. мирабѐла (сорт жѐлта кръгла слива – дѐрво и плод)

mírně нар. умерено, лѐко, мѐко, малко: **~treatat** налагам лѐко наказание; **spor ~ urovnán** спорът е частично разрешѐн; **~prošedivělé vlasy** лѐко прошѐрени косѐ; **~oslazený čaj** слѐбо подсладѐн чай; **~klasifikovat žáky** снизходѐтелно оценявам ученици; **~řečeno** мѐко казано

mírnlit, -ím нескв. (кого, со) укрѐпявам, успокоявам, овладявам, намалявам, забавям (някого, нещо); **~it hněv** овладявам гневѐ си; **~it bolest** успокоявам болка; **~it vznětlivce**

укротявам избухлив човек; **~it krok** забавям ход, стъпки, крачка

mírn|it se, -ím se *несв.* укротявам се, успокоявам се, овладявам се, ставам по-умерен: **~i se trochu!** овладей се, сдържай се малко! **~it se v jídle** ям умерено; ограничавам се в яденето; **~it se v požadavcích** ставам по-умерен в изискванията си; **~it se v hněvu** укротявам, сдържам гнева си

mírnost, -i *жс.* умереност: **~ podnebí** умереност на климат; **~ v pití** умереност в пиене; **~ rozsudku** умереност на присъда; **~ v požadavcích** непретенциозност

mírn|ý, -á, -é *1.* умерен: **~ý vítr** умерен, лек вятър; **~é podnebí** умерен климат; **~á zima** мекка зима; **jet ~ým klusem** яздя в лек тряс; **~ý krok** умерена стъпка; нє много бърза крачка; **mluvit ~ým hlasem** говоря със спокоен глас; **užít ~ých slov** използвам мєки думи; говоря сдържано; не използвам силни думи; **~é stoupaní** лек, нє стръмен наклон; леко изкачване; нє много стръмно наагорнище; **~á bolest** лека, слаба, тьпа болка; **~é ceny** невисоки, умерени цени; **~ý trest** леко, умерено наказание; **~é pásmo** *геогр.* умерени ширини, умерен пояс **2.** спокоен, миролюбив, сговорчив, уравновесен: **~ý člověk** спокоен, уравновесен човек; **~á povaha** сговорчив, уравновесен характер

mírov|ý, -á, -é мирен, който се отнася към мир: **~é hnutí** движение за мир; **~é jednání** преговори за мир; **~é soužití** мирно съвместно съществуване; **~é řešení, urovnání** решаване (*на въпрос*) по мирен път; **~é soutěžení** мирно съревнование; **~é využití** използване за мирни цели

mírumilovně *нар.* миролюбиво

mírumilovnost, -i *жс.* миролюбие

mírumilovn|ý, -á, -é миролюбив: **~á povaha** миролюбив характер

mířid|lo, -la *ср., обикн. мн. mířid|la, -el* *воен.* мѐрник: **~la jednoduchá** прѐст мѐрник; **~la optická** оптически мѐрник

míř|it, -ím *несв.* **1.** (*–; do čeho; nač*) прицѐлвам се, премѐрвам се (*–; в нещо*): **dobře ~í a střelí** добре се прицѐлва и стрѐля; **~it do terče** прицѐлвам се в мишеня; **~it do letadla** прицѐлвам се в самолет **2.** (*k čemu*) насѐчвам се (*към нещо, към някаква цел*): **svými plány ~í vysoko** поставил си е високи цели; **jeho návrh ~í k témuž cíli** предложението му преслѐдва същата цел **3.** (*kam*) отивам, вървя (*някъде, в някаква посока*); ориентирам се (*към нещо*): **~it přes dvůr do domu** отивам през двѐра

към къщата; **kam ~íš?** къде отиваш? къде си тръгнал? **4.** *в съчет.* **~it (kam) řečí, slovy** намѐквам (*за нещо*): **nevěděl, kam tou řečí ~í** той не знаеше за какво намѐква, накъдѐ бие с тези думи

míř|ja, -u *жс.* **1.** купа, паница, блюдо (*и съдържанието им*): **hliněná ~a** глинена паница; **polévková ~a** купа за супа; **~a koláčů** купа със сѐд
жѐлѐзѐнѐ
сѐ с някого; **chodit, běhat okolo něčeho jako kočka okolo horké ~y** въртя, сѐча и не смѐя да кажа нѐщо направо **2.** *готв.* блюдо, платѐ, поднос: **studená ~a** студени закуски, студѐно блюдо **3.** сѐд с фѐрма на купа или блюдо: **záchodová ~a** клозѐтна чиния; **~a pro nemocné** подлѐга

míř|ál, -u *м.* цѐрк. мисѐл (*служебник в католическата цѐрква*)

misanthrop *вж.* mizantrop

míř|je, -e *жс.* **1.** задача, мисия: **tajná ~e** тайна мисия **2.** мисия; представителство, делегация, прѐтеничество; **diplomatická ~e** дипломатическа мисия; **vojenská ~e** военна мисия

míř|ič, -e *м.* **1.** *неодуш.* бъркачка, смесител, миксер: **~ hlíny, písku** бъркачка за прѐст, пясък **2.** *одуш.* разбърквач; работник месѐч

míř|id|lo, -a *ср.* бъркачка, смесител: **~o hlíny** машина, бъркачка, смесител за прѐст, глина; **~o těsta** тестомесѐчна машина; машина за месене на тестѐ

míř|je, -e *жс.* цѐрк. **1.** мисия за покрѐстване на езичници, прѐтеничество: **~e mezi pohany** християнска мисия сред езичници **2.** християнска мисия

míř|ijn|í, -í, -í цѐрк. мисиец; който се отнася към мисия; мисионѐрски: **~í kříž** крѐст в пѐмет на християнски мисии

misionář, -e *м.* цѐрк. мисионѐр

míř|it, -ím *несв.* **1.** (*co s čím*) смѐсвам (*нещо с нещо*): **~it vodu s vínem** смѐсвам вода с вино **2.** (*co k čemu, do čeho*) примѐсвам, притѐрям (*нещо към нещо, в нещо*): **~it k pravdě lež** примѐсвам лъжа в истината; **~it hedvábí do vlny** смѐсвам вълна с коприна; **~it svůj hlas ve vřavu davu** прибавям гласа си към врявата на тълпа **3.** (*koho, co s kým, s čím*) размѐням, неправилно подмѐням (*едно с друго*); смѐсвам, бъркам (*някого, нещо с някого с нещо*): **~it dobré se špatným** обърквам коѐ е добро и коѐ лошо; **~it nevinného s vinným** размѐням невинен с виновен **4.** (*co*) месѐя, разбърквам, размѐсвам (*нещо*): **~it těsto** месѐя тестѐ

míř|it se, -ím se *несв.* **1.** (*s čím*) смѐсвам се, взаимно се прониквам (*с нещо*): **šedivý dým**

se **~il s mlhou** сив дим се смесваше с мъглата
2. (*do čeho*) намесвам се, бъркам се (*в нещо*):
~it se do hovoru намесвам се в разговор; **~it se do hádky** бъркам се, намесвам се в караница; **~it se do cizích věcí** бъркам се в чужди работи
misk|a, -y *ж. умал.* чинийка, паничка; малко блюдо: **~a na mýdlo** сапунерка; **~a polévky** купичка супа; **~y vah** блюдо на везни; **třecí ~a** *техн.* лабораторна съдинка; паничка за разтриване; хаванче
miskov|ý, -á, -é който е с чинийки, блюдо: **~é váhu** везни с блюдо
miss *неизм. ж.* мис, господарка
místečk|o, -a *ср. умал.* местенце ♦ **teplé ~o** топло местенце
místem *вж. místy*
místenk|a, -y *ж.* билет за запазено място
mističk|a, -y *ж. умал.* паничка, купичка, блюдо
místně *нар.* **1.** по отношение на мястото; местно: **zachycovat události ~i časově** регистрирам събития по място и време; **~ umrtvit** *мед.* на права мѐсна упойка **2.** умѐстно, подходящо: **řici něco ne zcela** ~ кажа нещо не съвсѐм на място; **příklady zcela ~ volené** съвсѐм умѐстно подбрани примери
místní|í, -í, -í **1.** мѐстен, пространствен, позиционен: **~í odloučenost** пространствена отдалеченост; **~í hodnota číslice** *мат.* позиционна стойност на цифра; **vlastní jméno ~í** *език.* мѐстно собствено име, топоним; **vedlejší věta příslovečná ~í** *език.* подчинѐно обстоятелствено изречѐние за място; **~í umrtvení** *мед.* мѐсна упойка **2.** локален, мѐстен; тѹкашен, тамошен; регионален: **~í rozhlas** мѐстно, провинциално радио; **~í noviny** мѐстен вѐстник; **znalost ~ích poměrů** познаване на мѐстните, тѹкашните порядки; **~í národní výbor (MNV)** *по-рано* общински народен съвет; **~í obyvatelstvo** мѐстно, тѹкашно населѐние; **to má jen ~í význam** това има сáмо локално значѐние; **~í doprava** локален, градски транспорт; **~í dráhy** *ж.п.* локални линии; линии с локално значѐние; **~í čas** *геогр.* мѐстно време
místnost, -i *ж.* помещѐние, стáя, зáла: **světlá ~** светло помещѐние; **byt o dvou ~ech** двустáен апартамент; **obytná ~** жилищно помещѐние; **společenská ~** клуб; **~i obchodního domu** помещѐния, зáли на универсáлен магазин
míst|o I, -a *ср.* **1.** място: **dát něco na jiné ~o** слóжа нещо на другó място; премѐстя нещо; **všechno je na svém ~ě** всѣчко е на мястото си; **není tu kouska volného ~a** тѹк няма

никакво свобóдно място; **chodil z ~a na ~o** тóй ходеше напред-назад, не сѐ застояваше на еднó място; **udělejte ~o!** отстъпѐте! направѐте място! **zabírat ~o** заѐмам място; **stát na jednom ~ě** стоя на еднó място; **dorazit včas na ~o neštěstí** пристигна наврѐме на местопроизшѐствие; **přistihnout na ~ě činu** хвáна на местопрестѹплѐнието; **nemohu z ~a** не мóга да се мрѐдна от мястото си, не мóга да се придвѣжа напред; **mít málo ~a** нямам място, на тѹсно сѹм; **stavební ~o** строително петнó; **~o k sezení** място за сядане (*в театър или превозно средство*); **~o k stání** място за правостоящи; **koncert byl vyprodán do posledního ~a** за концертá бѐше продáден и последният билет; **dojít, dostat se na určené ~o** отида на урѐчено, определѐно място; **dát, uložit něco na ~o** слóжа нещо на мястото му; **potrestat na ~ě** накажа незабáвно, на място; **zde není ~o pro dlouhé výklady** тѹк няма място за дълги обяснѐния; **ohledy tu nejsou na ~ě** скрѹпультите тѹк са неумѐстни; **to nemá v kritice ~o** за това няма място в критиката; **je na svém ~ě** тóй е на мястото си; подходящ е за работата си; **nebude od ~a, řeknu-li ...** не ѐ неподходящо, не ѐ неумѐстно да се каже, че ...; **mít srdce na pravém ~ě** добѹр, чувствителен човѐк сѹм; **mít hlavu na pravém ~ě** умен човѐк сѹм; **na tvém ~ě bych tam šel** на твоѐ място щáх да отида; **poskok, obrat na ~ě** *физкулт.* скóк, обрѐщане на място; **odevzdací ~o** *пощ.* местоназначѐние; **~o artikule** *език.* място на учленяване, на артикулация; **příslovce, příslovečné určení ~a** *език.* нарѐчие, обстоятелствено пояснѐние за място; **~o splatnosti** *юрид.* място за изплáщане; **~o plnění** *юрид.* място за изпълнѐние **2.** място, сѐлище, сѐло, град: **lázeňské ~o** курóртно място, курóртно сѐлище; бани; **zapadlé ~o** отдалечѐно, затѹнтено място, сѐлище; **~o pobytu** место-пребивáване; **~o působení** месторáбота; **~o určení** местоназначѐние; **~o narození** месторождѐние **3.** част, място (*от нещо*): **poškozené ~o na šatech** поврѐдена чást от дрѐхи; **při vyprávění zamlčel některá choulostivá ~a** в рáзказа си тóй премълчá някои деликатни момѐнти; **citovat některá ~a knihy** цитирам някои пасáжи, местá от книга; **o tom na uvedeném ~ě** за това се говорí на посóченото място **4.** място (*в поредица*): **umístit se na prvním ~ě** класирам се на пѐрво място; **to se musí rozhodnout na prvním ~ě** това трáбва да се реши пѐрво, на пѐрво място; **desetinné ~o** *мат.* място на десетичния знáк **5.** *обикн.*

мн. **místa, -t** инстанция, кръгове, равнище: **na pokyn vyšších ~t** по нареждане на висшестояща инстанция; **vládoucí ~ta** управляващи кръгове **6.** служба, работа, място: **pracovní, služební ~o** работно място; **~o u pošty** работа в поща; **mít dobré ~o** имам хубава работа; **hledat si ~o** търся си работа; **systemizované ~o** щатно място

místo II нар. вмѣсто: **~ do smíchu, dala se do pláce** вмѣсто да се засмѣе, тя се разплака: **~ v devět přišel v osm** вмѣсто в девет той дойдѣ в осем часа

místo III сѣюз вмѣсто да: **~ co ho měl vyslýchat, přátelsky s ním hovořil** вмѣсто да го разпитва, той разговаряше с него приятелски; **~ aby dítě ošetřila, odešla za zábavou** вмѣсто да се погрижи за детѣто, тя отиде да се забавлява

místo IV предлог с род. в замяна на; вмѣсто: **~ tří přišlo pět osob** вмѣсто трѣма дойдѣха петма♦ **šlechta ~směs** суцна права грѣшка; сбъркам

místodržitel, -e м. истор. намѣстник, губернатор, управител на град, градоначалник

místodržitelství, -í ср. истор. намѣстничество, губернаторство, градоначалство

místokrál, -e м. вицецрал

místopis, -u м. топография

místopisní, -á, -é топографски

místopředseda, -y м. замѣстник-председател

místopředsedkyně, -ě ж. замѣстник-председателка

místopředsednický, -á, -é замѣстник-председателски

místopředsednictví, -í ср. замѣстник-председателство, функция на замѣстник-председател

místopřísežně нар. под клетва, клетвено: **~ prohlásit** заявя под клетва

místopřísežný, -á, -é клетвен; който се прави под клетва: **~é sepsání majetku** юрид. клетвена декларация за имотно състояние; **~é prohlášení** клетвена декларация

místoředitel, -e м. замѣстник-директор

mistr, -a м. **1.** майстор (*занаятчия*): **~ zednický** (майстор) зидар; **~ tesařský** (майстор) дърводѣлец; **~ kominický** (майстор) коминочистач; **~ krejčí** (майстор) шивач; **~ ostrého meče** остар. палач **2.** майстор (*работник*): **dílenský** ~ цѣхов майстор; **otec je ~em v továrně na letadla** баща ми е майстор в завод за самолѣти **3.** специалист, познавач, майстор в работата си: **~ ve vypravování** майстор-разказвач; **~ pera** майстор на перото; **~ dláta** скулптор; **koncertní** ~ концертмайстор; **~**

svého oboru майстор в работата си; **dílo chválí svého ~a** майсторът се познава по работата му♦ **májor** *жаргонно*

го бива за тия работи; на тия работи той е майстор; **i ~ (tesař) se utne** и майсторът може да сгрѣши **4.** маѣстро; обръщение към много уважаван човек на литературата и изкуството: **vyprávějte o svých prvních skladbách, Mistře!** разкажете за първите си произведения, композиции, маѣстро! **5.** майстор (*на спорта*); шампион: **zasloužilý ~ sportu** заслужил майстор на спорта; **mezinárodní ~ v šachu** международен шах-майстор; **~ světa** световен шампион; **~ Evropy** европейски шампион **6.** учител, ръководител: **je žákem svého ~a** той е верен ученик на своя учител; **žák nad ~a** ученикът е надминал учителя си; **taneční, baletní** ~ учител по танци, по балет; танцмайстор, балетмайстор **7.** истор. магистър (*стара академична титла*): **upálení ~ Jana Husa** изгаряне на клѣда на магистър Ян Хус

mistrně нар. майсторски: **~ zahraná hra** майсторски изиграна партия; **~ vládnout štětcem** майсторски владѣя четката

mistrnost, -i ж. майсторство: **~ hry a)** майсторство в игра **б)** майсторство, виртуозност в свирене

mistrn|ý, -á, -é майсторски: **~ý výkon** майсторско постижение; **~é dílo** майсторско произведение; шедьовър; **~ý přednes** майсторско изпълнение (*за рецитал и под.*); **~ý hráč** майстор в играта

mistrov|á, -é ж. **1.** жена, която упражнява занаят; майсторка: **krejčovská ~á** шивачка **2.** съпруга на майстор: **paní ~á** жената на майстора

mistr|ovat, -uji|разг. -uju несв. 1. (*koho, co*) *пейор.* безцеремонно поучавам, командвам (*някого*): **~ovat děti** поучавам деца **2. жарг.** майстор съм, работя като майстор; **vyučil se a začal ~ovat** той изучи занаята и стана майстор

mistrovsk|ý, -á, -é 1. майсторски; който се отнася към майстор: **~á zkouška** майсторски изпит; изпит за майстор; **~ý kus** предмет, изработен на изпит за майстор **2.** шампионски; който се отнася към шампион, шампионат, първенствò: **~é družstvo** отбор-шампион; отборен първенец; **~ý zápas** състезание за първо място, за шампионска титла; **~ý titul** шампионска титла **3.** свършен; майсторски изработен; образцов, изключителен: **~é dílo** шедьовър, майсторско произведение; **~á hra a)** май-

сторска, съвършена игра **б)** виртуозно сви- рене; **to byl ~ý kousek** майсторска работа *и прен.*

mistrovstv|í, -í *ср.* **1.** майсторство; съвършено умение: **umělecké ~í** художествено майстор- ство; **prokázat své ~í** докажа майсторството си **2.** шампионат, шампионска титла, първен- ствò: **nabýt ~í** стана шампион; полúча шам- пионска титла; **zápas o ~í** състезание, среща за шампионска титла **3.** състезание за пър- венствò, за шампионска титла; шампионат, първенствò: **~í světa v kopané** светòвно пър- венствò по фúтбол

mistryn|ě, -ě *ж.* **1.** майсторка; жена, която вла- дее в съвършенство изкуство или занаят; же- на-виртуоз: **~ě na harfu** виртуозна арфистка; **je ~í v přetvářce** тя е майсторка на пре- струвките **2. спорт.** шампионка: **~ě světa ve stolním tenise** светòвна шампионка по тенис на маса; **~ě sportu** шампионка; майсторка на спòрта; **baletní ~ě** балерина от висòка класа

místy, místem *нар.* на местà; тук-там; на отделни местà: **~ ležel ještě snít** тук-там все още имаше сняг; **oblačno, ~ dešť** *метеорол.* облач- но, на отделни местà с превалявания от дъжд

míšeň I, -ně *ж. разг.* **1.** майсенски порцелан: **prostřela na stůl** ~ тя нареди на масата май- сенски порцелан **2.** майсенска ябълка (*сорт*)

míšeň II, -ně *ж. метал.* смес от съединения на арсен и антимон

míšeňec, -ce *м.* мелез: **~ec bělocha a černocho** мулат

míšeňin|a, -y *ж.* смесица, смес; коктейл: **po- divná ~a přímostí a úskoku** странна смесица от прямотà и коварство

míšeňk|a, -y *ж.* жена-мелез

míšeňsk|ý, míšensk|ý, -á, -é майсенски: **~ý porcelán** майсенски порцелан

míšň|í, -í, -í който се отнася към гръбначен мò- зък: **~í hmota** *анат.* вещество на гръбначния мòзък; **~í onemocnění** *мед.* болест на гръб- начния мòзък; **~í obrna** *мед.* паралич от гръб- начния мòзък

míšpul|e, -e *ж. бот.* мушмула (*Mespilus*)

mít, mám *несв.* **1.** (*со*) имам, притежавам (*не- що*): **~ peníze, knihy, auto** имам пари, книги, ~~машина~~ **mít** ~~машина~~ възможности, способности, талант за това **2.** (*со; kde; jak*) имам (*нещо някъде*); (*някой, нещо*) ми е (*някъде, някакъв/някакво*); (*с не- що*) съм (*при неотчуждаема собственост*): **~ oči po matce** имам очи като майка си, в очите приличам на майка си; **~ modré oči** имам сини очи; със сини очи съм; **~ klobouk**

na hlavě имам шапка на главата си; с шапка съм; **~ na sobě matčinu blůzu** облечена съм с блузата на майка си; **město má starobylý ráz** ~~грама~~ **mít** ~~грама~~ **rána (nic) v ústech** от сутринтà нищо не беше ял, не беше слàгал нищо в устата си; **~ jen dvě holé ruce** само с две гòли ръце съм; **to aby člověk pořád měl ruku v kapse** *жарг.* тò човек трябва постоянно да плàща; човек по- стоянно само да плàща; **~ něco po ruce** *разг.* имам, държà нещо под ръкà; **~ něco na srdci** *жарг.* искам да споделя нещо; нещо ми тежì на сърцето; **už jsem to měl na jazyku** вече ми беше на езика; **~ něco v malíku, v malíčku** *жарг.* зная нещо на пръсти; зная нещо наизуст, напàлно; **~ někoho na očích** *жарг.* държà ня- кого под окò; следя някого; **~ pláč, slzy na krajíčku** *жарг.* малко остава да се разплача; ахà да се разплача; **~ duši na jazyku** *жарг.* берà душà; издъхвам, умирам; **~ na kahanku** *жарг.* с единия крак съм в грòба; **~ něco za lubem** *разг.* имам нещо на ум; замислям, пла- нирам нещо; **~ dlouhé prsty** *разг. а)* имам влияние **б)** крадà; **má všech pět pohromadě** *разг.* сечè му/ì пипето; умен/умна е, съ- образителен/съобразителна е; **~ za ušima** *разг. експр.* изпечен хитрец съм; хитра лисица съм; **~ někoho v žaludku** *разг. експр.* ненавиждам някого; не мòга да търпя, да глèдам някого; **má to v krvi** *разг.* в кръвтà му/ì е; **~ oči všude** *разг.* всичко виждам; всичко зная; имам очи насякъде; **má skvělou cestu před sebou** тòй/тя има блестящо бъдеще; **všechno má svůj konec** всяко нещо си има край; **to nemá konce** мнòго дълга, безкрайна работа; **každá hůl má dva konce** всяка тояга има два края; всяко нещо има две страни; **~ něco z krku** *разг.* отгървавам се/отгървà се от нещо; **~ na někoho svrchu** *разг.* имам зъб на някого; мрàзя го; **~ srdce k lidem** добър, отзивчив съм; **~ srdce na dlani, na jazyku** искрен, откровен съм; **~ srdce až v kalhotách** страхувам се; сърцето ми е слязло в петите; **~ svou hlavu** упорит, неотстъпчив съм; **~ dobrý, zdravý kořínek** здрав съм; имам крèпко здраве, от здрав корен съм; **~ těžký jazyk** пиян съм; **~ někoho na bytě** имам, държà някого на квартира, в квартирата си, в апартаментà си; **~ někoho, něco v hrsti, v rukou, v moci** *разг.* в ръцете ми е, в мòя власт е; **~ někoho na své straně** имам съюзник в нечие лице, еди-кòй си ми е съюзник; **~ někoho, něco na krku** някой се е увесил на вратà ми; тèжко брèме ми е; **~ někoho pod sebou** началник съм на някого; ~

vítězství v kapse победата ми е в кърпа вързана **3.** (*co kde*) ймам, държам (нещо някъде): ~ **v kleci kanárka** ймам канарче в клетка **4.** (*co*) ймам, получавам, вземам (нещо): **má (plat) devět tisíc měsíčně** има, получава (заплата) девет хиляди крони на месец; ~ **k platu stravu a byt** освен заплата получавам храна и квартира **5.** (*co z čeho*) получа (нещо в резултат на нещо): **mohl z toho ~ smrt** можеше да умре
 измислил(а) сам(а); това не е негова/нейна мисъл; ~ **z ostudy kabát** не ме е срам; безсрамен съм; ймам перде пред очите; **co z toho máš?** каква полза имаш от това? **nemá z toho ještě rozum** още не му е ясно; още нищо не разбира; още не ги разбира тия работи **6.** (*koho, co*) хванал съм, превзел съм вече (някого, нещо): **už mají celé město** вече са превзели целия град; **už ho (zloděje) mají** вече са го хванали (разбойника); ~ **někoho na lopatě** победил съм, нокаутирал съм някого; **už to mám a)** намерих, открих вече **б)** сетих се, разбрах вече **7.** в съчет. ~ **blízko, daleko** (*kam*) близко, далече ми е (някакво място) да ходя там **8.** (*po čem*) свършил съм, приключил съм (нещо): ~ **po práci** приключих, свърших работата си; ~ **po penězích** свърших парите **9.** (*co za sebou*) освободил съм се (от нещо), приключил съм (*s něco*): ~ **zkoušku za sebou** взех изпит; ~ **vojnu za sebou** отбил съм военната си служба; отслужил съм **10.** (*co s kým*) разг. ймам (някакво) отношение (*s něco*): **nic s nikým ne~** нямам нищо общо с никого; **co s ním máš, co spolu máte?** каквò общо имате с него? **s kým mám čest?** с когò ймам честта да разговарям? **s kým mám co činit?** книж. с когò ймам работа? **něco s ním měla** имала е нещо (*интимна връзка*) с него **11.** (*koho, co za koho, zaš*) смятам (някого, нещо за някакъв, за нещо): ~ **někoho za přítele** смятам някого за приятел
 че...; ~ **někoho za blázna** прен. шегувам се, майтапя се с някого; будалкам някого; ~ **někomu něco za zlé** сърдя се на някого за нещо; ~ **ve zlé někomu** споменавам някого с лошо, сърдя му се; ~ **něco za bernou mincí** приемам нещо за чиста монета **12.** (*koho zaš; v kot koho*) (някой) ми е (някакъв): ~ **někoho za muže/za ženu** някой ми е мъж/някоя ми е жена; ~ **v někom přítele** някой ми е приятел **13.** (*co*) в съчет. с абстрактни същ. изпитвам, чувствам, усещам (нещо); обзет, обхванат съм (от нещо): ~ **hlad, žízeň** гладен съм, жаден съм; ~ **bolest** боли ме; ~ **rozum** разумен,

благоразумен съм; ~ **trápení** измъчвам се, страдам; ~ **rád někoho, něco** обичам някого, нещо; ~ **radost** радвам се; ~ **zármutek** тъжно ми е; ~ **strach** страхувам се; ~ **zlost** ядосвам се; ~ **strach z něčeho** боя се от нещо; ~ **zájem** интересувам се; ~ **snahu** старая се; ~ **naději** надявам се; ~ **smůlu** нямам късмет; не ми върви; ~ **naspěch** бързам; ~ **na starosti někoho, něco** грижа се, отговарям за някого, за нещо; ~ **něco, někoho na mysli/na paměti** ймам предвид, мисля за нещо, за някого; ~ **v nenávisti** мрзя; ~ **v lásce** обичам; ~ **v úctě** уважавам; ~ **v úmyslu** замислям, ймам намерение; ~ **horečku** ймам висока температура; ~ **čas** ймам време; ~ **kdy** ймам време за нещо; ~ **práci** зает съм, ймам работа; ~ **pravdu** прав съм; ймам право; ~ **smysl, pochopení pro něco** разбирам нещо; ймам чувство, разбираме за нещо; ~ **vliv** ймам влияние; влиятелен съм; ~ **trpělivost** търпелив съм; ймам търпение; **co máte proti mně?** каквò имате против мен
 мнѣ
rád експр. остави ме на мира; ~ **vítr z něčeho** жарг. боя се от нещо, подбъзнат съм от нещо; **nemá stání** не гò/я свърта на едно място; неспокоен/неспокойна е; ~ **něčeho až po krk** до гúша ми е дошло от нещо; **už toho mám dost** разг. омръзна ми, писна ми вече от това; **co na ní má?** каквò тòлкова харесва в нея? каквò намира в нея? ~ **pod kloboukem** пиян съм; ~ **práce nad hlavu** много съм зает, потънал съм в работа **14.** (*koho k čemu*) подтиквам, насочвам (някого към нещо); карам, заставям (някого) да (на)прави (нещо): ~ **někoho k práci** подканям, принуждавам някого да работи; ~ **dítě k učení** подканям, карам дете да учи; ~ **někoho k tomu, aby přišel** каня, карам някого да дойде **15.** (*na co*) рядко гòтвя се, каня се (нещо) да (на)правя: **strom má na květ** дървò се гòтви да цъфти **16.** с инф. ймам (какво да правя): ~ **co jíst** ймам каквò да ям; ~ **co pít** ймам каквò да пия; ~ **co dělat** ймам каквò да правя; ~ **co říci** ймам каквò да кажа; **neměl koho tam poslat** нямаше когò да изпрати там; **mám s kým jít** ймам с когò да отида; **neměla proč plakat** тя нямаше за каквò да плаче; ~ **kam jet** ймам за къдè да зми
 няма отношение към тая работа, няма нищо общо с тая работа **17.** *като модален гл. с инф.* трябва, желателно е, хубаво ще да е (нещо да (на)правя): **kdy se mám vrátit?** когà (трябва) да се върна? **mám chodit včas** не бива да закъснявам; **to jste měli vidět!**

трябваше да го видите! **mám tam jít?** да отида ли? **měl by sis odpočinout** би трябвало да си починеш; **co mám dělat?** каквò (трябва) да правя? **co mám koupit?** каквò (трябва) да купя? **odcházím, když mají přijít** кога̀то трябва да дойдат, излизам; **měl jsi tu být včas, byl bys to viděl** да бѣше дошъл наврѣме, щѣше да го видиш; трябваше да дойдеш наврѣме, за да го видиш **18. при отриц. с инф.** не бѣва, не трябва (да правя нещо); нямам право (да (на)правя нещо): **on mi nemá co poroučet** то̀й няма каквò да ми заповѣдва, то̀й няма право да ми нареджда; **co že se mělo stát?** каквò било станало? **19. разг.** има, е (екзистенциално): **dnes máme středu** днѣс е срьда; **dnes máme celkem dvacet lidí** знáчи общо (има) двáйсет д̀уши; **to máme dnes hezky** днѣс времето е м̀но̀го х̀убаво; ей, че х̀убаво е времето днѣс; **to máte tak** знáчи ѣто каквò; знáчи такá; **to máš z toho, že ...** товá е такá, понѣже ...; **co pořád máš?** разг. експр. каквò все искаш? каквò има? каквò не ти харѣсва? **tu máš** (при подаване на нещо) ѣто, нá; товá е; **tu máte na to ruku** ѣто, договорихме се; разбрахме се; дайте си р̀кáта; **tu máš peníze** ~~денежи~~ **крупáч!** я глѣдай; **to máš fuk** разг. всѣ едно, м̀но̀го вáжно, п̀ука ми **20. в съчет. със страд. прич. на св. глаголи и прил. за състояние, изразява състояние в резултат на мин. действие:** **máme zaseto** посяхме; **zítra budu ~ kabát ušitý** ўтре палтòто ми ще б̀ѣде гòтòво, ушїто; **~ uvařeno** сгòтвил(а) с̀м; **má ~** ~~уважено~~ **ува̀** **odbyto** умрjá, почїна, отгьрвá се; **~ na někoho spadeno** мрázя някого, имам зьб на някого; **~ pro strach uděláno** не сѣ боя; **nemá na různých ~** ~~нечем~~ **нѣчем** задоволявам се с направеното, престáвам да работя; **~ slovo** имам д̀умата; **~ hlavní slovo v něčem** имам решáваща д̀ума по някакъв вьпрòс; **~ dobré slovo pro někoho** имам добрò, лáскаво отношѣние към някого, м̀нѣние за някого; **~ prsty v něčem** разг. имам пр̀ст в нѣщо; **~ něco černé na bílém** разг. имам нѣщо чѣрно на бяло; **co tě nemá!** разг. каквї ги прикáзваш! грешїш! **už to mám** разг. сѣтих се; **~ na něco zuby** тòча си зьбїте за нѣщо; **mám to na jazyku** на езїка ми е, а не мòга да го кажа

mít se, mám se несл. **1. (jak)** ч̀увствам се (някак), намїрам се (в някакво състояние): **~ se dobře, špatně** добрѣ с̀м; злѣ с̀м; **jak se máš?** ~~как~~ **як си?**

добрѣ си живѣя; **~ se jako nahý v trní** зак̀сал с̀м; злѣ с̀м; **~ se jako prase v žitě** живòт си живѣя, глѣдам си к̀ѣфа; **věci se mají tak a tak** положѣнието е такòва, нещáта стоят такá; **ti se mají!** експр. тѣ живòт си живѣят! **kdybych přišel pozdě, to bych se měl!** ирон. ако бях зак̀снѣл, добрѣ щя̀х да се наредя! **~ se na pozoru** внимáвам **2. в съчет. A má se ku B** мат. лог. А се отнáся към В **3. (k čemu)** гòтвя се, стя̀гам се (за нещо): **~ se k odchodu** гòтвя се да си трь̀гна; **~ se k práci** стя̀гам се да работя; **k ničemu se nemá** за нїщо няма же- ~~жизнен~~ **жизнен с̀м; рáдвам се на живòта; mělo se k vojně** остар. отиваше към войнá **4. (ke komu)** държá се мїло, внимáтелно (с някого); т̀рся благодарно̀жѣнието (на някого); умїлквам се (на някого): **~ se k matce** държá се мїло с мáйка си; **pořád se jen kolem otce měla** тя̀ постоянно се вьртѣше около башá си; **má se k ní jeden hoch** еднò момчѣ я уха̀зва **mítink** [-tu-], -u м. **1.** мїтинг, събрáние: **dělnický** ~ работнически мїтинг **2.** спòртна срѣща; състезáние: **lehkoatletický** ~ лекоатлетическо състезáние

mitr|a, -u ж. цьрк. мїтра

mixér, -u м. **1.** мїксер (кухненски) **2. техн.** смесїтел на з̀в̀укови сїгнáли

mix|ovat, -uji/разг. -uju несл. и св. смѣсвам/смѣся

míza, -u ж. **1.** бот. мьзгá; дървѣсен сòк **2. биол.** лимфа **3. прен.** жизнѣна сїла, бòдрост: **cítí v sobě novou ~u** ч̀увства нòви сїли в сѣбе си; **druhá ~a** шег. втòра млáдост

mizantrop, -a м. мизантрòп

mizer|a, -u м. и ж. разг. нищòжество, мр̀снїк, мизѣрник, мерзáвец, негòдник: **je to ~a chlap** тòй е негòдник; **ty ~o!** мерзáвец такъв!

mizér|ie, -e ж. разг. мизѣрия, нищѣтá: **hmotná i duchovní ~e** материáлна и духовна нищѣтá

mizerně нар. мизѣрно, лòшо, злѣ: **~ pracovat** работя лòшо; **je mi ~** злѣ ми е; ч̀увствам се злѣ; **jednat ~** постъпвам злѣ, нїзко, мр̀сно

mizern|ý, -á, -é **1.** мизѣрен, нищòжен, м̀но̀го слаб, бѣден, оск̀ѣден, лòш: **~á práce** м̀но̀го слáба, лòша рáбота; **~á úroda** бѣдна, оск̀ѣдна, нищòжна рекòлта; **~é víno** м̀но̀го лòшо вїно; **~ý plat** мизѣрна, нищòжна заплáта; **~á věc** м̀но̀го лòша, неприятна рáбота **2.** мр̀сен, дòлен, мизѣрен: **~ý chlap** мр̀сен, дòлен човѣк; мерзáвец, мизѣрник; **~ý čín** пòдла, мр̀сна, дòлна постъпка **3. експр.** нищòжен, незначїтелен, мизѣрен: **těch několik ~ých**

tisíc zaplatím ще платя тия мизерни няколко хиляди

mizet, -ím, 3. мн. -í/-ejí 1. губя се, изчезвам, скривам се (*в далечината и под.*): **keře ~ejí pod sněhem** храстите изчезват под снегà; **v dálce všechno ~í** всичко се губи в далечината; **vlak ~í do dálky** влакът изчезва в далечината **2.** губя се, отсъствам: **~ela na dlouhé hodiny z domova** тя се губеше по цели часове от къщи **3.** изчезвам, изгубвам се, преставам да съществувам: **sníh z polí už ~í** снегът вече изчезва от нивите; **zvláštnosti nářeční a staré zvyky ~ejí** диалектните особености и старите обичаи изчезват

mizivě нар. нищожно: **~ nepatrný počet** нищожен брой; **~ málo** нищожно малко

mizivlý, -á, -é 1. изчезващ, губещ се, чезнещ: **~é dálky** чезнещи далечини; **~ý čas** изчезващо време **2.** незначителен, нищожен, много малък: **~á menšina** незначително малцинство; **~é procento** нищожен процент; **až na ~é výjimky** с много малки изключения

mízn|í, -í, -í лимфен: **~í pletivo** бот. камбий; **~í žlázy** анат. лимфни жлезы; **~í uzliny** анат. лимфни възли; **~í buňka** анат. лимфоцит

mlád'átk|o, -a ср. **1.** умал. малко на животно **2.** младенец, пеленаче: **je proti mně úplně ~o** в сравнение с мен е истински младок; **vražďení mlád'átek** библ. избиване на младенците

mladě нар. по младějски: **vypadal ~** той изглеждаше млад; **mladěше**

mlád|ě, -ěte ср. **1.** малко на животно или птица: **pták chrání svá mlád'ata** птицата пази своите малки; **kočičí ~ě** коте **2. експр.** млад, обикн. неопитен човек; младок: **takové vytáhlé dívčí ~ě** високо млядо девойче; **je proti mně ~ě** в сравнение с мен е младок; **dosud jsi jen literární ~ě** като литератор още ймаш жълто около устата

mlád|ek, -ka м. чирак в мелница или пивоварна: **~ek pracoval ve mlýnici** чиракът работеше в мелницата

mláden|ec, -ce м. **1.** младěj, юноша: **z hocha se stal pěkný ~ec** момчето е станало хубав младěj **2.** ерген: **starý ~ec** стар ерген; **zůstal navždy ~cem** той завинаги остана ерген; никога не се ожени; **zvyky starého ~ce** навици на стар ерген **3. експр.** момче, младěj, мъж: **pojďte, ~ci, sedněte si!** заповядайте, момчета, седнете! **4.** шафер: **v průvodu šly družičky a ~ci** в процесията вървяха шаферки и шафери

mládeneck|ý, -á, -é ергенски: **~ý život** ергенлък, ергенски живот; **~ý byt** гарсоньера, ергенски апартамент; ергенска квартира

mládež, -e ж. събир. младěj, младежта, млядите: **veselá ~** весела младěj; **zlatá ~** златна младěj; **dělnická ~** работническа младěj; **družina ~e** учил. занималня

mládežnice, -e ж. по-рано младějка деятелка; комсомолска активистка; комсомолка

mládežnick|ý, -á, -é по-рано който се отнася към младějко движение; комсомолски: **~é hnutí** младějко, комсомолско движение; **~á organizace** младějка, комсомолска организация; **~ý časopis** младějко, комсомолско списание

mládežník, -a м. по-рано младějки деятел; комсомолски активист; комсомолец

mlád|í, -í ср. **1.** млядост, млядини: **radostné, šťastné ~í** радостна, щастлива млядост; **rané, časně ~í** ранна млядост; детство; **od ~í těžce pracovat** от мляди години работя тежка работа

mlád|í, -í ср. **1.** млядост, млядини: **jakoby našel** поговорка каквото научиш на млядини, на старини ти е като подарено **2.** мляdej; мляди хора, млядо поколение, *прен.* млядост: **~í na Strahově** младежта, млядостта на Страхов; **~í zaplnilo ulice** млядостта, младежта изпълни улиците

mladic|e, -e ж. мляда жена, (млядо) момиче: **není to už žádná ~e** вече (съвсем) не е мляда; **strojí se jako ~e** тя се облича като момиче; **~e i stařeny** мляди и стари жени

mladicky нар. по младějски: **~ si vykročit** тръгна като младěj; **~ nadšený** младějски въодушевен

mladick|ý, -á, -é младějски: **~á léta života** младějски години от живота; **~á nezkušenost** младějка неопитност; **~ý vzhled** младějки вид; **~ý krok** младějка стъпка; младějка походка; **~ý zapal** младějски плам; ентузиазъм

mladík, -a м. младěj; мляд човек: **sympatický ~ec** симпатичен мляд (съвсем) не е мляд

mladín|a, -u ж. **1. лес.** мляда гора; мляди дървета или храсти: **pěkně vzrostlá ~a** добре израсла мляда гора **2. спец.** млядо пиво (*междинен продукт при производство на бира*)

mladistvě нар. по младějски, свежо, бодро: **~ svěží** по младějски свеж; **~ oblečená žena** младějки облечена жена

mladistv|ý I, -á, -é (много) мляд; по младějски свеж, бодр: **~ý vzhled** младějски, свеж вид; **~ý elán** младějски ентузиазъм

mladistv|ý II, -ého м. непълнолетен; младěj на възраст между 15 и 18 г.; юноша

mlád|nout, -nu *несв.* подмладявам се: **ten člověk nestárne, ale ~ne** този човек не остарява, а се подмладява; **dědeček ~ne při vnučatech** дядото се подмладява с внучетата си

mladost, -i *ж.* младост; млада възраст: **překrásný čas ~i** прекрасното време на младостта

◆ **mladost** *младост*

mladší|í, -í, -í не съвсѐм млад; сравнително млад: **~í člověk** сравнително млад човек

mlad|ý, -á, -é 1. млад: **~ý člověk** млад човек; младѐж: **starí ~í** старо и млада; **~á generace** млада поколѐние; **~á léta** млади години; **za ~a/zamlada** на младини; на млади години; **~á paní** млада госпожа, млада стопанка; **~ý Kroupa** *разг.* Крòупа младши, Крòупа-син

◆ **mladší** *младши*

работиш, на старини ще прòсиш 2. младѐжки: **~ý krok** младѐжка стѝпка, походка; **~ý smích** младѐжки смѝх; **~á krev** млада, младѐжка кръв; **má ~é nohy** млади са му краката; издържа на ходене; не сѐ уморява да върви; **~é písně** младѐжки пѝсни 3. млад, нòв, прѝсен: **~á zeleň** млада зеленина; **~ý stát** млада държава; **~é pivo** нова бира; **~ý vulkanismus** *геол.* вулканизъм

◆ **mladost** *младост*

mlask|at, -ám *несв.* 1. мляскам: **~at při jídle** мляскам, когато ям; **~at na koně** подкарвам кòн (*сѝс специфичен звук, с мяскане*) 2. *третол.* -á жвака, шляпа (*за кал и под.*): **bláto ~alo pod střevíci** кал жвакаше под краката; **děšť ~al** дъжд плющѐше; **těsto ~á** тестòто шляпа

mlaskav|ý, -á, -é 1. мляскащ: **~á hubička** мляскаща целòвка 2. шляпащ: **~á chůze** шляпаща походка

mlask|nout, -nu *ср.* 1. млясна: **spokojeně ~l** тòй млясна доволно 2. шляпна, изшляпам: **bláto ~lo** калтò изшляпа

mlát, -u *лхр.* млати ◆ **cesta jako ~t** като харман; **šlo se mu jako po ~ě** тòй вървѐше лѐко; **jaký plat, takový ~** както платиш, така ще ти овършѐят; според парите и работата 2. *истор.* бухòлка (*старинно орѝжие, по-добно на чук*)

mlátí|č|ka, -y *ж.* вършòчка

mlát|ít, -ím *несв.* 1. (-; *со*) вършѐя (-; *нещо*): **~it žito** вършѐя рѝж; **~it na mlátíče** вършѐя с вършòчка ◆ **napředse-ípotomsepláí**

първо работата, после парите; **už ~í z posledního** запòсите му са на привършване; **~it prázdnou slámu** говоря празни приказки 2. (*čít do čeho*) *експр.* млатя, блѝскам, ч̀укам, úдрям (*нещо с нещо*): **~it na dveře** бл̀у-

скам по вратò; **~it pěstí do stolu** úдрям с юмр̀ук по м̀аса; **hráči ~ili kartami do stolu** играчи шляпаха к̀арти м̀асата; **děšť ~il do oken** д̀жд плющѐше в прозòрците 3. (*čím*) трѝскам (*нещо*); вд̀игам ш̀ум (*с нещо*): **~it dveřmi** трѝскам, бл̀скам врати; **vítr ~il okny** вят̀р бл̀скаше, трѝскаше прозòрци; **~il celé dny do psacího stroje** по ц̀ели дни тòй бл̀скаше на пишѐща машин̀а 4. (*koho - vin.*) *експр.* б̀ия жестòко, млатя (*някого*): **~í ženu** тòй б̀ие женò си; **~il každého hlava nehlava** тòй млатѐше вс̀ички, г̀дѐ когò св̀ърне 5. (*co*) *разг. експр.* ч̀упя, трѝскам, трошò (*нещо*): **~ila talíř za talířem** т̀я ч̀упѐше чинѝя след чинѝя; **kluci ~ili okna** момч̀етата трошòха прозòрци

mlát|it se, -ím se *несв. жарг. експр.* бл̀скам се, прек̀арвам неудобно, неприятно (*времето си*): **~it se celý den ve vlaku** бл̀скам се ц̀ял д̀ен във в̀лака

mláz|í, -í *ср.* млада гòра, х̀расти: **zelené ~í keřů** зелѐни млади х̀расти; **prolázat ~ím** пром̀квам се през млада гòра

mlč|enlivost, -i *ж.* мълчливост; дискр̀етност, *книж.* безм̀ълвие: **zachovávat ~ ve věcech úředních** п̀азя служ̀ебна т̀айна; **děsivá ~** ужас̀яващо безм̀ълвие

mlč|enliv|ý, -á, -é 1. мълчалив, безм̀ълвен: **~ý starý mládenec** мълчалив стар ерг̀ен 2. дискр̀етен; кòйто умѐе да п̀азя т̀айна: **je ~ý jako hrob** тòй мълчи като грòб; не изд̀ава т̀айни

mlč|et, -ím *несв.* 1. мълчò, нищо не к̀азвам: **~ a neskákej mi do řeči** мълчи и не м̀е прек̀свай; **odpuř, že jsem tak dlouho ~el** прощ̀авай, че тòлкова д̀ълго не т̀и пиш̀ах; **stroje ~í** машин̀ите не работят; **prameny o tom ~í** в̀ извор̀и

pařez мълчи като п̀н; **mluviti stříbro, ~eti zlato** *поговорка* гòворенето е сребрò, мълч̀анието – з̀латò 2. мълчò, тр̀ая си, не възраз̀явам, не сѐ об̀аждам, не к̀азвам м̀нѐнието си: **~, to přejde!** мълчи, не сѐ безпокòй, ще м̀ине! **při sporu druhých ~el** тòй не сѐ об̀аждаше, не сѐ намѐсваше в ч̀ужд̀ спòр; **k tomu už nemohu ~et** вѐче не мòга да мълчò по тòзи възпрòс 3. п̀азя т̀айна: **umíš ~et?** м̀ожеш ли да п̀азиш т̀айна? **~et jako hrob** мълчò като грòб **mlč|ky** *нар.* мълчаливо, с мълч̀ание: **pracovat ~** работя мълчаливо; **~ přejít nepřijemnost** отмин̀авам неприятност с мълч̀ание

mlec|í, -í, -í м̀елеш; м̀елничен, м̀елнич̀арски; кòйто сл̀ужи за м̀елене: **~í zařízení** м̀елещò устрòйство; **~í kámen** воденичен к̀амък; **~í právo** м̀елнично пр̀аво; **~í povolení** м̀елни-

чарско разрешително; разрешително за меле-лене

mléčný, -á, -é **1.** млечен: **~é výrobky** млечни продукти; **~á strava** млечна храна; **~ý bar** млечен бар; **~é žlázy, buňky** биол. млечни жлезы, клетки; **~á kyselina** хим. млечна киселина; **~ý cukr** хим. млечна захар; лактоза **2.** млекоподобен, млечнобял; който прилича на мляко: **~é sklo** матово, млечно стъкло; **~á žárovka** електр. матова крушка; **Mléčná dráha** астр. Млечният път; **~ý chrup, ~é zuby** анат. млечни зъби

mlékárenský, -á, -é млечен; свързан с млечната промишленост: **~á výroba** млечно производство; **~ý průmysl** млечна промишленост; **~é balení másla** промишлено опаковане на масло; **~é plnění láhví** промишлено пълнене на бутилки с мляко

mlékárenství, -í *ср.* млечна промишленост

mlékárna, разг. **mlíkárn**, -у *ж.* **1.** млекозавод: **družstevní ~a** кооперативен млекозавод **2.** млекарница; магазин за мляко

mlékař, -е *м.* млекар; работник в млекозавод; продавач на мляко

mlékařka, -у *ж.* млекарка

mlékařský, -á, -é млекарски: **~ý krám** млекарски магазин; **~é konve** млекарски гюмове

mlékařství, -í *ср.* *остар.* магазин за мляко и млечни продукти; млекарница

mléko, -а *ср.* **1.** мляко: **mateřské ~o** майчино мляко; **pasterizované ~o** пастеризирано мляко **2.** още има жълто около устата; **děvče krev a ~o** момиче бяло и червено **3.** млекоподобна, млечнобяла течност: **sójové ~o** соено мляко; **kokosové ~o** кокосово мляко; **vápenné ~o** техн. варно мляко; **rostlinné ~o** бот. растително мляко; **kaučukové ~o** латекс

mletý, -á, -é смлян, млян: **~ý pepř** (с)млян чер пипер

mlha, -hy *ж.* мъгла: **ranní ~ha** утринна мъгла; **krajina zahalená v ~ze** местност, обвита в мъгла; **umělá ~ha** воен. изкуствен дим, димна завеса; **olejová ~ha** техн. пулверизирано мляко

mlhavě нар. мъгливо, неясно, смътно: **~ si vzpomínat** смътно си спомням

mlhavo I нар. мъгливо: **je ~** мъгливо е

mlhav|o II, -а *ср.* мъглив въздух; мъглив хоризонт, мъгла: **vesnice temněly se v ~u** селá (се) тъмнееха в мъглата

mlhavý, -á, -é **1.** мъглив; обвит в мъгла: **~é počasí** мъгливо време; **~á dálka** мъглива далечина

2. прен. неясен, неопределен, мъглив, мъгляв: **~ý program** неизяснена програма; **~é představy** мъгляви представи; **~á fráze** неопределена фраза

mlhovina, -у *ж.* астр. мъглявина: **galaktické ~y** галактически мъглявини

mlhovka, -у *ж.* спец. фар на автомобил за движение при мъгла

mlíčák, -а *м.* риб. мъжка риба, достигнала пълно зрелост

mlíčjí, -í *ср.* **1.** оплождаща течност при рибите **2.** млечка, млечок (*глухарче и под. които при пречупване изпускат млечнобяла течност*)

mlíčňák, -а *м.* **1.** шаран, мъжка риба, достигнала пълно зрелост: **z ~ů je chutná polévka** от мъжки шарани става вкусна супа **2. експр.** хлапак, младък, малко момче; неопитен млад мъж: **mlíčňáci, ti co jim ještě vzadu koukala košile** оня хлапаци, дето още не могат да се загашат

mlíkař, **mlíkařka**, **mlíkařský** *вж.* **mlékař**, **mlékařka**, **mlékařský**

mlíko *вж.* **mléko**

mlít, **melu** *несв.* **1.** (со) меля, смялам, стривам (*нещо*): **~ obilí, kávu, maso** меля зърно, кафе, месо **2.** **božímlymcloupomalu, ale jistě** поговорка господ забавя, но не забравя; (**už mele z posledního a**) резервите му са на привършване **3.** берé душа; **tichá voda břehy mele** тихата вода е най-опасна; **kdo dřív přijde, ten dřív mele** кой превари, той товари **4. (-; koho, со) разг. експр.** дрънкам, плещя, меля, бърборя, ломотя; говоря бързо и неразбрано: **mlel německy** той ломотеше, дрънкаше на немски; **mlela od božeho rána** тя от сутринта бърбореше, мелеше непрекъснато; **mele nesmysly** дрънка глупости; **~ celé přibuzenstvo** одумвам цялата родá; **~** клокарствам за всички родни **5.** **~pusomelvdřínkam, kapmele vodu** шаранът си отвара устата във водата; **zbůhdarma ~ hubou, jazykem** постоянно ми мели устата, езикът; дрънкам празни приказки; **mele páte přes deváté** говори объркано; дрънка глупости; плещи врели-некипели; **mele pořád stejnou písničku** едно си баба знае, едно си бае **3. (koho - вин.) разг. експр.** бия, налагам, млата (*някого*): **pastýř jak ho mlel, tak ho mlel** овчарят здравата го налагаше

mlít se, melu se *несв.* **1.** въртя се неспокойно, обръщам се, мятam се: **něco se mele mezi stromy** нещо се мята между дърветата; **mlelo se klubko těl** някакво кълбо от преплетени тела **2.** мяташе **3.** **počasí jakokdyžsevšichni čerti melou** лошо време (*с проливен дъжд*)

или с гъст сняг и вятър) 2. бия се, боричкам се: **při demonstraci se to mlelo, ba i krev tekla** на демонстрацията стана сбиване, проля се даже и кръв

mlök, -a м. зоол. саламандър (*Salamandra maculosa*)

mls, -u м. 1. лакомотство; сладкиш; нещо вкусно: **bonbony a jiné** ~у бонбони и други лакомотства 2. ядене на лакомотства: **něco na** ~ нещо вкусно за ядене

mls|at, -ám неск. (–; со) ям, ханпам с наслада (нещо); наслаждавам се (на нещо), угаждам си (с нещо вкусно): **chodit ~at k cukráři** ходя да си угаждам на душата при сладкаря; **~at med** с наслада ям мед; **~at krásu** прен. експр. наслаждавам се на красотата

mlsav|ý, -á, -é който обича да яде лакомотства; сладокусник; чревоугодник

mlsně нар. 1. чревоугоднически, лакомо, алчно: ~ **se olizovat** лакомо се облизвам 2. сладострастно, жадно, ненаситно: ~ **se dívat** експр. гледам сладострастно, жадно, ненаситно

mlsn|ý, -á, -é 1. лаком, сладокусен; придиричлив към яденето; който се храни главно с лакомотства

яде каквò да è; обича да яде вкусна храна; придиричлив(а) е на ядене; чревоугодник/чревоугодничка е; **honí mě ~á** много ми се е прияло нещо хубаво 2. експр. ненаситен; жаден за чувствени наслади; чувствен; сладострастен: ~**ý požitkář** сладострастник; ~**é oči, rty** чувствени очи, устни; ~**ý lesk v očích** сладострастен блясък в очите; ~**ý kocour** прен. експр. женкар, коцкар, старо коце

mluv|a, -u ж. 1. реч, език, говор: **lidská ~a** човешка реч; **zvuky rodné ~y** звуци на родния език; **městská ~a** език. градски говор; **přesvědčivá ~a čísel** прен. убедителният език на цифрите 2. говор; способност за говорене: **vrátila se mu ~a** върна му се говорът; **nedbalá ~a** небрежен говор, изговор

mluvč|í I, -ího м. 1. оратор; говорещ; ~**í se odmlčel** ораторът замълча, направи пауза 2. говорител, представител, делегат: ~**í delegace** представител, говорител на делегация; ~ **generace** говорител на поколение

mluvč|í II, -í ж. 1. ораторка; говореща (в момента) 2. говорителка

mluvic|í, -í, -í предназначен за говорене, говорен: ~**í ústrojí** говорен апарат

mluvič, -e м. експр. дърдорко, бърборко

mluvid|la, -el ср. мн. език. говорни органи

mluv|it, -ím неск. 1. говоря: **dítě už ~í** детето вече говори; ~**it zřetelně, nahlas** говоря ясно,

високо; ~**it česky, bulharsky** говоря (на) чешки, (на) български; ~**it po hanácku** говоря (на) ханачки диалект; ~**it několika jazyky** говоря на няколко езика

mlčeti zlato поговорка говоренето е сребро, мълчанието – злато; **tobě se to ~í** разг. лесно ти е да говориш, да го кажеш; лесно ти е на тебе; ~**it páte přes deváté** говоря несвързано, объркано; ~**í mi do noty, do pera** подкрепя моето мнение; поддávка ми; **řeč se ~í, pivo se pije** дума дупка не прави; няма нужда всяка дума да се претегля, да се взема насериозно; ~**it andělským jazykem** книж. говоря мило, любезно; ~**it na půl huby** разг. говоря неохотно, с половин уста; ~**it z cesty** разг. говоря несвързано; бълнувам; говоря глупости, без връзка с разговора; ~**í z něho hloupost, závist** това са думи на глупав, завистлив човек; **darmo ~it, škoda ~it, hanba ~it** няма каквò да говорим; не è за приказки (за възмущение от нещо) 2. (–; со о кот, о чет) говоря, съобщавам, разказвам, казвам, информирам (за някого, за нещо): ~**it pravdu** говоря, казвам истина; ~**it o slavných lidech** говоря, разказвам за известни хора; ~**il se mnou dlouho a upřímně** той дълго и откровено разговаря с мен; **kdy s vámi mohu ~it?** кога мога да говоря с вас? **pravdu sobě ~me, dobří spolu bud'me** да си казваме истината, за да не си развалим отношенията; **ne~ě, ne~íc o tom** без да говорим да това; да не говорим за това; независимо от това (обикн. като нар.) 3. (о чет) прен. говоря (за нещо); давам възможност да се заключава, да се съди, свидетелствам (за нещо): **skutečnost ~í o leccems** действителността говори за много неща; **čín ~í sám za sebe** делото, извършеното говори само по себе си; **to ~í pro tebe** това говори в твоя полза 4. (s kút) говоря, намирам се в добри отношения (с някого); ходя (с някого): **ne~í spolu již dlouho** отдавна, вече много време не си говорят 5. (ke komu; komu do čeho) обръщам се (към някого); убеждавам (някого); въздействам (на някого); бъркам се в работата (на някого): ~**it k lidu** обръщам се към народа; ~**it někomu do duše, do svědomí, do očí** убеждавам някого; говоря на някого, будя съвестта на някого; ~**it někomu do jeho věci** бъркам се в работата на някого

♦ **mluv|it, -ím** говоря на някого, като че говоря на стената

mluvk|a, -u м. експр. бърборко, дърдорко, дрънкало, бърбица: **prádný ~a** празен дърдорко **mluvn|í, -í, -í** речев, езиков; който се отнася до

речта, езика, гòвора: **~í čistota** чистотà на речтà, на езика; **~í orgány** гòворни òргани; **~í cvičení** речеви, гòворни, орàлни упражнèния; **~í takt** *език.* речеv такт

mluvnice, -e ж. 1. грамàтика (*структура на езика*): **zákonitosti české ~e** закономèрности на чèшката грамàтика 2. грамàтика (*наука*): **historická ~e** истòрическа грамàтика 3. грамàтика (*учебник*): **školní ~e** училищна грамàтика

mluvnick|ý, -á, -é граматичен, граматически: **~á stavba** граматичен строèж; **~á cvičení** граматични упражнèния; **~á kategorie** граматична категория; **~ý význam** граматично значèние; **~ý rozbor** граматичен разбòр

mluvn|ý, -á, -é 1. приказлив, разговорчив, сло-воохотлив 2. гòворен, ùстен: **~ý text** ùстен tèкст; **~ý překlad** ùстен прèвод

mluvoslov|í, -í *ср.* фразеолòгия

mluvozpyt, -u *м.* *остар.* езикознàние

mlýn, разг. mlejn, -a *м.* мèлница: **vèzt obilí do ~a** кàрам жìто на мèлница; **solné ~y** мèлници за сòл (*предприятие*); **ruční, větrný, elektrický ~** ръчна, вятърна, електрическа мèлница; **vodní ~** воденица; **~ na kořeni** мèлничка згодна

◆ **bjasčnyj** *ср.* се с вятърни мèлници; **to je voda na jeho ~** налива водà в нèговата воденица; за нèго товà е добрè дошло; **nahánět vodu na něčí ~** налива водà в мèлницата на някого; работà в пòлза на някого; **bylo tam jako ve ~ě** голяма олелия бèше; бèше мнòго щумно и оживèно; бèше като на пазàр, на панаир; **přijít se svou troškou, špetkou do ~a** и àз да помòгна, макàр и с мàлко (*често в спор*); и àз сьс свòята крìна на мèлница; **boží ~y melou pomalu, ale jistě** *поговорка* гòспод забàвя, но не забравя; **drmolit jako ~ (který běží naprázdno)** дрънка като празна воденица; **huba mu jede jako mlejn** *разг.* устàта му не спира, постоянно мèли; **spustit mlejn** *разг.* запòчна да гòвòря; **vzít někoho na mlejn** *разг.* одумам някого; изключòрствам по адрес на някого

mlýnář, -e *м.* мелничàр, воденичàр: **starý, zku-**

šlý *ср.* **мелнир** ◆ **краси**

разг. вали силен сняг, на парцàли

mlýnářk|a, -y ж. *разг.* мелничàрка, воденичàрка, женà на мелничàр или воденичàр

mlýnářsk|ý, -á, -é мелничàрски, воденичàрски

mlýnářstv|í, -í *ср.* мелничàрство, воденичàрство (*професия*)

mlýn|jek, -ku *м.* 1. мèлничка: **~ek na kávu** мèлничка за кафè; кафемелàчка 2. *техн.* машина,

ùред, кòйто прилìча на мèлничка: **větrný ~ek** *метеол.* анемомèтър

mlýnic|e, -e ж. мèлнично отделèние в мèлница

◆ **паничòр** *ср.* воденица; **v hlavě mi hučí jako v ~i** главàта ми бучи като воденица; **v žaludku mi vrčí jako v ~i** глàден сьм; стомахът ми стърже

mlýnsk|ý, -á, -é мèлничен, воденичен: **~ý kámen** воденичен кàмък; **~é kolo** воденично колелò; **~á struha** воденичен ùлей

mlž, -e *м.* *зоол.* молòска/молòуска, мекотèло (*мида, стрида и под.*); *обикн. мн.* **mlž|í, -ů** *зоол.* молòски (Bivalvia)

mlžn|ý, -á, -é *книж.* неясен, мъглив, замъглен: **~ý obzor** замъглен хоризòнт; **~á noc** мъглива нòщ; **~ý obsah** мъгливо съдържàние

mnemotechnick|ý, -á, -é мнемотехнически

mnich, -a *м.* 1. монах: **chudý ~** бèден монах; **žije jako ~** живèе като монах, като отшèлник 2. *сел. стоп.* гълъб монах (*порода*) 3. *лов.* елен без рогà, сьс закърнèли рогà

mnišk|a, -y ж. 1. *остар.* монахийна 2. *зоол.* вид нòщна пеперòда (Lumatia monacha)

mnišsk|ý, -á, -é монашески

mnohde *нар.* на мнòго места; нè на еднò място: **~ ho přijali s nedůvěrou** на мнòго местà го приèха с недоверие

mnohdy *нар.* чèсто, нèведнъж: **~ byla na ně přísná** тjà чèсто бèше стрòга с тjàх

mnohem *нар.* значително, мнòго, чувствително, осезàтелно (*сьс сравн.*): **to je ~ zajímavější téma** товà е мнòго пò-интересна темà; **je ~ starší než...** тòй е мнòго пò-стàр, по-голям, пò-възрастен от...; **umí to ~ lépe** тòй/тjà умèе мнòго пò-добрè (*да го направи*), знàе го мнòго пò-добрè

mnoho I *нар.* мнòго, дòста, твърде: **na tom ~ záleží** мнòго зависи от товà; **~ si na tom zakládal** тòй мнòго разчиташе, държèше на товà; **nestaral se o ně ~** не сè грижеше твърде за тjàх; **~ mluvit** гòвòря мнòго

mnoho II *числ.* 1. мнòго: **z ~a pramenů** от мнòго извори; **~o práce** мнòго работà; **jevit ~o zájmu** проявявам голям интерес; **stálo to ~o (peněz, námahy)** товà струваше мнòго (пари, усилia); **nemá ~o** не è (мнòго) богàт(a); **je to o ~o lepší** товà е мнòго пò-добрè; **to je ~o** товà е вèче мнòго; тòй/тjà прекалява; **myslí si o sobě ~o** мнòго си вьобразява; надът(a) е

◆ **малко работà; мнòго плява, мàлко жìто; málo dátí hanba, ~o škoda** нì такà, нì такà; мàлко да дадèш е срамно, а мнòго – жàлко 2. мнòго; мнòго нещà: **~o se změnilo** мнòго сè е промè-

нйло; в *счет*. **o ~o lepší** мнѳго пѳ-дѳбър **3.** мѳѳмѳйнѳ **~podajdnѳ**
vyvolených мнѳго призвѳни, мѳлко избрѳни
mnohobarevn|ý, -ѳ, -ѳ многоцвѳтен, разноцвѳ-
тен, пѳстър, пѳстроцвѳтен: **~ý vzor** пѳстър
десѳн; **~ѳ příloha** цвѳтно приложѳние
mnohobunѳn|ý, -ѳ, -ѳ биол. многоклѳтъчен
mnohoѳlen, -u м. мат. многочлѳн
mnohoѳlen|ý, -ѳ, -ѳ многочлѳнен, многобрѳден,
многолѳден: **~ѳ rodina** многочлѳнно семѳй-
ство, многобрѳйно семѳйство; **~ý orchestr**
многочлѳнен, многолѳден оркѳстър
mnohodiln|ý, -ѳ, -ѳ кѳйто йма мнѳго чѳсти;
многотѳмен: **~ý román** многотѳмен ромѳн
mnohohlas, -u м. муз. многоглѳсие, полифѳния
mnohohlasn|ý, mnohohlas|ý, -ѳ, -ѳ муз. поли-
фоничен, многоглѳсен: **~ý zpѳv** полифонично
пѳене; **~ѳ ozvѳna** многоглѳсно ѳхо
mnohokrѳt(e) нар. числ. мнѳго пѳти, чѳсто, мно-
гокрѳтно: **~ opakovat** многокрѳтно повтѳрям;
dѳkuji ~ мнѳго благодарѳ
mnoholet|ý, mnohalet|ý, -ѳ, -ѳ многогодишен,
дългогодишен: **~ѳ přátelství** дългогодишно
приятелство; **~ѳ zkušenost** дългогодишен опит;
~ѳ rostliny бот. многогодишни растѳния
mnohomluvnost, -i ж. бѳбрѳвост, приказливост,
многослѳвие
mnohomluvn|ý, -ѳ, -ѳ 1. бѳбрѳв, многослѳвен,
приказлив: **~ѳ paniѳka** бѳбрѳва, приказлива
госпожѳ; **~ѳ rezoluce** многослѳвна, разводнѳ-
на резолюция **2.** *рядко* красноречѳв, много-
значителен: **~ý úsmѳv** многозначителна ус-
мѳвка
mnohonѳrodn|í, -í, -í многонационален
mnohonѳrodnostn|í, -í, -í многонародностен,
многонационален; кѳйто йма отношѳние към
мнѳго народности, националности: **~í stát** мно-
гонационална държѳва; държѳва, насѳлена от
мнѳго народности, националности
mnohonѳsob|ek, -ku м. многокрѳтно коли-
чество; число, мнѳго пѳти пѳ-голямо: **vyrobí**
~ek toho, co mѳže spotřebovat произвѳжда
многокрѳтно, мнѳго пѳти пѳвече, откѳлкто
мѳже да изконсумѳра
mnohonѳsobnѳ нар. мнѳго пѳти, многокрѳтно
пѳвече: **~ zvѳtšený obraz** многокрѳтно уве-
личѳна картинѳ; **~ nahradit škodu** многокрѳт-
но компенсѳрам щѳти; **~ upotřebitelný** за
многокрѳтна употреба
mnohonѳsobn|ý, -ѳ, -ѳ многокрѳтен: **~ѳ ozvѳna**
многокрѳтно ѳхо; **~ý vítѳz** многокрѳтен шам-
пиѳн; **~ý milionѳr** мѳлтимиллиѳнер; **~ý užitek**
многокрѳтна полза
mnohoobroѳnictv|í, -í ср. 1. *устор.* формѳлно

изпълнѳние на нѳколко църкѳвни фѳнкции,
кѳйто нѳсят дѳход **2.** *прен. пейѳр.* многокрѳт-
но съвместителство; заѳмане еднѳврѳменно
на нѳколко отгѳвѳрни и добрѳ платѳни длѳж-
ности
mnohoobroѳnѳk, -ѳ м. 1. *устор.* свещѳник, кѳй-
то формѳлно изпълнѳва нѳколко църкѳвни
фѳнкции, нѳсещи дѳход **2.** *прен. пейѳр.* мно-
гокрѳтен съвместител; чѳвѳк, кѳйто заѳма
еднѳврѳменно нѳколко отгѳвѳрни и добрѳ
платѳни длѳжности
mnohostѳn, -u м. *геом.* многостѳн
mnohostrѳnkov|ý, -ѳ, -ѳ кѳйто йма мнѳго стрѳ-
ници: **~ѳ studie** обѳмна стѳдия
mnohostrannost, -i ж. многострѳнност, поли-
аспѳктност: **~ zѳjmѳ** многострѳнност на инте-
рѳсите
mnohostrann|ý, -ѳ, -ѳ 1. многострѳнен, кѳйто
йма мнѳго страни; многостѳнен: **~ý jehlan**
мат. многостѳнна пирамѳда **2.** многострѳ-
нен, полиаспѳктен: **~ѳ použití** многострѳнна
употреба; **~ѳ osobnost** многострѳнно развѳта
личност
mnohotisicov|ý, -ѳ, -ѳ многохѳляден: **~ѳ ѳástky**
сѳми, възлизѳщи на мнѳго хѳляди; **~ѳ zѳstu-
py** многохѳлядни тѳлпѳ
mnohotvѳrnost, -i ж. 1. многообрѳзие, разно-
обрѳзие **2.** *минер. биол. бот.* полиморфѳзъм,
хетероморфѳзъм
mnohotvѳrn|ý, -ѳ, -ѳ многообрѳзен, разно-
обрѳзен
mnohoúhelnѳk, -u/-ѳ м. *геом.* многоúгълник
mnohoznaѳnost, -i ж. многознѳчност: **~ názvu**
многознѳчност на назвѳние, на тѳрмин
mnohoznaѳn|ý, -ѳ, -ѳ 1. многознѳчен: **~ѳ slova**
многознѳчни дѳми **2.** умишлено неѳсен, не-
определѳн: **~ý projev** неопределѳно, неѳсно
изкѳзване; **~ý úsmѳv** неопределѳна, неѳсна
усмѳвка
mnohoženstv|í, -í ср. многожѳство, полигѳмия
mnoh|ý, -ѳ, -ѳ 1. мнѳго; многочѳслен, много-
брѳден; нѳ един: **na ~ých místech** на мнѳго
местѳ; на нѳ еднѳ мѳсто; **už pili ~ou ѳíši spolu**
мнѳго чѳши, нѳ еднѳ чѳша бѳха изпили за-
едно; **být zavѳzán ~ými díky** задължѳн сѳм
мнѳго; длѳжѳ голяма благодарност **2.** нѳ един;
мнозина: **byli tam ještѳ mnozí jiní** там ймаше
ѳще мнѳго, мнозина дрѳуги; **znѳ to lépe než ~ý**
odbornѳk тѳй/тѳ познаѳва товѳ пѳ-дѳбрѳ от
мнозина специалисти; **~ѳmu se to nelibí** на
мнозина не сѳ харѳсва; **~ý úѳastnѳk si toho**
ani nevšiml мнозина учѳстници избѳщо не
забѳлязаха товѳ
mňouk|at, -ѳm *несв.* мяѳкам

mňoukav|ý, -á, -é мяўкащ, скимтящ: ~ý **hlas** мяўкащ, скимтящ глас

mňouk|nout, -nu св. измяўкам

mnout, mnu неск. (со) ма́чкам, разтърквам, разтъривам (нещо): ~ **si čelo, oči, koleno** разтърквам си челото, очите, коляното; ~ **kuličku chleba v prstech** ма́чкам топче хляб с пръсти; ~ **si ruce** потъривам ръце (за да се стопля, от задоволство)

množin|a, -y ж. мат. мно́жество

množinov|ý, -á, -é мно́жествен; който се отнася до мно́жество: ~é **pojetí** мат. понятие за мно́жество

množit, -ím неск. (со) книж. умножавам, увеличавам (нещо): ~**it úkoly** умножавам, увеличавам задъчи; ~**it zlo** увеличавам злото; ~**it osivo, sadbu** подготвям, натрупвам зърно за посев, разсад

množit se, -ím se неск. 1. размножавам се: **buňky se ~í dělením** клетките се размножават чрез деление; **zvěř se ~í** дивечът се размножава 2. зачестявам; увеличавам броя си: ~**í se dopravní nehody** увеличават се транспортните Происшествия

množn|ý, -á, -é мно́жествен: ~é **číslo** език. мно́жествено число

množstv|í, -í ср. 1. брой, количество: ~**í a jakost výrobků** количество и качество на изделия 2. изобилие; голям брой; голямо количество; мно́жество: ~**í vzácných knih** мно́жество редки книги; **nevidané ~í** aut невидан брой коли; ~**í sněhu** изобилен сняг, мно́го сняг 3. книж. мно́жество; мно́го хора; тълпа: **uprostřed ~í** сред тълпата, сред мно́жеството; **ztratit se v ~í** изчезна, изгубя се в мно́жеството

mobilizac|e, -e ж. 1. мобилизация 2. мобилизиране, активизиране: ~**e pracovních sil** мобилизиране на работна сила

mobilizačn|í, -í, -í мобилизацио́нен

mobiliz|ovat, -uji/разг. -uju неск. и св. 1. обявявам/обявя, провеждам/проведа военна мобилизация; мобилизирам се: **ohrožený stát ~ovat** застрашената държава обяви, проведе мобилизация 2. (кого, со) мобилизирам, активизирам, подготвям/подготвя за изпълнение на задача (някого, нещо): ~**ovat záložníky** мобилизирам запасници 3. (со) икон. отпъскам/отпъсна, освобождавам/освободя (обикн. капитал и под.): ~**ovat kapitál** освобождавам капитал; пръвя капитал мобилен

mobiln|í, -í, -í 1. книж. мобилен, подвижен, преносим: ~**í laboratoř** подвижна лаборатория; ~**í motor** техн. преносим, подвижен, мобилен мотор 2. икон. мобилен, свободен,

оборóтен: ~**í kapitál** свободен, оборóтен капитал

moc I нар. разг. мно́го, твърде, доста, прекалено: **to mě ~ mrzí** мно́го ме е яд заради това; **na tom ~ záleží** мно́го зависи от това; **je ~ hodný** мно́го е добър; мно́го е мил; **má ho ~ ráda** тя мно́го го обича; **visí to ~ vysoko** вися прекалено високо; **to je ~ málo** това е твърде малко; **to mi ~ nepomůže** това няма да ми помогне кой знае колко

moc II числ. разг. мно́го, доста: ~ **vody** мно́го вода; **znám ho ~ let** познавам го от доста години; **to je víc než ~** това е вече твърде мно́го; това е повече от мно́го

moc III, -i ж. 1. (физическа и душевна) сила; мощ, усилie: **ruka mu klesla bez ~í** ръката му падна безсилна; (**vší**) ~**í se držel na nohou** с усилие, с всички сили той се държеше на крака; **vytrhla se mu vší ~í** тя се изтръгна от него с всички сили; **udělám co je v mé ~í** ще направя, каквото е по силите ми; **to není v ~í výchovy** това не е по силите на възпитанието

♦ **žour-ísnamohuzpomenout** да ме

убиеш, не мога да си спомня; **nejez přes ~** разг. не яж повече, отколкото можеш; **chtěl to ~í (mermo) vědět** разг. той искаше да го узнае на всяка цена 2. сила, власт, способност, въздействие: **léčivá ~ rostlin** лечебна сила на растенията; **je v jeho ~í** в негова власт е; **měl ~ vidět věci skryté** той имаше способност да вижда скрити неща; **měl sugestivní ~** той имаше способност да внушава; **jeho slova působila zvláštní ~í** думите му имаха особена сила, особено внушение 3. власт: **mít všechnu ~ v rukou** всичката власт е в ръцете ми; **zmocnit se ~í** взема, овладя властта; **získat ~** получа власт; **státní ~** държавна власт; **světská ~** светска власт; **být u ~í** на власт съм; **uplatnit svou ~** упражня властта си; **vyšší ~** юрид. намеса на висша сила; фюрсмажор 4. юрид. права, пълномощия, власт: **zákonodárná ~** законодателна власт; **rodičovská ~** родителски права; **plná ~** пълномощно; **z ~í úřední** по силата на служебно положение; **podepsat plnou ~** упълномощя; подпиша пълномощно; **rozsudek je v právní ~í** присъдата е в сила; **dát někomu něco do ~í** разг. поверя на някого нещо; възложи на някого права 5. въоръжени сили; сили (на държава): **branná ~** въоръжени сили; **námořní ~** военноморски флот; **nepřítel táhne s velikou ~í** враг се приближава с големи сили; **cizí ~** чужда държава; чужда (велика) сила 6. (свръхестествена) сила: **zlé ~í** зли сили (в приказките)

mocenskopolitický [-ty-], **-á, -é** който се отнася към велика сила, към политика от позиция на силата; **~é poměry** отношение между велики сили, от позиция на силата; **~é rozhodnutí** решение от позиция на велика сила, от позиция на силата

mocensky нар. от позиция на силата; великодържавно, великодържавнически; със сила

mocenský, -á, -é **1.** който се отнася към власт, сила: **~é orgány** органи на властта **2.** който се отнася към великите сили; великодържавен, великодържавнически: **~á politika** великодържавна политика; **~é zájmy** великодържавни интереси

mocenství [í, -í] ср. хим. валентност, валенция

moci, разг. мочт, mohu/разг. můžu, můžeš неск.

1. като **моцт, mohu/разг. můžu, můžeš** неск. **1.** мога (нещо; да направя нещо), способен съм (на нещо; да направя нещо); в състояние съм (да направя нещо): **dělali, co mohli** правеха, каквото можеха; **nemohl to pochopit** той не можеше да разбере (това); **i když je nemocný, může pracovat** въпреки че е болен, може да работи; **nemůžu usnout** не мога да заспя; **nemohu to ani vidět, ani cítit** разг. не мога да понясам, да търпя това; **nemůžu ho vystát** разг. не понясам този човек; **čím mohu posloužit?** с какво мога да ви услужа? **nemohu (se dostat) domů** не мога да си вляза в къщи; **nemohla z místa** тя не можеше да се помръдне от мястото си; **já nic nemohu** не мога да направя нищо

◆ **nemůžu (se) mu (dostat) na kobyliku** разг. парà б) алчен е; **já na něho nemohu** нищо не мога да му направя; безсилен съм пред него; **nemůže (se) mu (dostat) na kobyliku** разг. той/тя не може да го надхитри, не може да му стъпи на шията, не може да му намери слабото място **2.** мога да...; може, възможно е да...: **provaz není dost pevný, může se přetrhnout** въжето не е достатъчно здраво, може да се скъса; **každý se může zmylit** всеки може да сгреша; **můžeš mi pomoci?** може ли да ми помогнеш? ◆ **nemůžu (se) mu (dostat) na kobyliku**

сигурен съм в това; не може да греша **3.** мога; свободен съм; имам възможност, стига да...: **můžeš jít, chceš-li** ако искаш, можеш да си вървиш; **mohli ho přijmout, jen kdyby chtěli** ако искаха, можеха да го приемат **4.** желателно е да...; може да...; добре би било да...: **mohl jsi mlčet** можеше да мълчиш, да премълчиш; **mohl by nám přijít naproti** той можеше да ни посрещне **5. expr.** може, малко остава, щях да..., едва не...: **mohl si hlavu ukrotit** едва не му се откачи главата от

въртене; **mohla oči na tom nechat** очите ѝ останаха върху това; тя не можеше да откъсне погледом ◆ **mohla oči na tom nechat** да се скъса (от работа, от напрежение)

◆ **můžeš dělat jak chceš, nic to není platné**

6. може да е..., трябва да е... (за предположение): **co to může stát?** колко ли струва? колко ли може да струва? **mohlo být deset hodin** беше около десет часа; трябва да беше десет часа; **může jí být čtrnáct let** тя трябва да е на 14 години **7. разг.** каквото и да правя; ако щеще...: **můžeš dělat jak chceš, nic to není platné** каквото и да правиш, нищо няма да постигнеш; **můžeš se třeba upracovat, nic ti to nepomůže** ако щещ да се скъсаш от работа, няма да направиш нищо **II. (za koho; za co)** отговарям, нося отговорност (за някого, за нещо); виновен съм (за нещо): **za to nemohu já, ale on** за това е виновен той, а не аз; **za nehodu může řidič** шофьорът е виновен за катастрофата; **nemohu za svého bratra** не отговарям за брат си

mocipán, -a м. пейор. властник, управник, големец, господар

mockrát числ. разг. много; много пъти: **~ děkuji** много благодаря

mocnár, -e м. остар. книж. владетел, монарх **mocnárství, -í** ср. остар. книж. монархия, империя

mocně нар. силно, яко, здраво, здравата, интензивно: **~ působit** силно въздействам; **~ vyvinutý chrup** силно развита челюст; **~ dýmající komíny** силно димящи комини; **~ se opíral o dveře** здравата се беше опрял на вратата; **vládl** ~ беше могъщ владетел

mocně|ec, -ce м. мат. основа на степен; степенувано число; число, което се повдига на степен

mocnin|a, -y ж. мат. степен: **třetí ~a čísla 5** 5 на трета степен (5³)

mocnitel, -e м. мат. показател на степен

mocn|it, -ím неск. **1. (co)** мат. степенувам (нещо) **2. (co)** прен. книж. увеличавам, усилвам, умножавам (нещо): **bolest ~ila jeho sílu** болката увеличаваше силите му

mocnost, -i ж. **1.** велика сила; силна държава: **dohoda mezi ~mi** договор между велики сили **2.** свръхестествена сила

mocn|ý, -á, -é, именна форма moc|en, -na, -no **1.** могъщ, силен: **~ý stát** могъща държава; **~á příroda** могъщата природа; **~ý nepřítel** силен враг **2. в съчет. být mocen (čeho)** книж. **a)** в състояние съм, способен съм (да направя нещо): **nebyl mocen slova** не можеше да каже

дўма, занемя **б**) владя, контролирам (*нещо*): **nebyl zcela mocen svých smyslů** той не владеше напълно сетивата си **3. прен.** могъщ, величествен; много голям, силен, мощен: **~ý proud** величествено, силно течение; **~ý dojem** силно впечатление; **~á touha** силен копнеж

moct *вж.* **moci**

moč, -i *ж.* урина

močál, -u *м.* блато, тресавище, мочурище

močálovitý, -á, -é блатист, заблатен, пълен с блатá: **~á půda** блатиста почва

močít I, -ím *несв.* уринирам, пикая; ходя по малка нужда

močít II, -ím *несв. (со)* намокрям, накусвам, потапям (*нещо*): **~it len, hrách** накусвам лен, грах; **~it housku v mléce** накусвам хлѐбче в мляко

močit se, -ím se *несв.* кисна в течност: **co se to tu ~í?** каквò кисне тук? каквò е накуснато тук?

močopudný, -á, -é пикочогонен, диуретичен

močovina, -y *ж.* хим. пикочно вещество; карбамид

močovod, -u *м.* анат. пикочопровод, уретер

močový, -á, -é пикочен: **~é cesty** анат. пикочни пътища; **~ý měchýř** анат. пикочен мехур

močůvk|a, -ý *ж.* естѐствен течен тор

močůvk|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* наторявам, торя с естѐствен течен тор

močůvkový, -á, -é който се отнася към естѐствен тор (*от обори и краварници*): **~á jímka** яма, утайтел за течен тор

mód|a, -y *ж.* **1.** мода: **stříh, účes podle ~y** кройка, причѐска по модата; **rokoková ~a** мода рококо; **pánská ~a** мъжка мода; **literární ~a** литературна мода; **přišlo to do ~y** дойдѐ, излязло ♦ **~y** естѐствен модн съм по отношение на възгледите си **2. само мн.** **módy, mód** *разг.* модно писание

modalit|a, -y *ж.* **1.** обикн. мн. **modal|ity, -it** обстоятелства, положения, начин или обстоятелство, при което се осъществява дадено действие: **stanoví se ~y, za nichž se má úmluva provést** определят се обстоятелствата, при които ще се проведе договòреното **2. език.** модálnост

modáln|í, -í, -í *език.* модáлен: **~í částice, věty, funkce** модáлни частици, изречѐния, функции

modálnost, -i *ж.* *език.* модálnост

model, -u *м.* **1.** модел (*за рисуване*): **malba podle ~u** рисуване по модел; **sedět ~em** позирам за рисуване **2.** макѐт, модел, проект: **~ přehrady** модел, макѐт на язовир; **dřevěný, sádrový** ~ дървен, гипсов макѐт; **pokusný** ~ опитен, експериментáлен модел; **stavět ~y**

letadel правя модели на самолѐти **3.** модел, образѐц: **nový ~ automobilu** нòв модел автомобил; **nejnovější pařížský** ~ най-нòв парижки модел

modelárn|a, -y *ж.* работилница за модели; формòвчен цѐх: **~a automobilových závodů** проектантско бюро на автомобилни заводи

modelář, -e *м.* **1.** моделист; формòвчик, моделиѐр, моделчик: **letecký** ~ авиомоделист; **vítkovští ~i** формòвчици от Витковице **2.** художник-моделиѐр

modelářk|a, -y *ж.* **1.** моделчица, моделиѐрка, формòвчица **2.** художничка-моделиѐрка

modelářsk|ý, -á, -é моделиѐрски, моделистки: **~á sádra** гипс за моделиране

modelářstv|í, -í *ср.* **1.** профѐсия, занятие на моделист, моделиѐр, формòвчик **2. спорт.** моделизъм

modelk|a, -y *ж.* модел; фòтмодел; женà, която позира на художници като модел

modelovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** (*кого, со*) моделирам (*някого, нещо*): **kreslit a ~ovat** рисувам и моделирам; **~ovat postavu z hlíny** моделирам фигура от глина; **autor ~oval hrdinu podle skutečnosti** *прен.* писателят е моделирал свòя герой по прототип от действителността **2. (со)** формирам, моделирам (*нещо, обикн. повърхност*); извайвам (*нещо*): **voda ~ovala zemský povrch** водата е формирала зѐмната повърхност; **jemně ~ovaný obličej** фино изрязано лице

modelov|ý, -á, -é **1.** който служи за модел, образѐц; изработен по поръчка: **~á obuv** обувки по поръчка **2.** който се отнася към модел: **~ý dům** модна къща; шивашко предприятие, което изработва дрѐхи по поръчка; **~ý krejčí** шивач, който изработва дрѐхи по поръчка

modem, -u *м.* комп. модѐм

moderato I [-gá-] *нар. муз.* модерáто, умерено (*темпо*)

moderato II [-gá-], **-a** *ср. муз.* модерáто (*музикално произведение*)

moderátor, -a *м.* модерáтор, вòдещ (*на телевизионно предаване и под.*)

moder|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** (*со*) вòдя (*телевизионно предаване и под.*) **2.** работя като модерáтор, вòдещ

modern|a, -y *ж.* стил модѐрен; модернизъм; много модѐрни течѐния, направлѐния в изкуството: **česká ~a** чѐшки модернизъм

moderně *нар.* съврѐменно, модѐрно, по модата: **~ zařízený byt** модѐрно обзавѐден апартамент

modern|í, -í, -í **1.** съврѐменен, модѐрен, нòв: **~í způsob výroby** съврѐменен начин на произ-

вѳдство; **~í pojetí** съврѳменна представа; **~í dějiny** най-нова истѳрия; **~í jazyky** съврѳменни езици; **~í názory** съврѳменни, прогресивни вѳзгледи **2.** модѳрен, модѳен; който е по мѳдата: **~í šaty** модна рѳкля; **~í účes, obuv** модна, модѳрна причѳска; модни, модѳрни обѳвки

modernismus *вж. modernizmus*

modernista [-ny-], -у *м.* модѳрнийст

modernistka [-ny-], -у *ж.* модѳрнийстка

modernizace [-ny-], -e *ж.* модѳрнизация

modernizační [-ny-], -í, -í модѳрнизаторски, модѳрнизиращ

modernizátor [-ny-], -a *м.* модѳрнизатор

modernizmus, modernismus [-nyz-], -u *м.* модѳрнизъм

modernizovat [-ny-], -uji/*разг.* -uju *несв. и св. (со)* модѳрнизирам, осъвременявам/осъвременя (нещо)

modernost, -i *ж.* модѳност, модѳрност, съврѳменност: **~ obleku** модѳност на костюм; **~ obrazu** модѳрност на картина

modifikace [-dy-], -e *ж.* модификация

modifikovat [-dy-], -uji/*разг.* -uju *несв. и св.* модифицирам

modistka [-dy-], -у *ж.* шапкарка; модистка, която произвежда и продава дамски шапки

modřit se, -ím se *несв. разг. експр.* обличам се по мѳдата

modřa, -у ж. **1.** йдол; езическо божѳство: **klanět se ~ám** почитам йдоли **2. прен.** кумир, йдол: **tento zpěvák se stal ~ou mládeže** този певѳц стана кумир на младежта; **politické ~у** политически йдоли; **káčet ~у** събарям йдоли, кумири

modlář, -e *м.* **1.** идолопоклѳнник **2. пейор.** фарисей, лицемѳрно набѳжен чѳвѳк; Тартѳф

modlářka, -у ж. *пейор.* лицемѳрно набѳжна жена, която прекалено демонстрира свѳята набѳжност

modlicí, -í, -í *църк.* молитвен: **~í knížka** молитвеник

modlitba, -у ж. *църк.* **1.** молитва: **~a před jídlem** молитва преди ядене; **~a Páně** молитва Отче наш; **s němou ~ou v očích** с няма молба в очите **2. мн. modlitby, -teb** молитвеник

modlitební, -у ж. помещѳние за молитва

modlitební, -í, -í *църк.* молитвен: **~í knížka** молитвеник

modřit se, -ím se *несв.* мѳля се, отправям молитви

modloslužba, -у ж. идолопоклѳнство

modně *нар.* модѳно, модѳрно: **~ oblečen** модѳно облѳчен, облѳчен по мѳдата

módní, -í, -í модѳен, модѳрен: **~í přehlídka** модѳно ревю; **~í klobouk, účes** модѳна, модѳрна шапка, причѳска

modrák I, -a *м. сел.стол.* вид домашен гѳлъб или заѳк

modrák II, -u *м., обикн. мн. modrák|y, -ů* *разг.* сѳнѳо работѳно облѳкло; дѳчени дрѳхи: **šaty jsou chráněny ~у** дрѳхите се пазят от (сѳнѳо) работѳно облѳкло

modřat, -ám *несв.* посинявам: **ruce mu ~aly zimou** ръцѳте му посиняваха от стѳд

modřat se, обикн. третол. -á se *несв.* синѳе се: **hory se ~ají v dálce** планината се синѳе в далечината

modravě *нар.* сѳнкаво: **~ bílý** сѳнкавѳбял

modrav|o, -a *ср. книж.* сѳнкав цвят; сѳнкаво: **obarvil se do ~a** той се оцвети в сѳнкаво; **~o lesa** сѳнкавият цвят на гората

modrav|ý, -á, -é сѳнкав, вѳзсѳн: **~á mlha** сѳнкава мъгла; **~ý stín** сѳнкава сянка

modř|o, -a *ср. книж.* сѳнѳо, сѳн цвят, синева: **~o nebes** синева на небѳто

modročerven|ý, -á, -é сѳнѳочервен, сѳнкавѳчервен: **~ý prapor** сѳнѳочервѳно знаме

modrokvěť|ý, -á, -é който има сѳни цветѳве; който цѳфти в сѳнѳо: **~ý len** цѳфнал в сѳнѳо лѳн

modrooký, -á, -é синѳек

modrošed|ý, -á, -é сѳвосѳн

modrotisk, -u *м.* **1. текст.** сѳня памѳчна тѳкан с бѳли мѳтиви **2. полигр.** сѳнѳо кѳпие

modř|ý, -á, -é сѳн (на цвят): **~á látka** сѳн плат; **~é oči** сѳни очи; **rty zimou ~é** ѳстни, синѳѳли от стѳд; **~á skalice** *тѳрг.* сѳн камѳк; медѳен сѳнѳо

pondělí не работѳ, почивам след празничен ден; махмурлия съм след празник; **dostat ~ý kabát** отида, взѳмат ме войник; **ten se naplatí, až bude ~ej** *разг. експр.* има да плаща до посиняване (*много*)

modř, -i *ж.* **1.** синева; сѳн цвят; сѳнѳо: **~ oblohy** синевата, сѳнѳото на небѳто **2.** сѳнѳо; сѳня боя: **kobaltová ~** кобалтово сѳнѳо

modře *нар.* сѳнѳо; в сѳнѳо: **~ natřený** боядисан в сѳнѳо; **les se ~ tměl** гората сѳнѳо тѳмнѳеше

modřidl|o, -a *ср.* сѳнка за пранѳ

modřín, -u *м. бот.* лиственица (*Larix*)

modřín|a, -у ж. синина: **byl samá ~a** цѳлият бѳше в сининѳ

modřínov|ý, -á, -é който е свѳрзан или се отнася до лиственица: **~ý les** гѳра от лиственица; **~é dřevo** дърво, дървен материал от лиственица

modř|it, -ím *несв. 1. (со)* избѳлвам (*обикн. пранѳ*) със сѳнка: **~it prádlo** избѳлвам пранѳ със

by ho sežrali *експр.* **а)** много е небрежен, невнимателен **б)** с вълски нерви е

mol II, -u *м. хим.* грам-мол, грам-молекула

m
natahovat, nabírat, spustit ~ky *жарг.* наддувам/надуя гайдата, разциврям се/разцивря се, заплаквам/заплача

molekul|a, y *ж. хим. физ.* молекула

molekulární|í, -í, -í *физ. хим.* молекулярен, молекулен: **~í teorie** молекулярна теория

molekulov|ý, -á, -é молекулен, молекулярен: **~á váha** молекулно тегло

moll *нескл. ср. муз.* минор, мол: **stupnice a-moll** гама ла-минор

mollov|ý, -á, -é *муз.* минорен: **~á tónina** минорна тоналност

mol|o, -a *ср.* вълнолом: **lod' kotví u ~a** корабът е закотвен до вълнолома

molybden [-de-/dé-], **-u** *м. хим.* молибден (Mo)

moment, -u *м.* 1. момент, минутка, секунда, миг:

v posledním ~ě в последния миг; **přijdu za ~!** *разг.* ще дойда след един момент, след една минутка; **~, prosím!** *разг.* един момент! 2.

книж. фактор, обстоятелство, момент: **~y osobní** лични моменти, обстоятелства; **důležitý** ~ важен фактор, момент 3. *физ. техн.*

момент: **~ síly** момент на силата; **krouticí** ~ въртящ момент

momentálně *нар.* в момента; за момента: **~ to nevím** в момента не зная; **řekl, co ho ~ napadlo** каза каквото му хрумна в момента

momentální|í, -í, -í моментен, моментален; който става в момента; за момента, на момента: **~í potřeba** моментна потребност; потребност на момента, за момента; **~í slovesa** *език.* мигновени глаголи

momentk|a, -y *ж. разг.* моментална снимка: **~a z fotbalu** моментална снимка от футболен мач

monarch|a, -y *м.* монарх, владетел

monarchick|ý, -á, -é монархичен: **~á vláda** монархично управление

monarchie|e, -e *ж.* монархия: **dědičná ~e** наследствена монархия; **konstituční ~e** конституционна монархия

monarchist|a, -y *м.* монархист

monarchistick|ý [-ty-], -á, -é монархистичен

monarchizm|us, monarchism|us [-iz-], -u *м.* монархизъм

monděnn|í, -í, -í *книж.* който принадлежи към хайлайфа; светски: **~í dáma** дама от хайлайфа; **~í kruhy** светски кръгове; хайлайф

mongoloidn|í, -í, -í монголоиден

mongolštín|a, -y *ж.* монголски език

monitor [-ny-], **-u** *м.* 1. *техн.* монитор 2. под-

слушвателна радиостанция 3. *икон. полит.* резултати от мониторинг

monitoring [-ny-], **-u** *м. икон. полит.* мониторинг; наблюдение, контролиране: **~ tisku** наблюдение, мониторинг на печата

monitor|ovat [-ny-], -uji|разг. -uju *несв. (со) икон. полит.* извършвам мониторинг (*на нещо*); наблюдавам, контролирам (*нещо*)

monofil, -u *м. текст.* едновлакнеста, изкуствена коприна

monogamick|ý, -á, -é, monogamní|í, -í, -í моногамен

monogami|e, -e *ж.* моногамия

monografick|ý, -á, -é монографичен

monografie|e, -e *ж.* монография

monogram, -u *м.* монограм, инициали

monokl, -u *м.* монокъл: **nasadit si ~** слоджа монокъл

monokultur|a [-úra], -y *ж. сел. стоп.* монокултура

monolit, -u *м. археол.* монолит

monolog, -u *м.* монолог

monolyž|e, -e *ж. спорт.* моноска, моноски

monologick|ý, -á, -é монологичен

monopol, -u *м.* 1. монопол; изключително право: **státní ~** държавен монопол; **chce mít ~ na rozum** *прен. експр.* смята се за най-умен

2. монопол, концерн, картел (*формация*):

panství ~ů господство на монополите

monopoln|í, -í, -í монополен: **~í vlastnictví** монополна собственост; **~í postavení na trhu** монополно положение на пазара

monopolist|a, -y *м.* монополист

monopolistick|ý [-ty-], -á, -é монополистичен, монополистически

monopolizac|e, -e *ж.* монополизация, монополизирание; образуване на монополи

monopolizačn|í, -í, -í монополизационен, монополизиращ: **~í tendence** монополизационни тенденции; **~í proces** процес на монополизирание

monopolizm|us, monopolism|us [-iz-], -u *м.* монополизъм

monopoliz|ovat, -uji|разг. -uju *несв. и св. (со)* монополизирам (*нещо*); създавам/създам монопол

monopoln|í, -í, -í монополен: **~í právo na výrobu** монополно право на производство

monoskop, -u *м. техн.* моноскоп

monoski *нескл. ж. спорт.* моноски

monoteist|a, -y *м.* монотейст, единобожник

monoteizmus, monoteism|us [-iz-], -u *м.* монотейзъм, единобожие

monotematický [-ty-], -á, -é *книж.* моно-тематичен

monotematicčnost [-ty-], -i *ж.* монотематичност

monotónně *нар.* монотонно, еднообразно

monotónní, -í, -í *ж.* монотонен, еднообразен

monotónnost, -i *ж.* монотонност, еднообразие

monstranc|e, -e *ж.* *църк.* дарохранителница

monstrózní, -í, -í *книж.* ненормално голям; чудовищен

monstrpodnik, -u *м.* *разг. експр.* мегапреди-приятие; огромно, гигантско предприятие

monstrproces, -u *м.* *разг. експр.* мегадело, мегaproцес; голям, шумен съдебен процес, воден умйшлено шумно и демонстративно

monstr|um, -a *ср.* чудовище, гигант, изрод: ~um **mezi ostatními stavbami** *прен. експр.* чудовищен, некрасив гигант сред останалите сгради

monsun *вж.* monzun

montáž, -e *ж.* 1. *техн. архит.* монтаж, монтиране; сглобяване: ~ **traktorů** монтаж на трактори; ~ **domů (z panelů)** монтаж на жилищни блокове (от панели) 2. *разг.* монтажна работа: **jezdit na ~e** ходя по монтажни работи 3. монтаж (*за рецитал*): **hudební, literární, rozhlasová** ~ музикален, литературен, радиомонтаж; **fotografická** ~ фотомонтаж 4. *филм.* монтаж на филм

montážní, -í, -í *ж.* монтажен; който се отнася към монтаж: ~í **hala** монтажна зала, монтажен цех; хале; ~í **lešení** монтажно скеле

montér, -a *м.* монтьор

montér|ky, -ek *ж.* *мн.* работен гаширизон, панталон

montérsk|ý, -á, -é *ж.* монтьорски

montovan|ý, -á, -é *ж.* монтиран: ~é **stavby** *архит.* сглобяеми сгради

mont|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв. техн.* 1. (*со*) монтирам, сглобявам (*нещо*): ~ovat **stroje, stavbu** сглобявам, монтирам машини, сгради 2. (*со*) монтирам, съставям, сглобявам (*нещо*): ~ovat **estrádní pásmo** съставям, сглобявам естраден, забавен монтаж 3. (*со kam*) монтирам, прикръпвам (*нещо някъде*): ~ovat **součástku do auta** монтирам част в кола; ~ovat **lustr na strop** окачвам, монтирам полилей на тавана

montovn|a, -y *ж.* монтажен цех, монтажна работилница

monument, -u *м.* 1. *книж.* монумент, паметник 2. *прен.* шедьвър, епопья, монумент (*произведение със силно въздействие*)

monumentální, -í, -í *книж.* величествен, монументален, грандиозен, силно въздействащ

monzun, -u *м.* *географ.* метеоролог. мусон

monzunov|ý, -á, -é *ж.* мусонен; който се отнася към мусон: ~á **oblast** мусонна област

moped [-pe-/pé-], -u *м.* мотопед

mops, -a *м.* мопс (*порода кучета*)

mor, -u *м.* 1. *мед.* чума (Pestis): **středověké epidemie** ~u средновековни чумни епидемии 2. мор; масова епидемия: **dobýtčí** ~ **mòr** подобитка ♦ **tojenamě** *разг. експр.* тоя ще ме умори; **šířit se jako** ~ много бързо се разпространявам; разпространявам се лавинообразно, като епидемия; **bát se něčeho jako** ~u боя се от нещо като от чума; **všude jako po ~u** навсякъде пúсто, като че всички са измрели; ~ **na něj!** *експр.* проклёт да е! чумата да го тръшне!

moralist|a, -y *м.* 1. моралист; човек, който се занимава с проблемите на морала 2. *пейор.* моралист, морализатор; човек, който проповядва, морализира: **nepřijemný ~a** неприятен морализатор

moralistk|a, -y 1. моралистка; жена, която се занимава с проблемите на морала 2. *пейор.* моралистка, морализаторка; жена, която проповядва, морализира

moralit|a, -y *ж.* 1. морал, моралност; усет за морално поведение 2. *лит.* моралитè, средновековна морализаторска драма

moralisovat *вж.* moralizovat

moraliz|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* 1. морализирам, морализаторствам; пропагандирам възгледи за морала 2. *пейор.* морализирам, занимавам се с нравоучения; пропагандирам тесногръд морал

morálk|a, -y *ж.* 1. морал, нравственост, етика: **křesťanská ~a** християнски морал 2. морал, дисциплина, съзнателност: **občanská, pracovní ~a** граждански, трудов морал; трудова дисциплина

morálně *нар.* морално, нравствено: ~ **zvítězit, prohrát** морално победя, загубя; ~ **vyspělý člověk** морално изграден човек

moráln|í, -í, -í *ж.* морален, нравствен: ~í **kvality** морални, нравствени качества; ~í **síla** духовна, нравствена сила; ~í **rozklad** морално разложение

moratori|um [-to-/tò-], -a *ср. икон. юрид.* мораториум

moravizm|us, moravism|us [-iz-], -u *м.* *език.* моравизъм

moravskoslezsk|ý, -á, -é *ж.* моравско-силезийски

moravsk|ý, -á, -é *ж.* моравски: ~é **kroje** моравски

носили; **~ý bochník** вид сирене с висока ма-сленост; **~á nářečí** *език*. моравски диалекти;
morbidit|a [-dy-], -y *ж.* **1.** мед. заболяемост
2. *книж.* болезненост
morbidní|í, -í, -í *книж.* болезнен, нездрав, упадъчен: **~í výraz** болезнен израз; **~í melancholie** болезнена, нездрава меланхолия; **~í poezie** упадъчна поезия
morbidnost, -i *ж. книж.* болезненост: **dekadentní** ~ декадентска болезненост
morčák, -a *м. зоол.* гмуркач (*птица*) (*Mergus*)
morčle, -ete *ср. зоол.* морско свинче (*Cavia*):
pokusné ~e опитно морско свинче ♦ **být pokusným ~etem** *експр.* опитно зайче съм; из-позват ме като опитно зайче
mordíánský, mordijánský, mordiácký, mordijácký, mordiánský [-dy-], **mordyjánský, mordyjácký, mordyjánský, mordský, -á, -é** *жарг. експр.* **1.** проклёт, дяволски: **to je ~ý kluk** това момче не е стока, не е цвете за мирисане **2.** убийствен, огромен, страхотен: **~ý kus cesty** огромно, страхотно разстояние
mordie, mordije, mordijé [-dy-], **mordyje, mordyjé** *междум.* проклятие! дявол да го вземе!
~, **to jsem nečekal** по дяволите, само това не очаквах!
mordjovat, -uji /разг. **-uju** *несв. (кого, со) разг. експр.* съсипвам, изтощавам, претрепвам (*някого, нещо*) (*от работа и под.*): **~ovat své tělo** изтощавам, съсипвам тялото си (*с тежка работа*); **~ovat zapalovač** съсипвам запалка
mordjovat se, -uji se /разг. **-uju se** *несв. разг. експр.* мъча се, блъскам се, бълхтя се; съсипвам се; претрепвам се (*от работа*): **~ovat se s nákladem** пъшкам под тежестта на товара
mordyje *вж. mordie*
mor|ek, -ku *м.* костен мозък ♦ **až do ~ku** до мозъка на костите; **mít něco v ~ku** нещо е в кръвта ми; добре разбирам нещо
morén|a, -u *ж. геол.* морена
móres, mores, -u *м., обикн. мн. móres|y, -ů* *разг.* нрави, обноски, държание, маниери: **divné ~y** странни нрави, обноски; **nemá, nezná ~y** няма прилично държание; няма обноски; **naučit se ~ům** науча се на добри маниери, обноски
morfém, -u *м.* *език.* морфема: **kořenový** ~ коренна морфема
morfematický [-ty-], **morfémový, -á, -é** *език.* морфемен; който се отнася към морфема: **~á hranice** морфемна граница
morfiov|ý, -á, -é морфинов
morfilum, -a *ср.* морфин
morfologický, -á, -é *спец.* морфологичен: **~á**

změna морфологична промяна; **~ý systém** *език.* морфологична система
morfolog|e, -e *ж. спец.* морфология
morkov|ý, -á, -é който се отнася към костен мозък: **~á kost** кост с костен мозък
morous, -a *м. експр.* мърморко, сърдльо, темерут; мрачен, навъсен, намръщен, сърдит, нелюбезен, неучтив човек: **starý** ~ стар мърморко; **učiněný** ~ мрачен, навъсен като облак; **chodí, sedí, kouká jako** ~ ходи, седи, гледа намръщено, навъсено
morov|ý, -á, -é **1.** чумен: **~ý bacil** чумен бацил; **~á nákaza** чумна зараза; **~ý sloup** стълб в памет на чумна епидемия; **blecha ~á** *зоол.* чумна бълха **2.** *прен.* пагубен, гибелен, смъртоносен: **~ý dech** смъртоносно, пагубно дишане
morseovk|a [-zeo-], -y *ж. разг.* Морзова азбука:
vysílat zprávy ~ou изпращам съобщение с Морзова азбука
moruše|e, -e *ж.* **1.** черница (*плод*) **2.** черница (*дърво*)
morušovník, -u *м. бот.* черница; черничево дърво (*Morus*)
morušov|ý, -á, -é черничев; който се отнася към черница: **bourec ~ý** *зоол.* копринена буба (*Bombyx mori*)
moře I, -e *ср.* море; *рядко* океан: **širé ~e** открито море; **plavba na ~i** плаване по море; **bouře na ~i** буря в морето; **odjet za ~e** замина през морето, отвѣд морето; замина за Америка; **výška nad ~em** надморска височина; **lidské ~e** *прен. книж.* море от хора; **vyplakat ~e slz** *прен. книж.* изплача море от сълзи; **~e krve, potu** *прен. книж.* море от кръв, от пот
♦ **moře II** *нар. разг. експр.* колкото щещ; много; от пусто в празно; права на морето дупка; **zmizel, jako by v ~i utonul** изчезна, като че ли вдън земята потъна; **utonout v cizím ~i** потъна; претопя се, асимилирам се в чужда народност; **utonout v ~i zapomnění** потъна в морето на забравата; **být jako kámen v ~i** съвсѣм самотен, изоставен, изгубен съм; като кол в полето съм; **být jako kapka v ~i** като капка в морето съм
moře II *нар. разг. експр.* колкото щещ; много; твърде много; огромно количество; цяло море: **přišlo ~e lidí** дойдоха много хора; **je tam ~e bláta** там има страшно много кал; **máme ~e času** време колкото щещ
mořeplav|a, -u *ж. книж.* мореплаване; морско дело
mořeplav|ec, -ce *м. книж.* мореплавател
mořen|ý, -á, -é **1.** *техн.* байцван; обработен чрез

байцване: **~ý dub** байцван дъб; **~ý nábytek** байцвани мѣбели **2. метал.** декапйран; третйран с химикал: **~ý plech** декапйрана, почи-стена, третйрана с химикал ламарйна: **~é osivo** обеззаразѣно сѣме за посеv

mořidlo, -a *ср.* **1. техн.** байц; химикал: **ořechové, ebenové ~o** ореховѣ, абаносов байц **2.** химикал за щавене: **~o na kůži** химикал за обработка, за щавене на кожа **3.** дезинфекциращ препарат, препарат за обеззаразйване на семенѧ

mořit I, -ím *несв. (koho, co)* моря, мъча, измъчвам, тормозя, терзя, тероризирам (*някого, нецо*): **~ila je žízeň** мъчеше ги жажда; **~í ho kašel, starost** мъчи го кашлица, грижа; **~it koně hladem** моря кон(ѣ) от глѧд; **~it dítě učením** мъча, тормозя детѣ да учи; **~it ducha** мъча, тормозя, терзя духѧ; **~it rodiče o peníze** тормозя родителите си за парй; **~í ji, aby...** мъчи я, за да...

mořit II, -ím *несв. (co)* **1. техн.** байцвам (*нецо*): **~it dřevo** байцвам дървѧ **2.** обработвам, третйрам (*нецо*) с химикал: **~it tkaniny** текст. обработвам с фиксаж, фиксирам десѣн на плѧт; **~it osivo** *сел.стоп.* обеззаразйвам семенѧ за посеv; **~it kovové předměty** декапйрам, третйрам метални предмети с химикал преди дръга обработка **3.** мариновам (*нецо*): **~it maso, zvěřinu** *готв.* мариновам, наикисвам в маринѧта месѧ, дивеч

mořit se, -ím se *несв. експр. (s kým, čím)* мъча се, бѣхтам се, полѧгам усилия, измъчвам се, напргам се: **~it se se špatným žákem** мъча се с лош ученик; **~it se s výpočtem** мъча се, блъскам се с изчислѣние; **~it se láskou** измъчвам се, терзя се от любов

mořsk|ý, -á, -é морски; който се отнася към морѣ: **~ý lupič** пирѧт; **~ý vlk** *експр.* морски вълк, опиген моряк; **~á míle** *мор.* морска миля (1,85 км); **~á nemoc** *мед.* морска болест

mosaz, -i *ж.* мѣсинг: **nádoba z ~i** мѣсингов сѣд; **~í vykládaný** инкрустиран, обковѧн с мѣсинг; **niklová** ~ алпакѧ

mosazn|ý, -á, -é мѣсингов: **~á klika** мѣсингова бравѧ; **~á barva** *прен.* цвят на мѣсинг

moskyt, -a *м., обикн. мн.* **moskyt|j, -ů** москити

most, -u *м.* **1.** мѧст: **dřevěný, kamenný, železniční** ~ дървен, каменен, железопѣтен мѧст; **visutý, otáčivý, padací** ~ висящ, въртящ се, подвижен мѧст; **postavit, zbořit** ~ постройка, **bou (všechny)** ~у изгоря мѧстѧвете за връщане; **stojí jako svatý na ~ě** *експр.* стой като истукѧн; стой, стърчи като глупѧк, като пѣн;

je tu jako na pražském ~ě тук е много оживѣно, шумно; тук е като на панаир, като на битпазар **2. прен.** мѧст (*нецо, което прилича на мост*): **vzdušný, letecký** ~ въздушен мѧст; **udělat** ~ *спорт.* напргѧва мѧст

mostn|j, -í, -í мѧстов, мѧстен; който се отнася към мѧст: **~í stavba** строеж на мѧст; **~í pilíř, oblouk** колѧна, свѧд на мѧст; **~í stavitelství** мостостроѣне

mostov|ý, -á, -é мѧстов, мѧстен; който се отнася към мѧст: **~é nýtování** занитване на мѧстови конструкции; **~ý jeřáb** *техн.* рѣлсов кран

mošt, -u *м.* сѧк от плодовѣ: **jablečný** ~ ябълков сѧк; **vinný** ~ ширѧ, грѧздов сѧк

moštov|ý, -á, -é подходящ за изстйскване на сѧк: **~é ovoce** (мѣки) плодовѣ за сѧк

moták I, -u *м.* **1. техн.** барабан за навйване **2.** тайно писмѧ (*за или от затвор*)

moták II, -a *м. разг. експр.* мотовила, дангалак; висѧк и несрѣчен човѣк

motani|ce, -ce, рядко motani|na, -ny *ж. разг.* бърканица, смѣсица; объркана, заплѣтена работа, бъркотия: **~ce obvazu** заплѣтена, объркана преврѣзка, заплѣтено валмѧ бинт; **~ce chodeb** лабиринт от коридѧри; **podivná ~ce** странна бъркотия

mot|at, -ám *несв. 1. (co)* мотѧя, намотѧвам, омѧтавам, навйвам (*нецо*): **~at nitě na cívku** мотѧя конци на шпѧлка, на макарѧ; **~at přízi** намотѧвам прѣжда; **~at cigaretu** свйвам си цигѧра **2. (čít)** *експр.* размѧхвам ръѣце и крака; прѧвя несрѣчни движѣния (*с нецо*): **~at nohama** залитам, препѧвам се; плетѧ крака **3. (co)** *експр.* плетѧ, мотѧя, обърквам, замѧтавам, смѣсвам, забърквам (*нецо*): **~at slova, verše** обърквам дѧми, стихове; **ten (to) ~á** ѧма че се заплѣте и той; ѧма че ги бърка той; **~at svůj výklad** забърквам, замѧтавам обяснѣнието си

mot|at se, -ám se *несв. 1. обикн. експр.* мотѧя се, въртя се; движа се объркано, без посѧка; залитам: **~al se ve spleti uliček a bloudil** той се въртеше в лабиринта от ѧлички и гѧбеше пѣтя; **stále se mi tady ~á a překáží** постоянно се мѧтае тук и ми прѣчи; **ne~ej se tady!** не сѣ мѧтай тук! **~á se jako opilý** залита като пиян; **~ala se mu hlava** главѧта му се въртеше **2.** обърквам се, замѧтавам се: **myšlenky se mu ~aly** мислите му се замѧтаваха, объркваха; **divně se to na tom světě ~á** *експр.* странно се объркват нещата на тѧзи свѧт

motiv [-ty/-tý-], -u *м.* **1.** мотив, аргумент, причина: **~ činu** мотив на постѧпка; **postranní ~** страничен мотив; **osobní ~y** лични мотиви;

politické ~y политически мотиви **2. муз. худ. лит.** мотив: **hlavní, ústřední ~ románu, básně** главен, централен мотив на роман, на стихотворение; **národní, lidové ~y** национални, народни мотиви; **puškinský ~** пушкиновски мотив; **~ obrazu** художествен мотив; **krajinářský, ornamentální ~** пейзажен, орнаментален мотив; **příznačný, vůdčí ~** характерен, водещ мотив; лайтмотив

motivace [-ty-], **-e ж.** мотивация: **psychická, ideová ~e** психическа, идейна мотивация; **~e žádosti** мотивация на молба, йскане

motivační [-ty-], **-í, -í** мотивационен: **~í podklad** мотивационна база

motivovanost [-ty-], **-í ж.** език. мотивираност: **~ odborné terminologie** мотивираност на специална терминология

motivovaný [-ty-], **-á, -é** език. мотивиран: **~é slovo, pojmenování** мотивирана дума, назовање

motivovat [-ty-], **-uji/разг. -uju** неск. и св. (со) **1.** мотивирам (нещо); излагам/изложам мотиви (за нещо); аргументирам (нещо): **~ovat své jednání** мотивирам постъпките, действията си **2.** мотивирам, определям/определя, обуславям/обусловя (нещо): **jeho čin ~ovala závist** постъпката му беше мотивирана от завист

mot|o, motto, -a ср. мото: **~o z P. Bezruče** мото от П. Безруч

motolarm, -u м. техн. мотоциклетна звукова аларма

motocykl, -u м. мотоциклет

motocyklist|a, -y м. мотоциклетист

motocyklov|ý, -á, -é мотоциклетен; който се отнася към мотоциклет: **~ý závod** мотоциклетно състезание

motokol|o, -a ср. жарг. велосипед с мотор; мотопед

motolic|e, -e ж. **1. зоол.** метил (Fasciola, Opisthorchis и др.): **~e jaterní** чернодробен метил (Fasciola hepatica) **2. ветер. мед.** метил: **ovčí ~e** метил по овцете **3. разг.** световъртеж, виене на свят: **mít, dostat ~i** виене, завива ми се свят

motoopravn|a, -y ж. жарг. автосервиз

motor, -u м. **1.** мотор, двигател: **chod ~u** ход на двигателя; **~ automobilu** мотор, двигател на автомобил; автомобилен мотор, двигател; **elektrický, naftový, tryskový, čtyřdobý ~** електрически, нафтов, реактивен, четиритактов двигател, мотор **2. книж.** мотор, двигател, инициатор, движеща сила: **~ tvůrčí činnosti** движеща сила на творческа дейност; **~**

hospodářského života двигател на стопанския живот **3. разг.** мотоциклет, мотор

motorák, -u м. разг. **1.** моториса **2.** мотовлак, автовлак

motor|ek, -ku м. умал. моторче, двигателче

motorick|ý, -á, -é двигателен, моторен: **~á síla** двигателна сила; **~é centrum (mozku, míchy)** анат. моторен център (на главния, на гръбначния мозък); **~é nervy** анат. мотоневрони; **~á paměť** псих. моторна памет

motoristick|ý [-ty-], -á, -é **1.** моторен; който се отнася към моторизъм **2.** мотоциклетен, който се отнася към мотоциклетизъм: **~ý sport** мотоспорт; **~á soutěž** автомобилно, мотоциклетно състезание

motorist|a, -y м. моторист, автомобилист

motoristk|a, -y ж. мотористка, автомобилистка

motorizm|us, motorism|us [-iz-], -u моторизъм, мотоциклетизъм (спорт): **rozvoj ~u** развитие на моторизма, на мотоциклетизма; **letecký, vodní ~us** въздушен, воден моторизъм

motorizovan|ý, -á, -é моторизиран: **~é vojenské jednotky** моторизирани военни части; **~á policie** моторизирана полиция

motork|a, -y ж. разг. моторетка, мотоциклет

motorkář, -e м. рокер

motorov|ý, -á, -é моторен; който се отнася към мотор: **~ý kryt** капак на мотор; **~ý olej** моторно масло; **~é palivo** гориво за двигатели; **~ý člun** моторна лодка; **~é vozidlo** моторно превозно средство; моторно возило

motostřeleck|ý, -á, -é воен. мотострелковий

motouz, -u м. канџ, връв: **zavázat ~em** завързва с канџ, с връв

motovidl|o, -a ср. разг. пейор. смотаняк, дървеняк, мотовила; несръчен, тромав, непохвџтен човек: **s tím ~em tancovat nebudu** няма да танцувам с тоя дървеняк

motyčk|a, -y ж. умал. мотичка

motyč|ka, -y ж. **1.** тръгна без свџт на годџ

motýl I, -a м. одуш. зоол. пеперџда (Lepidopter): **noční ~i** нощни пеперџди; **chytat ~y** ловя пеперџди; **přelétavý, nestálý, těkavý jako ~** прен. книж. пърхав като пеперџда

motýl II, -a м. неодуш. папионка, пеперџда

motýl|ek I, -ka м. умал. пеперџда

motýl|ek II, -ka м. **1.** папионка, пеперџда: **uvázat si ~ka** слџжа си папионка **2. спорт.** бџгерфлџй (плувен стил): **plavat ~em** плувам бџгерфлџй

motýl|í, -í, -í пеперџден; който се отнася към пеперџда: **~í křídla, tykadla** крила, антџни на пеперџда; **~í let** полет на пеперџда; **~í pŧvab**

пеперуден, непостоянен чър; ~í **milování** *прен.* непостоянна любов

motýlokvěť |ý, -á, -é *бот.* пеперудоцветен: ~é **rostliny** пеперудоцветни растения (Viciaceae Papilionaceae)

moučk |a, -у *ж.* 1. *умал.* брашънцѣ 2. пудра, прах; нещо стрито на прах: **rozemlít cihly na ~u** стрий тухли на прах; **cukrová ~a** пудра захар; **kostní ~a** кòстно брашнò; **kokosová ~a** кокòсово брашнò; **rybí ~a** рибно брашнò; **dětská ~a** дѣтска хранà на прах; **fosfátová ~a** фосфàт (*изкуствен тор*)

moučkov |ý, -á, -é прахообразен: ~ý **cukr** пудра захар

moučnat |ět, -ím, 3. *мн.* -ějí/ -í *несв.* стàвам сипкав, крѣхък: **hrušky, jablka ~ějí** крушите, ябълките стàват крѣхки, захарни

moučnat |ý, -á, -é 1. прахообразен; кòйто прилича на брашнò: ~ý **písek** фин пясък 2. *сел. стоп.* нищестѣн; богàт на скорбяла: ~é **obilí** зърно, богàто на скорбяла; ~é **brambory** картòфи, богàти на нищестѣ; ~é **ovoce** сипкави, захарни, не много сòчни плодове

moučník, -u *м.* 1. тестѣн сладкиш; кѣкс; сладко тестѣно издѣлие: **jemný, lehký ~** фин, лѣк сладкиш 2. тестѣн десѣрт: **podávat po obědě ~** сервирам за десѣрт към обѣда сладкиш

moučníkov |ý, -á, -é тестѣн; кòйто се отнася към тестѣн сладкиш: ~á **strava** тестѣна хранà; ~á **sladkosti** сладокòсник сѣм; обичам тестѣни сладкиши

moučn |ý, -á, -é 1. брашнѣн, тестѣн; кòйто се отнася към брашнò: ~ý **výrobek** тестѣно издѣлие; ~á **strava** тестѣна хранà; ~ý **pytel** брашнѣн чувàл 2. сипкав, прахообразен; кòйто прилича на брашнò: ~ý **písek** прахообразен, фин пясък; ~ý **brambor** картòф, богàт на нищестѣ

moudrost, -i *ж.* 1. мѣдрост, ум, рàзум, разúмност: **osvícená ~** докàзана, проверѣна мѣдрост; **vtělená ~** възплътѣна мѣдрост, самàта мѣдрост; **vrchol ~i** врѣх на мѣдросттà; **zub ~i** *аат.* **зуб** *мн.* **зубы** *рус.* ~ мисли се за много úмен 2. мѣдрост, крилатà фраза, разúмен принцип: **stará, lidová, životní ~** стàра, нарòдна, житѣйска мѣдрост; **školní ~** *прен.* *ирон.* училищна, шкòлска, христоматийна мѣдрост

moudr |ý, -á, -é 1. úмен, мѣдър, разúмен (*за човек*): ~ý **člověk, soudce** úмен, мѣдър човек, сѣдия; **moudřejší ustoupí** пò-úмният отсѣв *мн.* **мудрейший** *рус.* разбýрам нѣщо; **jitro (je) moudřejší večera** úтрого е пò-мѣдро от вечертà 2. мѣдър, úмен,

разúмен (*за постѣпка*): ~ý **čín** úмна, мѣдра постѣпка; ~á **rada** úмен сѣвет; ~é **slovo** мѣдра дýма; ~á **politika** мѣдра, разúмна политика; **řici něco ~ého** кажа нѣщо úмно

moudř |et, -ím, 3. *мн.* -ějí/-í *несв.* поумнѣвам, помѣдрявам: **stářím ~ějí** с възрасттà хòрата поумнѣват; с възрасттà се поумнѣва

mouch |a, -у *ж.* мухà: ~a **domáci, ~a domovní** *зл.* **муха** (**Муха** **Мкина**) *ж.* ~a **mu** **přeletěla přes nos** ядòсан е от нѣщо; **být slabý jako ~a** слàб, нѣмощен сѣм като мухà; **zabít dvě ~y jednou ranou** убий с един куршум двà зàека; **lidí jako much** голямà навàлица; много хòра; гъмжило от хòра; **být jako ~y snězte si mě** голям мѣрзел сѣм; **mít ~y (v hlavě)** капризен сѣм; **nasadit někomu ~y do hlavy** пусна някому мухà в главàта

mouk |a, -у *ж.* 1. брашнò: **žitná, pšeničná ~a** рѣжено, пшенично брашнò; **bílá, černá ~a** бяло, чѣрно брашнò; **chlebová ~a** брашнò за хляб; **krmná ~a** фуражно брашнò; **chléb z bílé ~y** бял хляб; хляб от бяло брашнò; **hrubá, poluhrubá, hladká ~a** ѣдро смляно, полѣдро смляно, фино смляно брашнò; **mít řečí jako ~y** твѣрде много гòвòря; приказлив, устàт сѣм; много ми мѣле устàта 2. брашнò; нѣщо, смляно на прах; прахообразно вещество: **hrachová ~a** грахово брашнò; **kamenná ~a** каменно брашнò

mou |a I, -у *ж.* *вулг.* устà, мýтра, муцýна

mou |a II, -у *м.* и *ж.* *жарг.* *пейор.* диванѣ, серсѣм

mour, -u *м.* 1. сàжди: **z komínů se valí dým s ~em** от комините излizza дым и сàжди; **nádraží, zašpiněné ~em** опúшена гàра 2. дрѣбни вѣглища; вѣглищен прах: **topit ~em** пàля пѣчка с вѣглищен прах; **uhelný ~** вѣглищен прах

mour |ek, -ka *м.* чѣрен котарàк

mourovat |ý, -á, -é тѣмен на цвѣт; тѣмосив (почтì) чѣрен; с тѣмни петнà или йвици: ~é **kotě** кòте на чѣрни петнà

mouřenín, -a *м.* *книж.* *остар.* мàвѣр, арàп/ *ар.* **мур** *мн.* **мур** *рус.* **мур** *рус.* нѣщо непрòстимо

movitost, -i *ж.* *юрид.* двýжим имòт, двýжимост: **zabavit, prodat ~i** конфискувам, продàм двýжими имòти

movit |ý, -á, -é *юрид.* двýжим: ~ý **majetek** двýжим имòт

mozaik |a [-aj-], -у *ж.* мозàйка: **pestrá ~a názorů** *прен.* пѣстра мозàйка от мнѣния, от вѣзгледи

mozaikov |ý [-aj-], -á, -é мозàечен: ~á **podlaha** мозàечен пòд; ~á **dílna** работилница за мозàйка

možeč|ek, -ku *м.* 1. *умал.* мѝзъче, мѝзък: **dětský ~ek** дѝтско мѝзъче; **omezený ~ek** *нейор.* ограничѝн ѝм 2. *анат.* мѝлтък мѝзък 3. *гов.* мѝзък (*ястие*): **dušený ~ek** задушѝн мѝзък; **~ek s vejci** мѝзък с яйцѝ; **kvěťákový ~ek** задушѝн карфиѝл

moz|ek, -ku *м.* 1. мѝзък: **závity ~ku** мѝзъчни гѝнки; **otřes ~ku** сътресѝние на мѝзъка; **přední, zadní ~ek** *анат.* прѝден, заден мѝзък; **~ek** ~~мѝзъчнѝ~~ **nhlo se, blesklo mu ~kem** мйна му през ума; **týrat si ~ek** измѝчвам си мѝзъка; **vrtá mu ~kem** не му дѝва мира; човѝрка го мисълтѝ; **nasadit někomu červa do ~ku/do hlavy** пѝсна на някого мухѝ в главѝта; **leze, jde mu to na ~ek** *разг. експр.* тѝй оглупѝва, дѝржи се страннѝ, нелогичнѝ; **měkne mu ~ek** *разг. експр.* тѝй оглупѝва, изветрѝва, изкуфѝва; **má švába na ~ku** *жарг. експр. грубо* тѝй/тѝя е тѝп(а), глѝпав(а); чѝвка му/ѝ е изпила акѝла 2. ѝм, ~~мѝзъчнѝ~~ **ptáci slepičí ~ek** *нейор.* несъобразителен, несхватлив съм; пилешки ми е мѝзъкът; **bystrý ~ek** бѝръз ѝм; **omyly lidského ~ku** грѝшки на човѝшкия рѝзум; **pochopit něco spíše ~kem, než srdcem** разберѝ нѝщо пѝ-скѝро с ума, откѝлото със сѝрцѝто си

mozkov|ý, -á, -é 1. мѝзъчен; кѝйто се отнѝся към мѝзък: **~ý závit** *анат.* мѝзъчна гѝнка; **~á polokoule** *анат.* мѝзъчна хемисфѝра; **šedá, bílá hmota** **~á** *анат.* сѝво, бяло мѝзъчно вещество; **~á kůra** *анат.* мѝзъчна корѝ; **záněť ~ých blan** *мед.* менингит; **krvácení ~é** *мед.* мѝзъчен кръвоизлив; **~á mrtvice** *мед.* мѝзъчен ѝдар, инсулт 2. *прен.* ѝмствен, душѝвен: **~á schopnost** ѝмствена способност; **~á práce** душѝвна, ѝмствена рѝбота

mozol, -u *м.* мѝзѝл: **dlaně pokryté ~y** мѝзѝлести ~~ръцѝ~~ **hřít živ, žít z cizích ~ů** *прен.* живѝя на чѝжд гѝрб; **mít ~ na mozku** *жарг. експр.* глѝпав(а), тѝп(а), огранчѝн(а) съм; чѝвка ми е изпила акѝла; **mít ~ na mozku (od přemýšlení)** *разг. експр.* излязат ми пришки на мѝзъка (от мислене); **mít ~ na břiše** ѝмам голям корѝм; дебѝл, шийшкѝв, шкѝмбест съм

mozolnat|ý, -á, -é мѝзѝлест; покѝрит с мѝзѝли: **~é ruce, dlaně** мѝзѝлести рѝцѝ, длѝни

mozoln|ý, -á, -é 1. мѝзѝлест; покѝрит с мѝзѝли: **~á ruka, dlaň** мѝзѝлеста рѝкѝ, длѝн 2. *прен.* изнуѝрителен, тѝжък: **~á práce** изнуѝрителна, тѝжка рѝбота

mozolovit|ý, -á, -é мѝзѝлест; покѝрит с мѝзѝли

moždíř *вж.* hmoždíř

možná *нар.* възмѝжно е; вероятно; мѝже би: **~, že přijdu** мѝже би ще дѝйда; възмѝжно е да дѝйда; **dost ~, že to vědí** напѝлно е възмѝжно да знѝят; вероятно знѝят; **co ~ nejdále** кѝлкото е възмѝжно, кѝлкото се мѝже пѝ-далѝч; **přijdu ~ ještě dnes** мѝже би ще дѝйда ѝще днѝс; **on by to ~ také dovedl** мѝже би тѝй сѝщо бѝ могѝл да го направѝ

možnost, -i *ж.* 1. възмѝжност; услѝвия; благоприѝятни обстоятелства: **velké, netušené, nekonečné ~i** голѝми, неочѝквани, безкраѝни възмѝжности; **mít ~ něco udělat** ѝмам възмѝжност да направѝ нѝщо; **dát, poskytnout ~** дѝвам възмѝжност; **mít ~ volby, růstu** ѝмам възмѝжност за ѝзбор, за растѝж; **dali mu ~, aby ukázal, co umí** дѝдоха му възмѝжност да покаже каквѝ мѝже; **využít, vzdát se nějaké ~i** изпѝлзвам, откѝжа се от някаква възмѝжност; **vyhovím vám podle ~i** ще изпѝлня желѝнието ви, докѝлкото е възмѝжно 2. *мн.* **možnost|j, -í** възмѝжности, способности, дѝрби: **tvůrčí ~i** творчѝски възмѝжности, способности; **materiální, technické, výrobní ~i** материѝлни, технѝчески, производствени възмѝжности; **hranice lidských ~í** грѝници на човѝшките възмѝжности; **v rámci svých ~í** в рамкѝте на възмѝжностѝте си; **to je nad ~i jednoho člověka** товѝ не ѝ по силѝте на ѝдин човѝк

možn|ý, -á, -é 1. възмѝжен; евентуѝлен: **několik ~ých metod** нѝколко възмѝжни мѝтода; **dohoda je ~á** споразумѝнието е възмѝжно; **uděláme, co bude ~é** ще направѝм, каквѝто е възмѝжно; **bylo by to ~é?** дали ще бѝде възмѝжно? **jak je to ~é?** как е възмѝжно? **musím počítat s touto ~ou ztrátou** трѝбава да ѝмам предвѝд тѝзи възмѝжна, евентуѝлна загубѝ; **vzhledem k ~ému nebezpečí** с ѝглед на евентуѝлна опѝсност 2. *в сѝчет.* **je ~é/~o** (*като предикатив*) възмѝжно е; **~o říci, že ...** мѝже да се кѝже, че ... 3. *обикн. с отр.* (не)възмѝжен, (не)приемлив, (не)подходящ: **nebyl ve společnosti ~ý** в обществѝто бѝше невъзмѝжен; **ty šaty už nejsou ~é** тѝзи рѝкля е вѝче невъзмѝжна, неподходяща

mrač|ek, -ku *м.* 1. *умал.* ѝблѝче 2. *прен.* ѝблѝче, сѝнка: **~ek zastřel jeho čelo** сѝнка мйна по челѝто му; **vyvstaly mezi nimi první ~ky** междѝ тѝх се появѝха пѝрвите недоразумѝния

mrač|it, -ím *несв. (со)* сѝбѝрчвам, намрѝщвам (*нещо*): **~it čelo, obličej, tvář** намрѝщвам се, сѝбѝрчвам челѝ, лицѝ

mrač|it se, -ím se *несв.* 1. заоблѝчавам се, покѝривам се с ѝблѝци: **nebe se ~í** небѝто се

взема ми акъла; изумён съм **5.** блещукам, просветвам, проблясвам, примигвам, трептя (за светлина): **světlo ~á** светлина трепти, примигва, блещука; **hvězdy ~ají** звезди примигват, блещукат, трептят

mrkav|ý, -á, -é трептящ, примигващ; **~é oči** примигващи очи; **~é světýlko** трептяща, примигваща светлинка

mrk|ev, -ve ж. сбир. 1. бот. морков (Daucus) **2.** морков (корен): **oškrábat, krájet ~ev** обеля, рѣжа моркови; **vepřová s ~ví** говв. свинско с моркови; **dušená ~ev** говв. задушени моркови

mrk|nout, -nu св. (-; na koho) мигна, примигна, намигна, смигна (на някого): **~nout očima** мигна с очи; **~l spiklenecky na kluky** той заговорнически смигна на момчетата; **lampa, hvězda ~la** лампата, звездата примигна; **seděli, ani okem ne~li** експр. седяха, без да се помръднат; **poslechl, ani ne~l** послуша го, без да се помръдне

trkni умният ще разбере от поглед, а глупавият – от тояга

mrk|nout (se), -nu (se) св. (-; na koho, co; po kot, čet; do čeho) разг. погледна, видя (някого, нещо); **хвърля поглед (на някого, на нещо): ~nout (se) na hodiny** погледна часовник; **~nout (se) po dětech** погледна каквo правят децата; **~ni (se) mi na to** погледни и ми кажи; **я виж тая работа; ~nu (se), jestli už jde** ще погледна дали идва; **~nout (se) do mapy** хвърля един поглед върху карта; погледна картата

mrkvov|ý, -á, -é морковен; който се отнася към морков: **~ý salát** салата от моркови; **~á polévka** супа от моркови

mrňav|ý, -á, -é разг. експр. мъничък, дрѣбен, слабичък, миниатюрен, дрѣбничък, нищожен: **~é miminko** мъничко бебенце; **~ý pavouček** миниатюрно паяче; **~á rybička** мъничка, дрѣбна рибка; **~ý domeček** мъничка къщичка; **ty kluku ~á!** ей, хлапѣ недорасло! ей, завързак такъв!

mrn|ě, -ěte ср. разг. експр. фъстѣк, завързак; дрѣбосѣк, хлапѣ: **dvouleté ~ě** двѣгодишно дрѣбосѣче

mrňous, -a м. разг. експр. фъстѣк; дрѣбосѣк; малко дете; дрѣбен човѣк; дрѣбно същество; завързак: **~ v kočárku** дрѣбосѣче в количка; **ten ~ tam nedosáhne** този дрѣбосѣк, този завързак не може да стигне до там

mrrouk|at, -ám нескв. експр. мъркам, преда (за котка); мърморя: **spokojeně ~at** доволно мъркам

mrrouk|nout, -nu св. експр. измъркам, промърморя

mrož, -e м. зоол. морж (Odobenus): **funět jako ~** сумтя като морж; **s kníry vypadal jako ~** с мустаци той приличаше на морж

mrož|í, -í, -í моржов: **~í kly** зѣби, бивни на морж; **~í knír** прен. моржови мустаци, мустаци като на морж

mrsk|at, -ám нескв. **1.** (koho, co) шибам, бичувам; бия, удрям с бич, с прѣчка (някого, нещо): **~at otroky** бия рѣби с бич, прѣчка; **~at někoho přes záda** шибам някого по гърба; **~at nešvary, byrokraty** прен. бичувам недостатѣци, бюрократи; **~at něčí energii** прен. провокирам, стимулирам нечия енергия; пришпорвам някого; **~at pole** прен. изтощавам земя, нива **2.** (kút; čít, co) махам (нещо, с нещо); размахвам, разтърсвам енергично (някого, нещо): **~at ocasem** махам енергично (с) опашка; **dítě ~á nohama** детѣто рита с крачѣта; **~al jím sem a tam** прен. разтърсваше го силно, блѣскаше го насам-натам; **~at poklonu** прен. кланям се прекалено, наляво и надясно **3.** (čít; co) хвърлям, мятам, запращам (нещо): **~at balíky na hromadu** мятам, хвърлям пакѣти на купчина; **vítr ~al sněhové vločky do oken** вятър хвърляше, навяваше снежинки в прозорците; **~at očima po ženských** прен. разг. експр. мятам погледи, заглеждам се по жени

oříšák|a|n|l|u|k|k|ž
bičem ~á рецитирам, знам стихотворение като по вода **4.** обикн. **mrsk|at sebou, -ám sebou** нескв. мятам се, хвърлям се, движа се рязко, пѣргаво насам-натам: **ryby sebou ~ají** рибите се мятат, пляскат, хвърлят се насам-натам; **dítě klidně neposedí, stále sebou ~á** детѣто не сѣда спокойно, непрекъснато щѣка насам-натам

mrsk|at se, -ám se нескв. рел. самобичувам се, самоизтезавам се

mrskav|ý, -á, -é подвижен, неспокоен, мятащ се, пѣргав: **~ý ocásek** подвижна, пѣргаво размахвана опашчица; **~á rybka** неспокойна, пѣргава рибка; **~ý pohyb** пѣргаво, мятащо се движение

mrsk|nout, -nu св. 1. (koho, co) шибна, плѣсна, удара с бич, с прѣчка (някого, нещо): **~l ho prutem** той го шибна с прѣчка **2.** (kút, čít; co) махна (нещо), трѣсна, метна, хвърля енергично, пѣргаво (някого, нещо): **~nout hlavou, ocáskem** махна с глава, с опашчица; **~l jím o zem** експр. той го хвърли, удари го в земята; **~l taškou/tašku do kouta** експр. той хвърли, метна, запрати чантата в ъгъла; **~l po**

ní zálibně okem *прен. разг. експр.* той ѝ хвърля един възхитен поглед

mrsknout se/sebou, -nu se/sebou мѣтна се, хвърля се пѣргаво, бѣрзо: **ryba sebou jen ~la** рибата само се мѣтна, мѣтна; **~ni sebou** *прен. разг.* побѣрзай! раздвижи се! размѣрдай се! дѣйствай!

mršín|a, -y *ж.* мѣрша, лѣш; трѹп (*на живот-но*): **zakopat ~u** зарѹва мѣрша; **hubená ~a** *прен. пейор.* мѣршава кранта

mršk|a, -y *ж.* **1.** *умал. експр.* мѣрша, кранта **2.** *жарг. експр.* тарикат, хитрѣц, маймѹна: **ty, ~o!** ах ти, тарикат такъв! маймѹна такава!

mršt|it, -ím *св. (čít; со)* хвърля, мѣтна, запрѣта (*нещо*): **~it kopím** хвърля копие; **~il jím o zem** той го удари в земята; **~it granát, oštěp, disk** мѣтна гранѣта, копие, диск; **~it okem** *прен.* мѣтна бѣрз поглед

mrštně *нар.* пѣргаво, гѣвкаво, лѹвко, живо, подвижно, срѣчно, чеврѣсто: **~ chodit** ходя пѣргаво, чеврѣсто

mrštnost, -i *ж.* пѣргавина, гѣвкавост, лѹвкост, подвижност, срѣчност: **~ pohybů** пѣргавина, лѹвкост на движѣнията

mrštn|ý, -á, -é пѣргав, гѣвкав, лѹвѣк, срѣчен, подвижен, чеврѣст: **~ý chlapec** пѣргаво, чеврѣсто, подвижно момчѣ; **~á rybka** пѣргава, подвижна рибка; **~é tělo** гѣвкаво, подвижно тѣло; **~ý pohyb** гѣвкаво, пѣргаво, чеврѣсто движѣние; **~ý jako had** гѣвкав като змия

mrtvice|e, -e *ж. мед.* удар; апоплѣксия: **srdeční ~e** сърдѣчен удар; разрыв на сърцѣто; инфаркт; **mozková ~e** инсѹлт; мѹзъчен удар; **ranila ho ~e** той полѹчи удар

mrtvičk|a, -u *ж. експр. умал. мед.* удар, апоплѣксия

mrtvičn|ý, -á, -é *мед.* апоплѣктичен; кѹйто се отнѣся към удар, към апоплѣксия: **~ý záchvat** апоплѣктичен пристѣп, апоплѣктична криза; **~é ochrnutí** парализа след апоплѣктичен удар

mrtvo I *нар.* неподвижно, спокойно, мѣртво: **je dusno až ~** задѹшно е, неподвижно мѣртвило е; **~ jako před bouří** тихо като преди бѹря

mrtvo II, -a *ср. книж.* мѣртвило, пѹстош, безжизненост: **~o pouště** безжизненост на пѹстѣния; **polední ~o** ѹбедно мѣртвило; **~o kultury za války** *прен.* опустошѣние, мѣртвило в културата през войнѣта

mrtvoll|a, -u *ж.* трѹп, мѣртвѣц: **~y vojáků** трѹпове на войници; **pohřbívát, balzamovat** ~~погребавати~~ **~á** *ж.* **экспр.** жив трѹп, жив мѣртвѣц; **politická ~a** *прен.* политически трѹп; **jít přes ~y (k cíli)**

минавам през трѹпове (за да постигна цѣлта си); **jen přes mou ~u** *разг. експр.* само през трѹпа ми

mrtvoln|ý, -á, -é 1. мѣртвѣшки; кѹйто се отнѣся към трѹп: **~ý pach** миризмѣ на трѹп; **~á ztuhlost** мѣртвѣшка вкочанѣност **2.** мѣртвѣшки; кѹйто напѹмня, прилича на мѣртвѣц, на трѹп; неподвижен, вкаменѣн, вцепенѣн: **~á tvář** мѣртвѣшко, неподвижно лице; **~ý klid** мѣртвѣшко, каменно спокойствие; **~é ticho** мѣртвѣшка тишина

mrtv|ý I, -á, -é *именна форма mrt|ev, -va, -vo* **1.** мѣртѣв, умрѣл, почѣнал: **~é tělo** мѣртво тѣло; **oba rodiče jsou ~i** и двѣмата родители са почѣнали; **byl (po havárii) na místě mrtev** той умрѣ на мѣсто (след катастрофата); **~á planeta** мѣртва планѣта; **~á váha zvířete** *спец.* ѹбщо тегло на убито живѹтно; **~ý zub** умѣртвѣн зѣб; **~ý jazyk** *език.* мѣртѣв езык; **~á ráva** ~~пѹстѣнина~~ **пѹстѣ** **mrtev** за мѣн той не съществѹва **2.** безжизнен; кѹйто е бѣз признаци на живѹт: **~á ulice** мѣртва, пѹста ѹлица; **~é město** мѣртѣв град; **~ý inventář** мѣртѣв инвентѣр; **Mrtvé moře** *геогр.* Мѣртво морѣ; **~é rameno řeky** пресѣхнал рѣкав на река; **~ý bod** *физ. и прен.* мѣртва тѹчка; **~á sezóna** мѣртѣв сезон; **~é ticho** мѣртва тишина; **~á voda a) мѣртва, застояла вода б) мѣртва вода (в приказките)** **3.** *прен.* безплѹден, безплѹзен, безперспективен: **~é umění** мѣртво, безплѹдно изкѹство; **~á kultura** мѣртва, безперспективна култура; **~á čísla zbytečných statistik** мѣртви цифри на излишни статѣстики; **technika bez lidí je ~á** без хѹра техниката е мѣртва, безплѹзна; **~ý chod, běh (stroje)** *техн.* прѣзен ход (на машина); **~ý kapitál** *икон.* мѣртѣв капитал; **~á ruka** *истор.* цѣрквата като собственик по врѣме на феодализма; **~á půda** *сел.стоп.* мѣртва пѹчва (*която не дава плод*); **~ý závod** *спорт.* състѣзѣние без победѣтел **4.** *прен.* равнодѹшен, апатѣчен, незаинтересѹван: **~ý pro krásu** равнодѹшен към красотѣта; **řekl ~ým hlasem** той каза с равнодѹшен, апатѣчен тѹн

mrtv|ý II, -ého *м.* мѣртвѣц, покойник; почѣнал, мѣртѣв: **pochovat ~ého** погрѣба мѣртвѣц; **velcí ~í našeho národa** великите покойници на нашия нарѹд; **říše ~ých** царство на мѣртвѣцѣ ~~и живѣци~~ **ошд(ан)и(м)и(н)и(а)** умрѣлите или добрѹ, или нищо; **vzbudil by ~ého** ще събѹди и умрѣлите (*с шума си*); **vstát z ~ých** възкрѣсна, *прен.* прескѹча трѹпа, оживѣя

mruč|et, -ím *несв.* 1. рѣмжѣ, мѣркам (за жи-
вотни): **medvěd ~í** мѣчка рѣмжѣ 2. *експр.*
мѣрмѣря, рѣмжѣ, недовѣлствам (за хора):
dav hněvivě ~el тѣлпѣта гнѣвно рѣмжѣше; **coší**
huhla a ~el той гѣгнеше и мѣрмѣреше нѣщо;
~el, že se mu to nelíbí той мѣрмѣреше, че
това не мѣ харѣсва; **~et na někoho pro něco**
мѣрмѣря на някого за нѣщо 3. (со) мѣрѣнкам,
тананикам (нещо): **~et si nějakou melodii**
тананикам си някаква мелѣдия

mrv|a, -y *ж.* тѣр: **chlévská ~a** обѣрски тѣр; **vy-
vážet ~u** изкарвам тѣр (на нива)

mrzác|ek, -ka *м. умал.* инвалид, сакѣт

mrzác|it, -ím *несв.* (кого, со) 1. осакатѣвам, прѣва
инвалид (някого, нещо): **~it člověka, strom**
осакатѣвам чѣвѣк, дѣрвѣ; **duševně, kulturně**
~it *прен.* душѣвно, културно осакатѣвам; **~it**
povahu *прен. експр.* осакатѣвам харѣктер 2.
обезобразѣвам (някого, нещо): **~it jazyk,**
umělecké dílo обезобразѣвам езѣк,
худѣжественна творбѣ

mrzák, -a *м.* 1. инвалид; сакѣт чѣвѣк: **~ od
narození** сакѣт по рѣждѣние; **stal se z něho ~**
той стѣна инвалид; **zůstal do smrti ~em** до
крѣя на живѣта си остѣна инвалид, сакѣт; **~ na
obě nohy** инвалид с двѣта крѣка; **válečný ~**
инвалид от войнѣ; **duševní ~** *прен.* душѣвно
осакѣтен чѣвѣк 2. *вулг.* ѣзрод, ѣрод: **ty ~u!**
ѣзрод такѣв!

mrzce *нар.* мѣрзко, дѣлно, нѣзко, нечѣстно,
пѣдно, позѣрно: **zachoval se ~** той постѣпи
нѣзко, пѣдно, мѣрзко; **~ vydělané peníze** не-
чѣстно, позѣрно спечѣлени, изкарани парѣ

mrz|et, обикн. третол. -í *несв.* 1. (кого) (нещо)
(ме) карѣ да съжалѣвам; съжалѣвам (за не-
що); ѣд ме е (на някого за нещо): **ty řeči mě ~í**
a) съжалѣвам, че казѣ тѣзи дѣми б) ѣд ме, че
се говорѣят такѣва нещѣ; **~í mě, že se to stalo**
съжалѣвам, че се случѣ такѣ; **něco ho ~í** той
съжалѣва за нѣщо; **všechno mě tu ~í** всѣчко
тѣк ми лѣзи по нѣрвите, ѣдѣсва ме; **~í ho celý**
svět ѣд го е на цѣлия свѣт; **to tě bude ~et** ще
съжалѣваш за това; **to mě na tebe ~í, žes to**
zvorat *разг.* ѣд ме е на тѣбе, че оплѣска това
2. (кого с инф.) нѣмам желѣние, настроѣние
♦ **že tě to ne~í!** *разг. експр.* как ти се ѣска да
се занимаваш с това!

mrzk|ý, -á, -é мѣрзѣк, нѣзѣк, дѣлен, пѣдѣл, без-
чѣстен, позѣрен, мизѣрен, мѣрсен: **~ý nepří-
tel** мѣрзѣк, пѣдѣл врѣг; **~ý čin** мѣрзка, нѣзка
постѣпка; **~á lež** пѣдла, дѣлна лѣжѣ; **~é peníze**
мѣрсни, позѣрни парѣ; **~ý prospěchář** дѣлен,
пѣдѣл кариерѣст

mrz|nout, -nu *несв.* 1. замѣрзѣвам и *физ.:* **voda**

~ne водѣта замѣрзѣва; **smích ~ne na rtech**
прен. смѣхѣг замѣрзѣва на устните; **dobrá ná-
lada ~ne** *прен.* добрѣто настроѣние се смѣра-
зѣва ♦ **všimněte**
крѣвтѣ изстѣва, замѣрзѣва в жилите му 2. умѣ-
рам от стѣд; замѣрзѣвам: **zvěř ~la v lesích** дѣ-
вѣчѣг замѣрзѣваше, умѣраше от стѣд в горѣте
3. мѣрзѣна, зѣзна; трѣпѣря от стѣд; вкочанѣ-
вам се от стѣд; студѣвам: **~nout v nevytopené**
místnosti мѣрзѣна, зѣзна в неотоплѣна стѣя;
ženy a děti hladovějí a ~nou женѣте и децѣта
гладѣват и студѣват 4. *безл.* -е студѣно е (под
0°C), мразѣвито е: **zítra bude ~nout** ѣтре ще
будѣ студѣно ♦ **~nout**
prašit дѣрвѣ и камѣк се пѣка от стѣд

mrzout, -a *м. експр.* мѣрмѣрко, сѣрдѣтко

mrzutě *нар.* сѣрдѣто, намѣрзѣчено, начумѣрено,
намѣсено, ѣдѣсано, навѣсено: **~ odpovědět** от-
говѣря сѣрдѣто, ѣдѣсано; **~ se tvářit** мѣрзѣя
се, чумѣря се, вѣся се, сѣрѣя се

mrzutost, -i *ж.* 1. ѣд, досѣда, неудоветво-
рѣност; лѣшо настроѣние: **potlačit ~** потѣсна
ѣд, лѣшо настроѣние; **k veliké své ~i shledal,**
že ... за голѣмо свѣе разочарѣвание той
установѣ, че... 2. неприѣтност: **měl z toho ~i s**
úřady заради това той ѣмаше неприѣтности
от администратѣвен харѣктер

mrzut|ý, -á, -é 1. сѣрдѣт, неприѣтен, нѣлюбѣзен,
намѣрзѣчен, навѣсен, намѣсен, начумѣрен, ѣдѣ-
сан: **~ý člověk** сѣрдѣт, нѣлюбѣзен, навѣсен
чѣвѣк; **~á nálada** неприѣтно, лѣшо настроѣние;
~ý pohled сѣрдѣт, ѣдѣсан пѣглед; **~ý obličej**
сѣрдѣто, намѣрзѣчено, навѣсено, начумѣрено
лицѣ 2. неприѣтен, досѣден, прѣтивен: **~ý den**
неприѣтен, навѣсен, лѣш дѣн; **~á záležitost**
досѣдна, прѣтивна рѣбота

mřenk|a, -y *ж. зоол.* мѣрянка; мѣряна рѣбка
(Nemachilus)

mřít, mřu *несв.* 1. умѣрам, загѣвам, мѣра, гѣна:
~ hladu умѣрам, мѣра от глѣд; **~ za vlast** загѣ-
вам за рѣдинѣта 2. *прен. книж.* умѣрам,
измѣчѣвам се, страѣдам, терзѣя се (от чувствѣ
и под.): **~ strachy** измѣчѣва ме страѣх, умѣрам
от страѣх; **~ touhou** умѣрам от желѣние, от
копнѣж 3. *книж.* замѣрам, изчѣзѣвам, чѣзна:
zvuky mřely v dálce звѣците чѣзнеха, за-
мѣраха в далѣчинѣта

mříž, mříž|e, -e *ж., често мн.* **mříž|e, -í** рѣшѣтка,
мѣрѣжа, метѣлна огрѣда: **ozdobná kovaná ~e**
декорѣтивна ковѣна огрѣда, рѣшѣтка; **~e v okně**
рѣшѣтка на прозѣрец; **zahradní ~e** градѣнска
огрѣда, рѣшѣтка; **pevné ~e ve vchodu banky**
здравѣ рѣшѣтки на вхѣд на бѣнка; **~e před-
sudků** *прен.* мѣрѣжа от прѣдрѣзѣдѣци; **kry-**

stálová ~e *хим. минер.* кристална решётка
 ♦ **затвора; být za ~emi** *разг.* зад решётките съм; лежа в затвора
mříže *вж. mříž*
mřížka, -у *ж.* 1. *умал.* мрежа, мрежица, решётка; **ozdobná ~a** декоративна решётка; **~a okénka** решётка на прозорец 2. мрежа; пре-
 сичащи се успоредни линии: **látka s ~ami** кариран плат, плат с кариран десен; **koláč zdo-
 bený ~ami** сладкиш с украса от кръстосани
 линии; **optická ~a** *физ.* оптическа решётка;
krystalová ~a *хим. минер.* кристална решётка
mřížkování, -í *ср.* мрежа, решётка; орнамент
 във вид на мрежа: **~í dětské postýlky** мрежа
 на детско креватче; **ornament vyplněný ~ím**
 орнамент, запълнен с кръстосани линии
mřížkovaný, -á, -é замрежен, мрежест: **~é
 okénko** прозорец с мрежа, с решётка; **~á látka**
 плат с кариран десен, кариран плат
mřížkový, -á, -é мрежест, решетест; който се
 отнася към мрежа, към решётка: **~é přehra-
 žení** решетеста преграда; **~á výzdoba** мре-
 жеста декорация; **~ý spektroskop** *физ.* спек-
 трограф с решётка; **~ý koláč** *готв.* сладкиш с
 украса от кръстосани линии
mřížování, -í *ср.* мрежа, решётка: **okno s ~ím**
 прозорец с мрежа, с решётка; **vyřezávané a
 zlacené ~í varhan** резбавана и позлатена
 решётка на орган
mřížováný, -á, -é замрежен, решетест: **~é okno**
 прозорец с решётка; **~ý plot** решетчеста
 ограда, ограда-решётка
mřížový, -á, -é мрежест; който се отнася към
 мрежа, към решётка: **~é okno, dveře** прозо-
 рец, врата с решётка
mst, -а *м.* 1. мъст, отмъщение: **krutá ~a** же-
 стоко отмъщение; **krevní ~a** кръвно отмъ-
 щение 2. желане за мъст; отмъстителност:
udělat něco ze ~u извърша нещо за отмъ-
 щение
mstítel, -е *м.* отмъстител: **~ lidu** народен от-
 мъстител
mstítelka, -у *ж.* отмъстителка
mstít, -ím *несв. (koho - вин.)* отмъщавам (за
 някого): **~ít popravené** отмъщавам за екзеку-
 тиран; **~ít křivdu, urážku** отмъщавам за не-
 справедливост, за обida
mstít se, -ím se *несв. (-; komu, čemu; na kom, na
 čem; za koho, za co; čím)* отмъщавам (си) (на
 някого, на нещо; за някого, за нещо; с нещо):
krutě se ~ít жестоко (си) отмъщавам; **~ít se
 páňům** отмъщавам (си) на господари; **~ít se
 na nepřátelích** отмъщавам (си) на врагове;

~ít se za potupu, za křivdu отмъщавам (си)
 за унижение, за несправедливост; **~ít se
 ohněm, pomluvou** отмъщавам (си) с опожар-
 яване, с оклеветяване; **chyba se ~ila** *прен.*
 грешката си отмъщаваше, не мина без
 последици

mstivost, -i *ж.* отмъстителност

mstivý, -á, -é отмъстителен; който е за от-
 мъщение: **~ý člověk** отмъстителен човек; **~á
 kampaň** кампания за отмъщение; **~á radost**
 отмъстителна радост; злорадство; **~é zaujetí**
 отмъстително пристрастие

mš, -е *ж.* 1. литургия (*католическа*): **sloužit
 ~i** служи литургия; **jít na ~i** отивам на литур-
 гия; **ranní ~e** утринна литургия 2. *муз.* меса
mšic, -е *ж.* *зоол.* растителна въшка (Aphis,
 Aphidula, Myzus и др.)

mučednic, -е *ж.* 1. *църк.* мъченица 2. *прен.*
експр. страдалка, мъченица

mučednický, -á, -é мъченически; страдалчески:
~á smrt мъченическа смърт; **~á póza** поза на
 мъченик; **~á práce** мъченически труд

mučednictví, -í *ср.* 1. мъченичество: **~í světců**
църк. мъченичество на светци 2. *прен. експр.*
 страдания, мъки, мъченичество: **~í porobe-
 něho národa** страдания, мъки на поробен
 народ

mučedník, -а *м.* 1. *църк.* мъченик: **~ pro víru**
църк. мъченик на вярата 2. *експр.* страдалец,
 мъченик: **~ pro své přesvědčení** мъченик за
 убежденията си; **život ~a** живот на мъченик

♦ **mučení**, -í *ср.* мъчение, измъчване, инквизи-
 ция: **příznej se bez ~í** *разг.* признай си без
 бои ♦ **mučitel**, -e *м.* мъчител

mučidlo, -а *ср.* инструмент за изтезание, за ин-
 квизиция: **vyslýchat na ~ech** провеждам раз-
 пит с изтезания; **vyznat se na ~ech** признай си
 с изтезания ♦ **mučitelství** *ж.* мъчителство

измъчвай; не мъчи любопитството ми

mučírna, -у *ж.* мъчилище; място, стая, килия
 за изтезания, за инквизиции: **středověké ~y**
 средновековни мъчилища; **nacistické ~y** на-
 цистки концлагери; **život se změnil v ~u** *прен.*
 животът се превърна в мъка, в мъчилище

mučitel, -е *м.* мъчител: **nelítostný ~** безмилос-
 тен мъчител; **nenávidět své ~e** ненавиждам
 мъчителите си

mučít, -ím *несв. (koho; -)* 1. мъча, измъчвам,
 изтезвам (*някого; -*): **~ít vězně** мъча за-
 творници; **krutě, bestiálně ~ít** сурово, сати-
 стично измъчвам 2. измъчвам, тормозя,
 терзая, мъча (*някого*): **~ila ho bolest, strach,**

žízeň мъчеше го бôлка, страх, жажда: **to pomýšlení ho ~ilo** тази мисъл го мъчеше
mučít se, -ím se *несв. (čím)* измъчвам се, терзая се, страдам (*от нещо*); мъча се (*с нещо*): **~it se strachem, nejistotou** измъчвам се, терзая се от страх, от несигурност; **~it se řešením problémů** мъча се с решаване на проблеми; **~it se pochybnostmi** терзаят ме съмнения
mučivý, -á, -é мъчителен; който причинява мъка, страдания: **~á bolest, nejistota** мъчителна бôлка, несигурност; **~á choroba** мъчителна бôлест; **~ý pocit** мъчително чувство; **~é pochybnosti, otázky** *експр.* мъчителни съмнения, въпроси
mudrc, -e *м.* 1. мъдрец, мислител, философ: **starověcí ~ové** древни философи, мъдрци; **knihy velkých ~ů** книги на велики мислители
2. ирон. умник; умъващ, мъдруващ, философстваш човек; дървен философ: **samorostlí vesničtí ~i** доморасли селски мъдрци; **který ~ na to přišel?** *ирон.* кой умник, кой дървен философ го е измислил? **ty jsi ale ~!** ама че си умник!
mudrc|ý, -á, -é философски; който се отнася към мъдрец, умник, философ, мислител: **~é výroky** мисли на мъдрец; философски мисли; **~é knihy** книги на мислители, философи, мъдрци
mudrctv|í, -í *ср.* мъдрост, философия: **lidové ~í** народна мъдрост, философия
mudrlant, -a *м. разг. обикн. пейор.* умник, мъдрец; дървен философ; умъващ, мъдруващ човек: **venkovský ~** провинциален дървен философ; **hádavý ~** дървен философ-скандалджия
mudrlantsk|ý, -á, -é *разг. обикн. пейор.* умнишки, дълбокоумен; който се отнася към умник, дървен философ, умъващ, мъдруващ човек: **~é úvahy** празни философствания; **~ý nápad** *ирон.* дълбокоумна идея
mudrlantstv|í, -í *ср. разг. обикн. пейор.* мъдруване, умъване, философстване: **neplodné ~í** безплодно умъване, мъдруване; **~í učeních právníků** философстване, умъване на учени прависти
mudr|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (o čem; nad čím)* *разг. обикн. пейор.* мъдрувам (*над нещо*); философствам, умъвам, размишлявам (*над нещо, за нещо*): **nade vším ~ovat** умъвам над всичко; **~ovat naplano** напразно, безполезно мъдрувам; **~ovat o životě** размишлявам, философствам за живота; **~ovat o knize** размишлявам, умъвам над книга

muflon, -a *м. зоол.* муфлон (*Ovis musimon*)
muchlanice, -e *ж. разг.* бърканица, бъркотия, смесица, плетеница, безпорядък, мотаница: **~e příze** мотаница прѐжда, валмò (от) прѐжда; **~e cifer** бъркотия от цифри
mucholapk|a, -y *ж.* мухолòвка: **zavěsit ~u** окача мухолòвка; **chytit se na ~u** хвàна се на мухолòвка
muchomůrk|a, -y *ж. бот.* гъба мухомòрка (*Amanita*)
můj I *м., má/moje* *ж., mé/moje* *ср. местоим.*
1. мòй, мòя, мòе: **to je moje věc!** товà е мòя рàбота! **můj dárek** мòй подàрък (*който съм подарил или получил*); **má fotografie** мòя снìмка (*която притежавам или на която съм сниман*); **můj posudek** мòя рецèнзия (*от мен или за мен*); **nedělat rozdíl mezi mým a tvým** не различàвам мòе и твòе; **ty musíš být má** ти трябва да бѐдеш мòя; **to je můj člověk** товà е мòй човèк; разбìраме се; предàн ми е; **to je můj typ** товà е мòй тип; **můj milý, moje drahá!** *експр.* мили мòй, скѐпа мòя!
◆ **lidi je víc** *ирон.* нàй-мнòго от всìчко; кнèдли ми дàй ти на мèне; **to je má řeč** *разг.* и àз товà кàзвам; **podle mého** според мèн; **po mém** по мòему; **neřekl mé tvé** тòй нищо не кàза, зѐб не обèли; **na mou duši, na mou věru!** *експр.* èй бòгу! найстина! **má úcta** *остар.* мòите почитàния! **no, má úcta!** *разг. експр. ирон.* брàво! хà такà! сегà я вàпцахме!
můj II, mého *м. разг.* мòят (сърпуг): **ten můj nejde** мòят, мѐжѐт ми не ìдва
muk *междум. разг. в сѝчет.* **ani** ~ нìто д̀ума; нìто г̀к: **o tom ani** ~ нìто г̀к за товà! **on na to ani** ~ тòй дорì не г̀кна в òтговор
muk|a, muk *ср. само мн.* **1.** м̀ки, страдания, терзания: **připravili mu hrozná ~a** пригòтвиха му стрàшни м̀ки, м̀чения; **pekelná ~a** àдски м̀ки; **za své nemoci vytrpěl hrozná ~a** по врèме на болесттà тòй изстрада стрàшни м̀ки; **~a svědomí** м̀ки на съвесттà; **~a pochybností, zoufalství** м̀ки на съмнения, на отчаяние; **snášet ~a** понàсям м̀ки, страдания
2. в сѝчет. **boží ~a** разп̀ятие, кр̀ст: **kamenná boží ~a u cesty v poli** крайп̀тен заслòн с кàменно разп̀ятие; **výklenek božích** ~ ниша с разп̀ятие
muk|nout, -nu *св.* г̀кна; издàм зв̀к: **nesměl anu ~nout** тòй не смèеше да г̀кне, не м̀ разрешàваха да г̀кне; **tak se bojí, že ani ne~ne** такà се страх̀ва, че н̀яма да издàдè зв̀к, н̀яма да кàже г̀к
mul I, -a *м., mul|a, -y* *ж.* м̀ле

mul II, -u *м. текст.* тензѹх, мърля: **sterilizovaný, antiseptický** ~ стерилизирана, анти-септична мърля
mula *вж. mul I*
mulat, -a *м.* мулат
mulatk|a, -y *ж.* мулатка
muld|a, -y *ж. разг.* оврѹг, дерѹ
multilaterální [-tu-], **-í, -í** *книж.* мѹлтилатер-
 рѹлен, многострѹнен: **~í dohoda** многострѹн-
 но споразумѹние; **~í obchod** многострѹнна
 трѹговия, сдѹлка
multimédi|um [-tu- -dy-], **-a** *ср. обикн. мн.*
multimédi|a, -í мѹлтимѹдия
multimilionář [-tu-], **-e** *м.* мѹлтимилионѹр
multistranický [-tu-], **-á, -é** многопартѹен
mumije [mu-/mú-], **-e** *ж.* мѹмия: **~e faraónů** мѹ-
 мифицирѹю
~e тѹй е (сѹсѹхрен, слѹб) като мѹмия; **byro-
 kratická, politická** **~e** тесногрѹд бюрократ,
 политѹк
mumifik|ovat, -uji *разг. -uju* *несв. и св. (коho,
 со)* мумифицирам (някого, нецо): **~ovat
 mrtvé** мумифицирам мъртви; **~ovaný sociál-
 ní organizmus** *прен.* препарирѹан, мумифи-
 циран социѹлен организъм
mum|lat, -ám *несв. (-; со)* мърмѹря, мъркам
 (-; нецо): **rozpačitě, polohlasně** **~at**
 колебливо, смѹтѹно, едѹ чѹто мъркам, мърмѹ-
 ря; **nesrozumitelně** **~at** неразбрѹно мъркам,
 мърмѹря; **~at nesrozumitelná slova** мърмѹ-
 ря, мъркам неразбрѹани дѹми; **~at si cosi pro
 sebe** мърмѹря си за нецо на себе си
mumlav|ý, -á, -é мърмѹрещ, мъркащ: **~á mod-
 litba** молитѹа, произнѹсяна с мъркащ глѹс
mumraj, -e *м.* 1. маскарѹд; парѹд на мѹски: **sil-
 vestrovský** ~ новогѹдишен маскарѹд; **gro-
 teskní lidský** ~ *прен.* прѹзен живѹт, пѹнайр 2.
прен. сбѹрище, суматѹха, вряѹа: **~ matějské
 poutí** *прен.* пѹнаирджийска вряѹа (на
 празника на св. Матей)
mundúr, -u *м. остар. разг. 1.* мундѹр, уни-
 фѹрма: **vojenský, železničářský** ~ воѹнна, же-
 лезничѹрска унифѹрма; **vyfasovat** ~ полѹча
 унифѹрма; **obléci někoho do ~u** *прен.* надѹна
 мундѹр на някого, изпрѹтѹ някого на война 2.
експр. одѹжда, облѹкло, дрѹха: **domáci, ne-
 dělní** ~ домѹшна, неделѹна дрѹха; **to je můj
 jidlo** *жидло*
**ban-
 bory v ~u** *шегов.* небѹлени варѹни картѹфи
munic|e [-пу-], **-e** *ж.* мунѹция, боеприпаси: **zá-
 soby** **~e** резерѹи от мунѹции, боеприпаси
muničk|a [-пу-], **-y** *ж. разг.* фѹбрика за мунѹ-
 ции, боеприпаси
muničn|í [-пу-], **-í, -í** мунициѹнен; кѹйто се от-

нася към мунѹции, боеприпаси: **~í továrna,
 skladiště** фѹбрика, склад за мунѹции, бое-
 припаси
muňk|a, -y *ж. 1. разг.* кокошинка 2. *зоол.* срам-
 на вѹшка (Phthirus pubis)
můr|a, -y *ж. 1. зоол.* нѹчна пѹперѹда (Phalaena,
 Xulena и др.) 2. вампѹр, призрак, кошмѹр:
noční ~a нѹщен кошмѹр; **leželo to na mně jako
 ~a** товѹ ми тежѹше като кошмѹр; **~a pochyb-
 ností** *прен.* кошмѹр на сѹмнѹнията 3. *нейѹр.*
 чѹма, проклетѹя; злѹ, проклѹта женѹ: **~a jed-
 na!** чѹма такѹва!
**musa, museální, musejní, musejnickví, museum,
 musický** *вж. múza, muzeální, muzejní, mu-
 zejnickví, muzeum, múzický*
mus|et, muš|it, -ím, 3. мн. -í/-ejí *несв. модален
 гл. 1.* трѹбѹа; длѹжен сѹм, принѹден сѹм,
 налѹга се; нѹжно е да...: **~et se podrobit
 rozkazu** трѹбѹа, длѹжен сѹм да изпѹлня
 зѹповед, да се подчинѹ на зѹповед; **~et se řídit
 pravidly** трѹбѹа да се рѹковѹда от правилѹ;
~ím (jít) domů *разг.* трѹбѹа да си вѹрѹѹ; **~el
 (odjet) na služební cestu** тѹй трѹбѹваше да
 замѹне в командирѹвка; **to bych ~el vědět
 předem** трѹбѹваше да знѹм за товѹ предѹ-
 ритѹлно; **~íme si pospíšit, aby nám neujel
 vlak** трѹбѹа да побѹрзаме, за да не изпѹснем
 влѹка; **to představení ~ím vidět** непременно
 трѹбѹа да видѹ товѹ представлѹние; **zásoby
 došly, posádka se ~ela vzdát** запѹсите свѹр-
 шихѹ, екипѹжѹт бѹше принѹден да се предадѹ
 ♦ **~el tam, kam já** *жидло*
 кѹй ще умрѹм; **mladý může, starý ~í (zemřít)**
 кѹй пѹ-рѹно, кѹй пѹ-кѹсно, всѹчки ще умрѹм;
toho si ~í i slepý všimnout товѹ ще го забѹ-
 лѹжи и слѹпѹец; **~íme tam všichni (do hrobu)**
 всѹчки ще умрѹм; **to se (mu) ~í nechat** *разг.*
 товѹ трѹбѹа да (му) се признаѹе; **to už ~í být
 (když se to stane)** слѹчаѹт трѹбѹа да е изкљю-
 читѹлен, осѹбен, (щѹм ...); трѹбѹа да се е слѹ-
 чило нецо, (та ...) 2. *разг.* сигѹрно; като че
 ли; мѹй, комѹй; стрѹѹа ми се; трѹбѹа (за пред-
 положение): **~elo to být v říjnu** мѹй че бѹше
 през октѹмври; **ten ~il být unavený, když
 usnul, sotva sedl** сигѹрно е бил мнѹго умѹрѹен,
 щѹм едѹ сѹдна и заспѹ; **to ~í být hezké děvče,
 když má tolik nápadníků** тѹ трѹбѹа да е
 хѹбѹво момѹче, щѹм ѹма тѹлкоѹа кандидатѹи
muskulatur|a [-уга/-ѹга], **-y** *ж. мед.* мускулатѹра
muslim, -a *м.* мохамѹданин, мѹсюлмѹнин
muslimsk|ý, -á, -é мохамѹдански, мѹсюлмѹн-
 ски, ислѹамски
mustang, -a *м.* мустѹнг
můst|ek, -ku *м.* 1. *умал.* мѹстче: **padací při-**

към музика: **~í nadání** музикална дарба; **~í nástroj** музикален инструмент **2.** музикален; музикално надарен: **~í člověk** музикален човек; **~í národ** музикален народ, нация

muzikálnost, -i ж. музикалност, музикална дарба: **~ českého národa** музикалност на чешкия народ

muzikant, -a м. разг. музикант: **vesnický** ~ селски музикант; **je rozený** ~ той е роден музикант ♦ **já jsem mu zvláště blízký** аз съм му особено близък

нищо общо с това

muzikantka, -y ж. разг. музикантка

muzikantský, -á, -é разг. музикантски; който се отнася към музикант: **~é pódium** подиум за оркестър

muzikolog, -a м. музиколог

muzikologije, -e ж. музикология

muzikoložka, -y ж. музиколожка

muž, -e м. 1. мъж (*противопол.* жена): **chlapec dospěl v ~e** момчето стана мъж; **pravý, celý** ~ истински мъж; мъж от главата до петите; **dlouhý ~** **dlouhý ~** дълъг мъж ♦ **muž dělá ~e** ето това е мъжка дума; истинските мъже държат на думата си **2.** мъж, човек: **rozvážný, moudrý** ~ улегнал, умен човек; ~ **prostřední postavy** среден на ръст човек; ~ **činu** човек на делото; ~ **zákona** човек на закона; **hadí ~ (v cirkuse)** човек-змия (в цирка); **divý, lesní, ohnivý ~ (v pohádkách)** див, горски, огнен човек (в приказките); **velká doba rodí velké ~e** великото време ражда велики мъже, велики хора; **(stáli za ním) jako jeden** ~ (подкрепиха го) като един човек; (всеички) бяха с него **3.** човек, войник: **dva ~i posádky** двама души от екипажа; **důstojník a deset ~ů** офицер с 10 души войници; **ztratit v boji jednoho ~e** загубя в бой един човек, един войник; **(padli) do posledního ~e** (загинаха) до един, до последния човек **4.** мъж, съпруг: **to je její ~** това е мъжът ѝ; **přišla se svým ~em** тя дойде с мъжът си

mužatka, -y ж. мъжкарана; мъжка жена: **přisobit dojemem ~y** прави впечатление на мъжкарана; **odvážná, bojovná ~a** смела, бърбена, мъжка жена

mužický, -á, -é мужишки; който се отнася към (руски) мужик: **~á bída** мужишка мизерия

mužik, -a м. (руски) мужик: **zaostalý** ~ изостанал мужик, безпросветен мужик

mužik, -a м. умал. мъжлѐ, малък мъж

mužně нар. мъжествено: **vypadá ~** изглежда мъжествен; мъжествен е на вид; има мъжествен вид; ~ **jednat, bojovat** мъжествено действам, боря се мъжествено

mužnět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. възмъжавам: **syn ~ěl** синът възмъжаваше

mužnost, -i ж. **1.** мъжественост; качество на мъж(ѐ): **dospět ~i** той стана мъж **2.** мъжество; мъжественост на характер: **prokázat ~** докажа мъжествеността си; **s ~i někoho, něčeho hájit** мъжествено защитавам някого, нещо

mužný, -á, -é 1. мъжествен, мъжки; който се отнася към мъж: **dospět (do) ~ého věku** до стигна мъжка възраст; **~ý krok** мъжествена походка, мъжка крачка **2.** мъжествен, решителен: **~ý protest** мъжествен, решителен протест; **~á povaha** мъжествен, смѐл, решителен характер **3.** мъжествен, смѐл, храбър: **~ý boj s nepřáteli** мъжествена, храбра борба с врагове, с неприятели

mužsky нар. по мъжки; мъжката: **~ svalnaté ruce** по мъжки мускулести ръце

mužský I, -ská, -ské 1. мъжки; който се отнася до мъж: **~ší členové rodu** мъжете от рода; **~ské potomstvo** мъжко потомство; **~ské pohlaví** мъжки пол; **~ský pěvecký sbor** мъжки хор; **~ský oděv** мъжко облекло; **~ský rod** *език.* мъжки род; **~ský rým лит.** мъжка рима **2.** мъжки, мъжествен; присъщ на мъж(ѐ): **~ský výraz obličejе** мъжки израз на лицето; **~ská uzavřenost** мъжко заповреност ♦ **mužský dítě** **potřebuje ~skou ruku** детето има нужда от здрава ръка

mužský II, -ého м. разг. мъж: **je to pravý ~ý** той е истински мъж; **mužští se o ni jen derou** мъжете се изпотрѐпват за нея; **nemůže s tím svým ~ým vydržet** не може да издържи с мъжът си

mužství, -í ср. **1.** мъжки пол: **sekundární znaky ~í** мъжки вторични полови белези **2.** мъжка, мъжествена възраст: **léta ~í** мъжки години

mužstvo, -a ср. събир. **1.** екипаж, екип, отбор, тим: **záchranné ~o** спасителен екип; **lodní ~o** екипаж на кораб; **fotbalové, hokejové ~o** футбол, хокеен отбор **2.** войници: **důstojníci a ~o** офицери и войници

my местоим. **1.** ние: **půjdeme tam jenom ~ dva** ще отидем (там) само ние двамата; **~ i vy jsme na tom stejně** и ние, и вие сме в едно и също положение; **máme my to trápení експр.** имаме неприятности; на нас никак не ни е лесно; **je nás mnoho** ние сме много, мнозина; **to se nám hodí** това ни устройва; на нас това ни е удобно; това е тъкмо за нас; **pojď s námi** ела с нас; **přijď k nám** ела у нас, при нас; **každý z nás** всеки от нас; **u nás se pracuje do dvou** ние работим до два; **je od nás** от нашето село е; ~ **neděli máme u nás ples** в неделя в нашия град има бал; **zná všechno, co u nás roste**

zavónosqra ténšijřĩ ♦ **po nás za nás** както искате – в края на краищата на нас ни е всё едно; **my o vlku a vlk za humny** за вълка говорим, а той в кошарата; **my o voze a vy o koze** ние говорим за едно, а вие за друго; **to jen tak mezi námi** между нас казано; **po nás (ať přijde) potopa** след нас ако щё и потоп **2. дат. nám** ни, на нас (за емоционално отношение на говорещия към действието): **dcera se nám vdává** дъщеря ни се омъжва; **otec nám onemocněl** баща ни се разболя; **to jsou nám noviny!** ама че новини! **3. аз (вместо 1. мн.): i my se pokúsíme objasnit tento problém** и ние ще се опитаме да изясним този проблем; и аз ще се опитам да изясня този проблем

mysí, -í, -í 1. миещ; който е предназначен за миене: **~í prostředky** препарати за миене; **~í houba** зоол. сунгър; гъба за миене; **~í stůl** мивка за съдове **2. разг.** миещ се; който може да се мие: **~í nátěr** миеща се боя; **~í tapeta** миещ се тапет

myčk|a, -y ж. **1.** миячка (жена): **~a nádobí, oken** миячка на съдове, на прозорци **2.** миячка; миялна машина; машина за миене: **~a na láhve** миячка, машина за миене на бутилки; **automatická ~a na nádobí** автоматична миялна за съдове

mydli|na, -ny ж., често умал. mydli|nka, -nky ж., обикн. мн. mydli|ny, -n сапунена пяна, сапунена вода: **necky plné ~n** корито, пълно със сапунена пяна; **mýt podlahu ~namí** мия под със сапунена пяна, със сапунена вода

mydlinkov|ý, mydlinov|ý, -á, -é сапунен; който се отнася към сапунен разтвор или сапунена пяна: **~á pěna, bublina, voda** сапунена пяна, сапунен мехур, сапунена вода

mydl|it, -ím неск. 1. (кого, со) сапунивам (някого, нещо): **~it prádlo** сапунивам пране; **~it si ruce, obličej** сапунивам си ръцете, лицето **2.** (кого) *експр.* бия, млätя, трëпам, ўдрям (някого): **~it někoho hlava nehlava** бия някого, където свърна, където падне; **~it se navzájem** млätим се един друг; **~il do něho opaskem** той го налагаше с колан **3. разг. експр.** страстно играя, свиря: **~it karty** перà, блъскам, жуля, играя карти

mýdl|o, разг. mejdl|o, -a ср. сапун: **kostka ~a** калъп сапун; **tekuté ~o** течен сапун; **toaletní, holící ~o** тоалетен, бръснарски сапун; **~o na praní** сапун за пране; **vařit ~o** варя сапун; **rozkluz|ovací ~o** ♦ (slizn|ná) **jelo to jako po ~e** (снегът замръзна) и стана хлъзгаво като пързалка; **jde to jako po ~e**

върви като по вода, като по ноти, като по мёд и мàсло

mýdlovat|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. осапунвам се; заприличвам на сапун: **tekutina ~í** течността се осапунява, става лигава като сапун; **staré brambory ~ěly** старите картофи се скàшкаха

mýdlov|ý, -á, -é сапунен; който се отнася към сапун: **~á pěna** сапунена пяна; **~ý prášek** сапун на прах; прах за пране; **~é vložky** гранулиран сапун

myk|at, -ám неск. (со) влàча, разчëсвам (вълна)

mykénsk|ý, -á, -é микенски: **~ý hrad** микенска крепост; **~é nápisy** микенски надписи; **~á kultura** археол. микенска култура

mykolog, -a м. миколог

mykolog|ie, -e ж. микология

mýl|it se, разг. mejl|it se, -ím se неск. (v čem, v kot; -) греша, заблуждавам се, мàмя се, лъжа се (по отношение на някого, на нещо): **~íš se, tak to nebylo** грешийш, не беще така; **ne~ím-li se, je tomu deset let** ако не сè лъжа, имà сто години ♦ **~ijí|tè** човешко е да се грешí

mýl|it si, разг. mejl|it si, -ím si неск. (koho s kým) обърквам, смèsвам, замèням (някого с някого): **~í si ho s jeho bratrem** той/тя го бърка с брат му

mýlk|a, разг. mejlk|a, -y ж. грешка, недоразумение: **to je ~a** има грешка, това е недоразумение, това е грешка; **~a v osobě** припознаване в човек, сбъркване на човек; **není v tom nějaká ~a?** да няма някаква грешка?

mylně нар. погрешно: **~ se domnívat** погрешно смятам

mylnost, -i ж. погрешност, невярност: **~ názorů** погрешност на възгледи

myln|ý, -á, -é погрешен, неправилен, измàмен: **~ý názor, údaj** погрешен възглед, невярна информация; **~é mínění** неправилно, погрешно мнение, **~á etymologie** език. неправилна, погрешна, невярна етимология

myokard, -u м. анат. миокард

myrh|a, -y ж. църк. мир: **vonná ~a** ароматно мир

myrt|a, -y ж. бот. мирта, миртово дърво (Myrtus): **snítka ~y** миртово клонче; **svatebčané s ~ou na klopě** сватбари с мирта на ревèра

myrtov|ý, -á, -é миртов; който се отнася към мирта: **nevěstin ~ý věneček** миртово венчè на бълка

mys, -u м. геогр. нòс: **~ Dobré naděje** нòс Добра надежда

mysl, -i ж. 1. ум, мисъл, мислене, интелèкт:

lidská ~ човешка мисъл, човешки ум; **soustředít ~ na něco** съсредоточа мисълта си върху нещо ♦ **přítina** тйцмиам **mám to, tane mi to na ~i** ймам го предвид; не ми излиза от ума; сещам се; **být pomatené, zatemněné ~i** не съм с всичкия си; не съм с ума си; **pust'te to soužení z ~i** оставете тази тревога, не мислете за нея; **sej'de z očí, sej'de z ~i** поговорка очи, който не се виждат, се забравят **2.** възгледи, убеждения, идеи, мисли, мнѐние: **sňatek syna mu byl proti ~i** бракът на синя му не му беше по вкуса; **člověk ušlechtilé ~i** човек с благородни убеждения; **jsem s tebou jedné ~i** книж. ние с тебе сме единодушни; аз мисля като теб; ймам същите убеждения **3.** настроѐние, мисъл, намерѐние: **bud'te dobré ~i** бъдете бодри, бъдете оптимисти; **být osamělý a těžké ~i** самѐтен и отчаян, нещастен, мрачен съм; **veselá ~ půl zdraví** поговорка веселото настроѐние, бодрият дъх е половин здраве **4.** смѐlost, бодрост, сила: **dodávat někomu ~i** поддържам духа на някого; давам сили някому; **ne-ztrácejte ~!** не падайте духом!

myslet *вж. myslit*

myslím *част.* май; като че ли: **tu práci, ~, nedokončím** май няма да довърша тази работа; **je ~ doma** като че ли е в къщи

myslitel, -e *м.* мислител: **originální ~** оригинален мислител

myslitelk|a, -y *ж.* мислителка

myslitelský, -á, -é мислителски; който се отнася към мислител: **~ý typ** мислителски, мисловен тип; **~á osobnost** мислителска, мислеща личност

myslitelství, -í *ср.* мислителство; мисловна дейност: **hluboké ~í** дълбока мисловна дейност

mysl|it, mysl|et, -ím *несв.* **1.** мисля, разсъждавам: **umět ~et** умѐя да мисля; **hospodářsky ~et** мисля като икономист; **~it logicky** мисля логично; **~et německy** мисля на немски език ♦ **ne-řízný** *падеж* **ne-řízný** **už mu to ne-í** *разг.* вече няма бистър ум, ясна мисъл; мисълта му се е уморила **2.** (*na koho, co; o kom, čem*) мисля (за някого, не-що): **~í na své děti** тѐй/тѐя мисли за децата си; **~et na práci** мисля за работа; **~í jen na nové šaty** тѐй/тѐя мисли само за нови дрехи; **ne-í si o něm nic zlého** тѐй/тѐя не мисли нищо лошо за него; **~í jen na sebe** тѐй/тѐя мисли само за себе си **3.** (*koho, co čím*) ймам предвид (*някого, не-що*): **koho tím ~íte?** когѐ ймате предвид? **co tím ~íte?** каквѐ искате да кажете с това? **3. и mysl|it si** смятам, мисля; въоб-

разявам си: **~í si o tom své** йма си своѐ мнѐние по този въпрос; **~et to vážně** казвам го, говоря го сериѐзно; **~ím, že by to šlo** мисля, смятам, че това е възможно; **nepůjde to tak, jak sis ~el** няма да стане така, както (си) мислеше; **co si o něm ~íš?** каквѐ смяташ за него? **moc (si) o sobě ~í** много си въобразява (за себе си); **~í si (o mně), co chceš** мисли (за мѐн) каквѐто искаш; **~í (si), že je chytrý** въобразява си, че е умѐн **5.** (*na koho, co*) замислям, планирам, мисля, обмислям (*не-що*); стремя се (*към някого, към не-що*): **~í na urovnání sporu** обмисля разрешаване на спор; **~í na stavbu chaty** мисли да строи вила; замисля строеж на вила; **s tímto úkolem ~íme na vás** с тази задача мислим да натоварим вас; **~í to s ním dobře, upřímně, vážně, doopravdy** йма добри, искрени, сериѐзни, истински намерѐния по отношѐние на него; **~í vysoko** стремя се нависѐко; цѐли се надалѐче; **~í si na jeho sestru** (мисли да) ухажда сестра му

mysliv|ec, -ce *м.* **1.** ловѐц: **náruživý ~ec** страстен ловѐц **2.** лесничѐй **3.** *воен.* стрелѐц: **horší ~ci** планински стрелци; **císařský ~ec** императорски стрелѐц

myslivn|a, -y *ж.* лесничѐйство: **dřevěná ~a u lesa** дървена сграда на лесничѐйство край гора

myslivost, -i *ж.* **1.** ловджийство; лѐвно дѐло; лов: **zákon o ~i** закон за лова **2.** лѐвно стопанство: **zkoušky z ~i** изпити по лѐв, лѐвно стопанство

mysliv|ý, -á, -é мислещ, замислен; който умѐе и обича да размишлява; задълбочѐн: **~ý čtenář** мислещ читател; **~é oči** замислени очи

mysticiz|mus, mysticism|us [-tuciz-], **-u** *м.* мистицизъм, мистика: **křesťanský ~us** християнска мистика; **sklon k ~u** склѐнност към мистицизъм

mystick|ý [-ty-], **-á, -é** **1.** мистичен: **~á víra** мистична вяра **2.** тайнствен, загадъчен, мистичен: **~á hrůza** мистичен, тайнствен ужас; **~é pološero** мистичен полумрак

mystifikac|e [-ty-], **-e** *ж.* мистификация: **prohlásit zprávu za (pouhou) ~i** провъзглася съобщѐние за чиста мистификация; **literární ~e** литературна мистификация

mystifikátor [-ty-], **-a** *м.* мистификатор: **cynický ~** циничен мистификатор

mystifik|ovat [-ty-], **-uji**/*разг.* **-uju** *несв. и св.* (*koho, co*) мистифицирам (*някого, не-що*); мамя, заблуждавам умислено (*някого, не-що*)

mysti|ka [-ty-], **-ky** *ж.* **1.** мистика: **náboženská ~ka** религиозна мистика; **sklon k ~ce** склѐнност към мистика **2.** мистичност, мистика,

тайнственост, загадъчност: **~ka čísel** мистика на числата; **~ka slova** мистика на словото

myš, **-i** *ж.* **1.** *зоол.* мишка (Mus): **past na -i** **hás**
канимиши **hás**
někým jako kočka s ~í играя си с някого като котка с мишка; **kancelářská ~** канцеларски плъх; **kocour není doma, ~i mají pře** *разг.* когатò котката я няма, мишките танцуват; **mokrý, zpcený jako ~** мокър като мокра кокошка; (пòтен) вир - вода; **chudý jako kostelní ~** бèден като църковна мишка; **hora porodila ~** напòнала се планината, та родила мишка; **ani ~ by tam neproklouzla** пиле не може да прехвъркне **2.** *комп.* мишка (на компютър)

myš[í, -í, -í] миши; присъщ на мишка: **~í díra** миша дупка; **~í očka** миши очички; **cúpek jako ~í ocásek** плитчица като миша опашчица; **klobouk ~í barvy** бомбè с миши цвят

myš[ka, -y *ж. умал.* мишлè, мишка: **proklouzla, přeběhla jako ~a** тя се промъкна, претича безщòмòка **~a** седя (тихо) като мишка, пò-нисък от тревата, пò-тих от водата; **ani ~a by tudy neprošla, neproklouzla** пиле не може да прехвъркне оттук

myšlenk[á, -y *ж.* **1.** мисъл: **vyjádřit svou ~u** изразя мисълта си; **~y na domov** мисли, спомени за домà; **utkvělá ~a** натрапчива мисъл; **prožívat událost v ~ách** отново преживявам случка във въображението си, в мисълта си; **nemohu se ubránit myšlence, že...** не мòга да се отгвърà от мисълта, че...; **být zahloubán, zabrán v ~ách** потòнал съм в мисли; **přijít na jině ~y** разнообразя се, разсèя се; дойдат ми други мисли; **v ~ách jsem s vámi** мислено съм с вас; **mít černé ~y** потòвам в черни мисли

♦ **číslo** **2.** идèя, принцип, възглед, мисъл, хрòмване: **vznešená, krásná, dobrá, odvážná ~a** възвишена, красива, добра, смèла идèя; **slovanská ~a** славянска идèя; **~a náboženské tolerance** идèя за религиозна толерантност; **mít zdravé ~y** ймам здрави възгледи; **stíhat každou svobodnější ~u** преслèдвам всяка свободна мисъл, идèя; **přijít na dobrou ~u** дам добра идèя; направа добрò предложение; **vzít nějakou ~u za svou** приèма някаква мисъл, идèя като свòя; **vzdát se ~y** откажа се от идèя; **zřízení koupaliště byla jeho ~a** създаването на къпалня с плаж бèше неговà идèя; **zabýval se ~ou, že odjede na venkov** занимаваше го мисълта да замине в провинцията; **hlavou mu projela ~a** в главата му блèсна

мисъл; хрòмна му **3.** основна идèя: **~a filmu, románu** основна идèя на филм, ромàн; **veselohra bez ~y** комèдия без основна идèя

myšlenkov[ý, -á, -é **1.** мисловен; кòйто се отнася към мисъл: **~ý pochod** мисловен процес, ход на мисли; **~á činnost** мисловна дейност

2. идèен: **~á problematika** идèйна проблематика; **~ý směr** идèйно направлèние; **~é hnutí** идèйно движèние

myšov[ý, -á, -é *комп.* кòйто се отнася до компòтòрна мишка

mýt, myji/разг. myju *несв. (koho, co)* мия (някого, нещò): **~ nádobí** мия кòхненски съдове; **~ se do půl těla** мия се до кръста; **~ si ruce** а) мия си ръцете б) *прен.* умивам си ръцете

♦ **mláčenj** услòга за услòга; халваджията за бозаджията

mythisovat, mythologický, mythologie, mythologizovat, mythus *вж. mytizovat, mytologický, mytologie, mytologizovat, mýtus*

mytick[ý [-ty-], -á, -é митичен: **~é postavy, příběhu** митични образи, слòчки

mýtin[á, -y *ж.* сèчище, поляна: **malá ~a uprostřed lesa** малка поляна сред горà; **dostat se z houští na ~u** изляза от гьсталàка на поляна

mýt[ít, -ím *несв. (co)* **1.** изсичам, премахвам (*гора*); изкоренявам (*гора*): **~it pralesy** изсичам джòнгли, дèвствени горè **2.** *прен.* изкоренявам, премахвам (*нещò*): **~it všechno záporné** изкоренявам всичко отрицателно **3.** създавам, образòвам чрез изсичане (*нещò*); просичам (*нещò*): **~it cestu** просичам път

mytiz[ovat, mytologiz[ovat, -uji/разг. -uju *несв. книж. (-; co)* митологизирам (*-; нещò*): **~ovat v umění** митологизирам в изкуството; **~ovat příběh** митологизирам слòчка, сюжèт

mýt[lo, -a *ср. истòр.* **1.** митò: **ukládat, vybírat, platit ~o** налагам, събирам, плащам митò

2. митница: **měl trafikku až u ~a** ймаше магазинче за тютюн чàк до митницата

mytologick[ý, -á, -é митологичен, кòйто се отнася до митолòгия: **~é postavy** митологични образи; **~é studium** изучàване на митолòгия

mytologie, -e *ж.* **1.** митолòгия; сèстèма от митòве: **hrdinové řecké ~e** герòи на грèцката митолòгия **2.** митолòгия (*наука*): **srovnávací ~e** сравнителна митолòгия

mýt[us, -u *м.* **1.** мит: **řecký ~us o Prométheovi** грèцкият мит за Прометèй; **pohanské ~y** езически митòве **2.** *прен. експр.* мит, измислица: **germánský ~us čisté krve** гермàнски мит за чистата рàса **3.** мит, йдол: **~us peněz** йдол на парите

mýval, -a *м.* в съчет. **medvídek mýval** *зоол.* миеща мечка, енот (Procyon)

mzd|a, -y *ж.* заплата, възнаграждение; **brát ~u** вземам заплата; **denní ~a** надница; **úkolová ~a** възнаграждение, заплащане на парче, на акорд; **nížká ~a** малка, ниска заплата; **vypláčet ~u** изплащам заплата; **daň ze ~y** данък върху заплата; данък общ доход; **zvýšení mezd** повишение на заплати

mzdov|ý, -á, -é който се отнася към заплата, възнаграждение; **~é podmínky** условия за заплащане; **~ý systém** система на възнаграждение; **~ý katalog** щатни таблици; **~á politika** политика за заплащане на труда; **~ý fond** фонд работна заплата; **~ý zákon** закон за работната заплата

mžik, -u *м.* 1. мигване, трепване: **jedním ~em oka ho poznal** от пръв поглед го позна; **ani ~em oka to neprozradil** той не се издаде, дори не му трепна окото; **~ světa** трепване, мигване на светлина 2. момент, секунда, миг: **udělat něco v ~u** направя нещо за миг; **v ~u se vrátil** върна се за миг; **váhání trvalo jen ~** *книж.* колебанието трая само миг; **na ~ někoho spatřit** зърна някого за миг

mžik|at, -ám *несв.* 1. мигам: **oko ~á** окото мига; **víčka ~ají** клепачите мигат; **sedí tiše a klidně, ani ne~á** седи тихо и спокойно, дори не мига 2. мъждукам, проблясвам, примигвам, блещукам: **lampa, oheň ~á** лампа, огън мъждука **maják ~á** фар проблясва, мига; **hvězdy ~ají** звезди проблясват, блещукат, примигват; **~alo mu před očima** *безл.* притъмняваше му пред очите; свитки му изскочаха

mžikav|ý, -á, -é мигащ; който често мига; премигащ, мъждукащ: **~é oči** примигащи очи; **~é světlo** трепкаща, мъждукаща светлина

mžikem *нар.* 1. моментално, мигновено: **~ byl**

zpátky той моментално се върна; **~ se ustrojít** облека се за миг 2. набързо, повърхностно, пътем: **jen si ~ něčeho všimnout** пътем забележа нещо

mžik|nout, -nu *св.* мигна, трепна, смигна: **~nout očima** мигна (с очи); **nikdo ani ne~l** никои дори не трепна; **~l na něj, aby odešel** той му смигна да си върви; **lampa ~la** лампата примигна; **v hlavě mu ~la myšlenka** мисъл блесна в главата му

mžít I *обикн. безл. mží* *несв.* ръми, роси: **studeně mží** ръми студен дъжд; **dalo se do mžení** заръмя, започна да ръми

mžít (se) II, обикн. третол. mží (se) *несв.* примигва, трепти, притъмнява: **nahore se mžily hvězdy** горе примигваха звезди; **mně se mží před očima** притъмнява ми; **oči se mžily slzami** очите се замъглиха от сълзи

mžít|ka, -ky *ж., обикн. мн. mžit|ky, -ek* свитки, кръгове, искри: **dělaly se mu ~ky před očima** свитки, искри му изскочаха от очите; **před očima mu skákaly černé ~ky** черни кръгове скочаха пред очите му

mžour|at, mhour|at, -ám *несв.* 1. мижам; присвивам очи; жумям: **~at očima na slunci** присвивам очи срещу слънцето; **~al, jakoby dřimal** мижеше, като че ли дремеше; **potmě šile po něm ~al** той лукаво присвиваше очи насреща му 2. жумям, трепкам, мъждукам: **~ající světla pouličních svítilen** жумяща, мъждукаща светлина на улични лампи; **osvětlená okénka ~ají do tmy** осветени прозорци мъждукат в тъмнината

mžourav|ý, mhourav|ý, -á, -é 1. жумящ, мижаш, мигащ, мижав: **~é oči** жумящи, мигащи очи; **~ý pohled** мигащ, мижав поглед 2. мъждукащ, жумящ, мижав: **~á světélka** мъждукащи, мижави светлинки

N, Ň

n, N 1. *чешкият съгласен звук [n] и буквата n, която го обозначава* 2. [en] и **en** *нескл. ср. название на чешкия съгласен звук [n] и буквата n* 3. **N** *от N.N. nomen nescio* хикс йгрек 4. **n.** *съкр. от (a) následující* и следващите, и други (*съкр.* и др.), и така нататък (*съкр.* и т.н.) 5. *мат.* **n** числото **n**

ň, Ň 1. *чешкият съгласен звук [ň] и буквата ň, която го обозначава* 2. [ň] и **eň** *нескл. ср. название на съгласния звук [ň] и на буквата ň*

na I *междум.* **nate** *мн.* **nà, nà ти, nà ви, èто, èто ти, èто ви** (*при предлагане или подаване на нещо*): **na, jez!** **nà** яж! **na, tu máš nà,** вземй; **na knihu** èто ти книгата; **nate vodu** èто ви вода(та)

na II *предлог* 1. *с вин. след гл. за насочено движение a*) **na, върху:** **položit knihu na stůl** сложа книгата на масата, върху масата; **nastavit židle na sebe** наредя столове един върху друг; **sednout si na židli** седна на стол;